FEDERAL ALMANYA: 2,5 DM
FRANSA: 7.-FF
BELÇIKA: 50.-BF
HOLLANDA: 3.-G
İNGİLTERE: 70 Pence
DANIMARKA: 10.-KRN
ISVEÇ: 8.-KRN
AVUSTURYA: 20 S
İSVİÇRE: 2,5 Sfr

Türkiye Postası

SAYI:8
1 Temmuz 1983
15 GÜNLÜK GAZETE
Adres: Donau Str.1
1000 Berlin 44
Tel.: 030/624 60 92

Halen işsiz olanlar açıkta bırakıldı

Dönüş primi balonu patladı: 10.500 Mark !

- **Dönüş primi olarak ödenecek olan paralar aslında işsizlik kasasının ödeyeceği kendi primlerimiz. Yani cebimizden aldıklarını bize ödüyorlar. Hem de sadece 7 aylık tutarını**
- **Primden sadece 1 Ekim 1983'den sonra işsiz kalanlarla, 6 aydan çok kısa çalışmada olanlar yararlanabilecek, halen işsiz olanlar sadece emeklilik primlerini beklemeden almakla yetinecekler**

Yabancı işçileri kesin dönüşe zorlamak amacıyla hazırlanan "kesin dönüş primi yasa tasarısı" Federal hükümetçe geçtiğimiz hafta görüşüldü ve kabul edilerek oylanmak üzere Federal parlamentoya gönderildi.

Paralı dönüş yasa tasarısında kesin dönüş priminden sadece 1 Ekim 1983'ten sonra işsiz kalacak ya da en az altı aydan beri kısa çalışmada olan işçiler yararlanabiliyor. Bu durumda olan işçilere 10 bin 500 Mark ödenecek. Ayrıca her çocuk için de 1.500 Mark ödenmesi öngörülüyor. Dönüş primi aslında, işsiz kalan yabancılara Alman işsizlik kasalarının zaten ödemesi gereken işsizlik paralarının (Arbeitslosengeld) peşin ödenmesinden ibaret. Ödenen miktar da işsizlik parasının yedi aylık tutarını pek geçmiyor.

Halen işsiz olan yabancılar ise sadece emeklilik kasalarında birikmiş olan primlerini beklemeden alabilme hakkıyla yetinmek zorunda bırakıldılar. Federal hükümet bu önlemlerle 1984 Haziran'ına kadar yaklaşık 75 bin yabancı işçinin kesin dönüş yapacağını hesaplıyor. Bu ise aileleriyle birlikte hesaplanırsa en az 300 bin yabancı emekçinin Almanya'dan ayrılması anlamına geliyor.

Türkiyeli işçilerin, Ortak Pazar ülkelerinde serbest dolaşım hakkı cunta tarafından 400 milyon Mark'a satıldığı için de kesin dönüş yapan işçilerin bir başka Avrupa ülkesinde çalışma olanakları bulunmuyor. Yabancı işçiler bu durumda ellerine tutuşturulan bir kaç bin Mark'la işsizlik cehennemi Türkiye'ye dönmek zorunda kalacaklar.

Yazısı 6. sayfada

Generallerin görevi sona erdi mi, ermedi mi?

Büyük Türkiye Partisi'nin kapatılmasından sonra cunta partisi MDP'ye gönlü yatmayan sermaye kanatları ve onların siyasal temsilcileri yeni bir bekleyiş içine girdiler.

MDP'ye alternatif olabilecek büyük bir sağ parti kurma hazırlıkları içindeki Odalar Birliği Başkanı Mehmet Yazar, Çankaya'dan beklediği "yeşil ışığı" göremeyince beklemeyi ve gelişmeleri görmeyi tercih etti.

Türkiye'deki siyasal gelişmelerin aldığı yeni yön, yeni bir durumun ortaya çıktığını gösterdi.

Yazısı 5. sayfada

Cunta, ABD jandarmalığında somut adımlar atmaya başladı

- **Aralık ayında yapılacak NATO Savunma Bakanları toplantısında Çevik Kuvvetler konusunda kesin kararlar alınması bekleniyor.**

Mayıs ve Haziran ayları Türkiye'nin geleneksel dış politikasında önemli bir dönüş yapıldığını açıkça gösteren gelişmelere sahne oldu. Doğu Anadolu'da Çevik Kuvvetler'in yaptığı Macere-83 tatbikatı, Türk ordusunun Irak Kürdistanı'na saldırısı ve Haziran ayındaki NATO toplantılar, cuntanın 1960 ve 1970 yıllarındaki dış politikadan 1950'lerdeki "Amerikancı" dış politikaya dönmekteki kararlılığını gösterdi.

NATO toplantılarına katılan Bayülken ve Türkmen, Çevik Kuvvetlerle ilgili kararları onaylarken, toplantı sonuçlarından hoşnut olduklarını söylediler.

Sarıkamış'ta yapılan Macera-83 tatbikatı, Sovyet sınırının hemen dibinde yapılan ilk Çevik Kuvvetler tatbikatı oldu. Irak Kürdistanı'na yapılan saldırıyla da Türk Ordusu Cumhuriyet tarihinde ilk kez "milli güvenliği koruma" gerekçesiyle Türkiye sınırları dışına çıkıyordu.

Türkiye Prag Barış Kurultayı'nda 25 kişilik bir delegasyonla temsil edildi

Binlerce barış savaşçısı Prag'da buluştu

- **Prag Kurultayı'nda dünya halklarının barışı ve yaşamı korumadaki kararlılığı dile getirildi**
- **Kurultay divanında Türkiye'yi TİP Genel Başkanı Behice Boran temsil etti**

Neden 35 Saat Çalışma
Yılmaz Karahasan
7. Sayfada

Prag Kurultayı'nın ilk günü kentin Eski Meydanı'nda yapılan barış gösterisine Kurultay delegeleriyle birlikte 200 bin Praglı da katıldı. Gösteride, Sovyet kadın kozmonot Valentina Tereşkova, ABD'nin Berkeley kenti Belediye Başkanı Newport, Hindistan ve Ingiltere'den birer temsilci konuştular. Kurultay'a katılan barışseverler arasında Portekiz eski Cumhurbaşkanı Costa de Gomez, Meksika eski Cumhurbaşkanı Echevarria, Bayan Allende gibi tanınmış kişiler de yer aldı.

Boran temsil etti

Prag'da 21-26 Haziran günleri arasında 132 ülkeden 3500 kişinin katılımıyla **Nükleer Savaşa Karşı Barış ve Yaşam Için Dünya Kurultay**'ı yapıldı. Kurultay'da biraraya gelen, kapitalist, sosyalist ve geri kalmış ülkelerden, ideolojileri, dilleri, dinleri, ırkları ve meslekleri farklı olan insanlar, nükleer savaşa karşı barışı korumaya kararlı olduklarını ve bunun için birlikte savaşacaklarını toplantı sonucu yaptıkları bir açıklama ile tüm dünyaya duyurdular.

Gelecek sayımızda Kurultaya katılan Türkiyeli delegelerle yaptığımız söyleşileri sunacağız.

Yazısı 13. sayfada

İMF ve Dünya Bankası'nın istekleri kabul edildi

Türkiye ekonomik ilişkilerinde ABD'ye yöneliyor

- **ABD'nin ve Dünya Bankası'nın yıllardır dayattığı bir "Sanayileşme Modeli" olan tarım ve tarıma dayalı gıda sanayiinde ihtisaslaşma talebi sonuçta kabul edildi**
- **IMF'nin isteği üzerine dokuz büyük banka biraraya gelerek faiz oranlarının yüzde 12 dolayında düşürülmesine karar verdi**
- **Dünya Bankası tarafından tasvip edilmeyince, Ulusu Hükümeti, Beşinci Beş Yıllık Planı geri almak zorunda kaldı**

Yazısı 10 ve 11. sayfalarda

Yabancılar politikasında "farklı" konumlar

Roketler ve diktatörlük

Ahmet KARDAM

1983 yılı, "roket yılı"dır.

Çünkü, Cenevre'de süren ABD-Sovyet görüşmeleri bu yılın sonuna kadar sonuçlandırılamayacak olursa, Batı Avrupa'daki beş NATO ülkesine 572 adet Cruise ve Pershing-II atom roketinin yerleştirilmesine başlanacaktır.

Şöyle bir soru sorulabilir: Avrupa kıtasına yerleştirilmesi söz konusu olan bu roketler yüzünden 1983'ün bütün dünya için "roket yılı" olması niye gereksin? Bir diktatörlüğün pençesinde kıvranan Türkiye halkı için 1983 niye "roket yılı" olsun?

Bugün yalnız Avrupa'da değil, bütün dünyada soğuk savaş rüzgarları esiyorsa, gerginlik sürekli artıyorsa bunun başlıca nedenlerinden birisi de NATO'nun 1979 yılında aldığı *"roketleri yerleştirme"* kararıdır.

ABD yönetimi Sovyetler Birliği'nin getirdiği bütün yapıcı önerileri reddederek Cenevre'deki görüşmeleri çıkmaza sokan tutumunu sürdürüyor. Görünen o ki, bu tavrını da değiştirmeyecektir. Öte yandan, Haziran başında Brüksel'de yapılan NATO savunma bakanları toplantısında 1979'daki kararda direnme eğilimi egemen olmuştur.

Eğer bu kararın uygulanması engellenemeyecek olursa, bütün dünya yeniden korkunç ve çok tehlikeli bir silahlanma yarışının dipsiz uçurumuna sürüklenebilir. Çünkü böylece NATO ve Varşova Paktı arasındaki silah dengesi NATO'dan yana bozulacaktır. Sovyetler Birliği de, Avrupa kıtasındaki topraklarına yeni atom roketleri yerleştirmek zorunda kalacaktır.

O zaman ABD yönetimi *"Sovyet üstünlüğü"* ve *"Sovyet tehdidi"* yalanlarını ve kampanyasını daha da şiddetlendirerek sürdürecektir. Ardından da, bu *"tehdidi caydırmak"* bahanesiyle daha da silahlanmak gerektiği yaygarasını kopartacaktır.

Böylece başlayan silahlanma anaforu her dönüşünde biraz daha genişleyecek ve hızlanacaktır. Şimdiden bu kadar gerginleşmiş olan uluslararası havanın o zaman ne hale gelebileceğini düşünmek bile yeterince dehşet vericí.

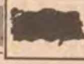
Bu anaforun NATO üyesi ve ABD'nin sadık müttefiki Türkiye'yi de içine çekeceğini görebilmek için kahin olmaya gerek yoktur. Gözü savaş uçaklarından, yeni tanklardan başka bir şey görmeyen, Türk ordusunu *"milli güvenlik"* gerekçesiyle komşularımızın sınırlarından içeriye sokan, yılda 1 milyar dolarlık askeri yardım için ABD'ye veremeyeceği tavizi olmayan cunta, buna çoktan hazırdır. Roketler bu yıl Avrupa'ya yerleştirilirse, ABD yönetimi çok yakın bir gelecekte bunları Türkiye'ye de yerleştirmek isteyecektir.

Bunun kapısı bugünden yapılıyor. Boyalı basının sayfalarında *"Sovyet roketleri Türkiye'yi de tehdit ediyor"* masallarını şimdiden okumaya başlamadık mı?

ABD'den başka tutunacak dalı kalmayan cunta, bugün nasıl Çevik Kuvvetler'e kapıyı açıyorsa, bu ölüm silahlarına da açacaktır. Atom roketlerinin Türkiye'nin kapısını çalabildiği ve halkın korkunç bir "Sovyet tehdidi" yaygarasıyla sağır edildiği bir ortam...Saldırılanı daha bugünden AP'ye kadar vardıran cuntanın, böyle bir ortamda azgınlığını ne boyutlara vardırabileceğini düşünebiliyor musunuz?

Evet, 1983 yılı "roket yılıdır". Avrupa'ya atom roketlerinin yerleştirilmiş olduğu bir dünyada Türkiye'yi 12 Eylül rejiminden kurtarabilmek çok, çok daha güç olacaktır.

ONBEŞ GÜNDE TÜRKİYE

15 Haziran

● Anayasa Komisyonu Başkanı Prof. Aldıkaçtı, bir süreden beri kurulması için çalıştığı sağ partiye MGK izin vermediği için üyesi olduğu Danışma Meclisi'nden istifa etti.

● 13 Haziran'da başlayan sanayi kesimindeki elektrik kısıntıları sanayiciler tarafından tepkiyle karşılandı. Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı Fahri İlkel, ileride konutlarda da başlaması beklenen elektrik kısıntıları konusunda suçu şimdiden ev kadınlarının üstüne atarak, *"kadınlarımız ev halkının elektrik tasarrufuna dikkat etmezlerse konutlarda da kısıntıya gidebiliriz"* dedi.

● Bakanlar Kurulu tarafından hazırlanan Basın Yasası tasarısı Danışma Meclisi'ne gönderildi. Tasarı yasalaşırsa, gazete, dergi ve kitaplara daha matbaadayken el konabilecek.

17 Haziran

● MGK, Devlet Güvenlik Mahkemeleri kurulmasına ilişkin yasayı kabul etti.

● Hükümet tarafından hazırlanan "Toprak ve Tarım Reformu tasarısı" Danışma Meclisi'ne gönderildi.

18 Haziran

● Kenan Evren Giresun konuşmasında halkın desteğine sahip olduklarını iddia ederek, *"Sizin güveninizi kaybettiğimizi anladığımızda çekergideriz"* derken halkın güvenini kaybedip kaybetmediklerinin nasıl anlaşılabileceğini açıklamadı.

● Yüksek Seçim Kurulu, kurulan partilerin 6 Kasım günü yapılacak seçimlere katılabilmeleri için en geç 24 Ağustos gününe kadar mevcut illerin en az yarısında teşkilatlarını kurmuş olmaları gerektiğine karar verdi.

● Başbakan Ulusu, 12 Eylül'den bu yana MGK'ne ve Danışma Meclisi'ne 700 dolayında yasa tasarısı sunulduğunu, bunlardan 550'ye yakınının yasalaşarak yürürlüğe girdiğini, seçimlere kadar da daha 40 dolayında yasa tasarısının çıkarılmasına çalışılacağını açıkladı.

● NATO Genel Sekreteri Joseph Luns ve NATO Başkomutanı General Bernard Rogers Çevik Kuvvetler'in Macera-83 tatbikatını izlemek üzere Türkiye'ye geldi.

20 Haziran

● Kenan Evren'in *"arkamızda bekleyenler var"* diyerek Genel Kurmay Başkanlığı'ndan ayrılacağını açıklamasından sonra, Türkiye basınında Kara Kuvvetleri Komutan Yardımcısı Orgeneral Necdet Üruğ'un Genel Kurmay Başkanlığı'na, Birinci Ordu Komutanı Orgeneral Haydar Saltık'ın Kara Kuvvetleri Komutanlığı'na, Genel Kurmay 2. Başkanı Orgeneral Necdet Öztorun'un da 1. Ordu Komutanlığı'na gelecekleri yolunda haberler çıktı.

● ABD eski dışişleri bakanlarından Dr. Henry Kissinger Türkiye'ye geldi. Ziyareti esnasında Kenan Evren, Haluk Bayülken ve Türkmen'le görüşecek olan Kissinger, ABD silah tekellerinin temsilciliğini de yapıyor.

21 Haziran

● Doğu Anadolu'da Macera-83 tatbikatı yapmakta olan Çevik Kuvvetler'in komuta değişikliği töreni sırasında veda konuşması yapan İngiliz Komutan General Mike Reynolds, *"İlk tatbikatımı Türkiye'nin Trakya bölgesinde yapmıştım. Son tatbikatımı da Çevik Kuvvet'in ilk defa ayak bastığı güzel Doğu Anadolu'da gerçekleştirdim"* dedi.

● MDP Genel Başkanı Sunalp yeni bir sağ parti kurma çalışmaları yapanlara seslenerek, *"1982 Anayasası'na samimiyetle inanmış, komünizmi reddeden, 12 Eylül ruh ve felsefesini bayrak edinmiş kişileri MDP'de birleşmeye"* çağırdı.

● ELEKTRİK KISINTILARI BAŞLADI — Gırgır, Sayı 563

22 Haziran

● ABD Dışişleri Bakanı olduğu dönemde Şili'de Başbakan Allende'yi öldürmeyi bizzat planlamış olan Dr. Kissinger, Kenan Evren'le yaptığı görüşmeden sonra gazetecilere, *"Elbette turistik bir gezi için gelmedim"* dedi. ABD Büyükelçisi Hupe tarafından onuruna verilen yemekte de bir konuşma yaparak, *"Demokrasinin şekli o ülkenin koşullarına göre değişebilir"* diyen Kissinger, ABD'ye dönüşünde Başkan Reagan'a *"Türkiye'de durum ve demokrasiye geçiş hareketleri"* üzerine bir rapor verecek.

23 Haziran

● SODEP'in Genel Başkanı ve 20 kurucu üyesi MGK tarafından veto edildi.

BTP'nin kapatılmasından sonra kurulan Yeni Doğuş Partisi'nin kurucularından Sezai Akdağ ve 5 kurucu üyenin "Yassıada mahkumu" oldukları gerekçesiyle parti kurucusu olamayacaklarına karar verildi.

● Yüce Görev Partisi Genel Başkanı Vefa Karatay ve 29 kurucusu kendi kurdukları partiden istifa ettiler.

● Kurucuları arasında eski AP'li Milli Eğitim Bakanı Orhan Dengiz'in de bulunduğu "Doğru Yol Partisi" adıyla yeni bir sağ parti kuruldu. Partinin tanıtma sloganı

ŞU BİZİM TÜRKİYE

Sofya'dan kaçanı Sofya'da bulmak

Geçtiğimiz günlerde Hürriyet Gazetesi heyecan uyandırıcı bir haber yayınladı. Bu habere göre Bekir Çelenk Bulgaristan'dan kaçmış, daha doğrusu kaçırılmıştı. Haberden bir kaç gün önce de, gazetelerin bazılarında Çelenk'in Pire polisi tarafından Pire'de arandığı yolunda bir küçük haber çıkarılmış, böylece Bulgaristan'ın Çelenk'in kaçmasına göz yumduğu havasının hazırlığı yapılmıştı. Ne var ki, Çelenk'in Bulgaristan'da olmadığı haberi, gerek Bulgaristan tarafından, gerekse cunta tarafından resmen yalanlandı. Ortalığı biraz daha bulandırmaya yönelik bu türden haberlerin foslamasından sonra Hürriyet Sofya'dan "kaçırdığı" Çelenk'i oteldeki odasında "buldu" ve telefonla konuştu.

Huriye ile Şaban

Afganistan'da Türk devleti

...ve telefonla konuştu.

Huriye ile Şaban olmak mı zor?..

Yaş ve ad düzeltme davalarına bakan mahkeme yetkilileri, kadınların Huriye ve Nuriye, erkeklerinse Şaban ve Tanju adlarını istemediklerini, en çok ad düzeltme başvurusunun bu adlar için yapıldığını açıkladılar. Huriye, Nuriye, Fatma ve Kadriye gibi "modern" sayılmayan adlarını değiştiren kadınların, daha çok Alev, Hülya, Deniz, Filiz adlarını seçtikleri de ileri sürüldü.

Huriye adının, Şaban adının nesi var? Bu günlerde güç olan Kenan, Evren vs. adları taşıyabilmek.

MDP nasıl güçleniyor?

Cuntanın iktidar partisi MDP'nin tabandan destek görmeyeceği, AP'nin ve Celal Bayar'la temsil edilen eski Demokratların da güvenini kazanamayacağı anlaşılınca, MDP'yi güçlendirmek için bir çabadır başladı. Cunta Başbakanı Ulusu'nun MDP'ye katılacağı söylentilerinin yoğun biçimde çıkarılmasının yanısıra, cunta hükümetinin bakanları da birer birer partiye transfer edilmeye başlandılar. Son olarak Boks Federasyonu Başkanı Erkök ile Halter Federasyonu Başkanı Say cunta destekli MDP'ye girdiler. Böylece MDP biraz daha güçlenmiş oldu. Cuntanın desteği ve boksörlerin gücüyle, rakiplerini bir yumrukta yere serebilecek.

Aman bıyık burmayın!

Danışma Meclisi'nde görüşülmekte olan trafik yasa tasarısına "bıyık burma" yasağı da eklendi. Buna göre, "yaya geçitlerinden bıyık burarak geçip trafiği engelleyen" yayalar 300 lira ceza ödeyecekler.

Cuntanın Danışma Meclisi'nde, trafik yasası tartışılırken, Isparta üyesi Güngör Çakmakçı bıyıklarıyla ilgili bir şiir okudu. Şiir pek beğenilince de bıyık buran yayalara 300 lira ceza getirildi. Üyelerden birinin, para cezası yerine bıyık kesme cezası verilmesi önerisi ise kabul edilmedi.

Afganistan'da Türk devleti

YALANCININ MUMU NE KADAR YANAR?

Hürriyet gazetesinin 10 Haziran tarihli Avrupa baskısında, birinci sayfada, yukarıda sunduğumuz fotoğraf ve başlık yeraldı. Haberde de Afganistan'da devrim hükümetine karşı savaşan karşı devrimci çetelerle yapılmış bir ropörtaj yeraldı. "Hayali haber" diye nitelenen ve burjuva gazetecilerinin sık sık başvurduğu bir hilenin çok ötesinde, açık bir sahtecilik sözkonusu idi. Haberde *"mücahit"* denen karşı devrimci çetelerin Afganistan'da bir Türk devleti kurdukları duyuruluyordu. Bununla da yetinmeyen Hürriyet, haberini bir belgeyle (!), bir fotoğrafla (!) desteklemişti. Hürriyet muhabirine poz veren bir "mücahit" grubu. Ama Hürriyet bununla da yetinmedi ve mücahitlerden birinin eline bir de Türk bayrağı tutuşturdu. Ama nasıl ve nerede? Gazetenin fotoğraf laboratuarında. Bizzat dikkatli bakan bir gözün görebileceği gibi, beceriksizce bir fotomontaj yapılmış ve bayrak fotoğrafın o köşesine oturtuluvermişti. Arada sırada dürüstlükten bile sözeden ve kendine "Halk gazetesi" sıfatını yakıştıran Hürriyete düşen sahteciliği itiraf etmek olsa gerek. Tabii bir olanak daha var: fotoğrafın fotomontaj olmadığını ispatlamak... Hodri meydan!..

Eskiye rağbet var, bitpazarına nur yağıyor!

"Dalya" deyip yüz yaşını bitiren Celal Bayar, bir süre önce trafik kazası geçiren 75'lik Vehbi Koç'u ziyarete tekerlekli sandalyeyle gitmiş. Allah her ikisine de yaş uzunluğu versin ama, bu ziyaret pek boş görünmüyor. Siyasal ortamın bu kadar hareketli olduğu Türkiye'de parababalarının en büyüklerinin biri asıl diğeri siyasal temsilcisi arasındaki bu dostluk gösterisinin, olay yerine gazetecilerin çağrılmasının bir başka anlamı olmalı.

Cunta Türkiye'sinde, 18 yaşında gençler ipe gönderilirken, parababaları ve sözcüleri 80'lerinden 100'lerinden sonra daha da kıymete biniyorlar.

Paran yoksa gir mezara

Türkiye'de bir göz ameliyatı devlet hastanesinde ilaç hariç 68 bin liraya, özel hastanelerde 150 bin liraya maloluyor. Hastanelerde gecesi 3-5 bin liraya özel bakıcı tutulmadı mı, personel yetersizliğinden ölüp gitsen kimsenin haberi olmuyor. Devlet hastanelerinde acil ameliyatı gereken bir hastaya verilen en erken randevu bölümlere göre, 2 ile 6 ay arasında değişiyor. Ciddi bir ameliyatın maliyeti ise, örneğin böbrek ameliyatlarında 1 milyon liraya kadar çıkıyor. Kısaca paran yoksa gir mezara.

Dayanıklı milletiz vesselam...

Tercüman Gazetesi'nin haberlerinden birinin başlığı: *Türkiye'de 25 bin zırdeli var"*...Sinir ve akıl hastalıkları uzmanı Profesör Doktor Faruk Bayülkem, "En az 25 bin tehlikeli zırdeliden büyük çoğunluğu, ellerini kollarını sallayarak aramızda dolaşmaktadır" demiş. Bayülkem, yaz sıcaklarının bastırmasıyla birlikte bu akıl hastalarının çıkaracakları olay sayısının da artacağını söylemiş.

Cuntası, NATO'su, soygunu, vurgunu ile üzerimize bu kadar yüklenildiği halde sadece 25 bin zırdeli varsa, yine de aferin! Dayanıklı milletizdir vesselam...

duğu "Doğru Yol Partisi" adıyla yeni bir sağ parti kuruldu. Partinin tanıtma sloganları arasında *"Doğru yol adalettir"* ve *"Doğru yol selamettir"* sloganları da yer alıyor.

25 Haziran

● Mardin'de konuşan Kenan Evren, BTP'nin kapatılmasından sonra yeni bir sağ parti kurma girişiminde bulunanları kastederek, *"Bunlara davul-zurna da az geliyor"* diyerek, bu partilere izin vermeyeceklerini ima etti.

● MGK, Yüce Görev Partisi'nin 62 kurucusunu veto etti. Veto edilenler arasında 23 haziran günü partiden istifa etmiş olanlardan bazıları da bulunuyor.

● 21 kurucusu veto edilen SODEP'in geriye kalan kurucuları, eksik sayıyı tamamlayarak *"devam"* kararı aldılar.

26 Haziran

● *"Milli İrade Partisi"*, *"Hür Demokrat Parti"* ve *"Yeni Hizmet Partisi"* adlarıyla üç yeni sağ partinin daha kurulacağı açıklandı.

● Yeni Doğuş Partisi'nin 11 üyesi partiden istifa etti.

● Hava Kuvvetleri Komutanı iken Lockheed rüşvet skandalıyla ilgili olarak yargılanan ve davası hala süren Emin Alpkaya, MDP'ye girdi.

● Yeni Düzen Partisi kurucularından Vahap Esendağ, partisinin *"şartlar elverirse"* MDP'ye katılabileceğini söyledi ve MGK'nin diğer partilerin kurucularını veto etmesinin *"ülke çıkarlarına"* uygun bulduklarını açıkladı.

● Bütün devlet memurlarının saptanan 5 aylı bölgede 3-7 yıl arasında değişen sürelerle zorunlu hizmet yapmalarını öngören yönetmelik Resmi Gazete'de yayınlanarak yürürlüğe girdi.

27 Haziran

● ABD Çevik Kuvvetleri'nin Türkiye'ye yerleştirilmesi planlarıyla da ilgili olarak 1981 Aralık ayında kurulan *"Türkiye-ABD Ortak Savunma Grubu"*'nun üçüncü toplantısı Ankara'da başladı. Toplantının gündeminde, Ortadoğu bölgesindeki gelişmeler, ABD'nin Türkiye'ye yapacağı askeri yardım miktarı, Türkiye'de kurulacak savaş uçağı ve silah sanayi konuları bulunuyor. ABD heyetine Reagan'ın yardımcısı Richard Perle başkanlık ediyor.

Türkiye Postası

Türkiye Postası 15 günde bir Cuma günleri çıkar. **Herausgeber:** Vereinigung für Völker Verständigung und Solidarität, 1000 Berlin 44, Donaustr. 1 **Verantwortlicher Redakteur:** Mehmet Aksoy **Zentralredaktion und Anschrift aller Verantwortlichen:** 1000 Berlin 44, Donaustr. 1, Tel: 624 60 92 **Herstellung:** Eigenvertrieb **Druck:** Henke Rollenoffset, 1 Berlin 48, Säntisstr. 49 **Banka Hesabı:** Ahmet Muhtar Göbüt, Berliner Volksbank, BLZ 100 900 00, Kont.Nr: 07043287 **Abone Koşulları:** F.Almanya ve Batıberlin'de 6 aylık (12 sayı) 30.-DM, 1 yıllık (24 sayı) 60.-DM **Temsilcilikler-Fransa:** Paris, Tel: 01-258 26 90, **F.Almanya:** Frankfurt, Tel: 0611-68 41 98, **Belçika-Brüksel:** B.P.83 **Hollanda:** Amsterdam, Tel: 020-942323 **Ingiltere:** Londra, 01-801 7046, **Danimarka** Kopenhag, Tel: 01-707 506 **Isveç** Stokholm, Tel: 08-367 576

Macera-83 tatbikatı cuntanın Türkiye topraklarını Çevik Kuvvetler'in hizmetine sunacağını gösterdi

Cunta, ABD jandarmalığında somut adımlar atmaya başladı

Mayıs ayının son günleri ve Haziran ayı, Türkiye'nin 1960'lardan 1979 sonlarına kadar izlenegelen dış politikasından önemli bir dönüş yapıldığını açıkça gösteren gelişmelere sahne oldu. Bir yanda Mayıs ayı sonunda Doğu Anadolu'da başlayan Çevik Kuvvetlerin Macera-83 tatbikatı, gene aynı günlerde Türk ordusunun Irak Kürdistan'ında giriştiği saldırı, öte yanda ise Haziran ayı başlarında yapılan iki NATO toplantısı, 12 Eylül'den bu yana cuntanın 1960 ve 1970'li yıllardaki **"çok yönlü"** diye adlandırılan dış politikadan ayrılarak adım adım geliştirdiği **"Amerikancı"** dış politikasını uzunca bir dönemde değişmez dış politika haline getirmekte kesin kararlı olduğunu gösteren önemli işaretler oldu.

Haziran ayında yapılan NATO toplantılarında Ortadoğu'ya müdahale için kullanılacak Çevik Kuvvetler konusunda ve bu müdahale planında Türkiye'nin oynayacağı rol konusunda yeni adımlar atıldı. Önümüzdeki Aralık ayında yapılacak toplantıda ise, Çevik Kuvvetler konusunda daha kesin kararlar alınacak.

NATO TOPLANTILARI

Haziran ayının ilk yarısında NATO'nun biri Brüksel'de, öteki Pariste yapılan iki toplantısında, Ortadoğu'ya müdahale için kullanılacak Çevik Kuvvetler konusunda ve bu müdahale planında Türkiye'nin oynayacağı rol konusunda yeni adımlar atıldı.

Türkiye'yi Milli Savunma Bakanı Haluk Bayülken'in temsil ettiği Brüksel'deki Savunma Bakanları Toplantısı'nda kabul edilen 1983-1984 yıllarına ilişki **"Siyasal Direktifler Belgesi"**'nde, ABD'nin Çevik Kuvvet planlarına da geniş yer verildi ve bu konuda ilk kez bir NATO belgesinde açıkça **"NATO'nun Güney Kanadı"** ifadesi kullanıldı. NATO çevrelerince yapılan değerlendirilmelerde, **"Güney Kanat"**ifadesinden **"özellikle Türkiye'nin anlaşılması gerektiği"** belirtildi. Hatta bazı gazeteler bir ara **"Güney Kanat"** terimi yerine doğrudan **"Türkiye"** denilmesinin de söz konusu edildiğini yazdılar. Böylelikle, ABD'nin Ortadoğu ülkelerine yapacağı bir askeri müdahale ile Türkiye'nin bu konuda taşıdığı stratejik önemi arasında bir NATO belgesinde ilk kez bu kadar açık bir ilişki kurulmuş oldu.

Bu toplantının ardından Paris'te yapılan ve Türkiye'yi Dışişleri Bakanı İlter Türkmen'in temsil ettiği NATO Bakanlar Konseyi'nde de, aynı konuda görüş birliğine varıldı. Bu toplantı sonucunda:

- **ABD'nin Ortadoğu'ya (Körfez Bölgesi'ne) bir müdahale amacıyla Batı Avrupa'daki askeri birliklerini kaydırması halinde, diğer NATO devletlerinin Batı Avrupa'da doğacak boşluğu doldurmaları konusunda görüş birliği sağlandı.**
- **NATO üyesi olmayan bir ülke hükümeti, (örneğin gerici bir Ortadoğu ülkesi) ABD'den askeri yardım isteyecek olursa ABD'nin NATO'ya danışmadan o ülkeye "yardıma" gidebileceği kabul edildi.**
- **Böyle bir durumda, herhangi bir NATO ülkesinin (örneğin Türkiye) NATO'ya danışmadan ABD'nin Çevik Kuvvetleri'ne yardımcı olabileceği konusunda görüş birliği sağlandı.**
- **Bu toplantılara Türkiye adına katılan Savunma Bakanı Haluk Bayülken ve Dışişeri Bakanı İlter Türkmen hem bu kararları onayladılar, hem de toplantı sonuçlarından duydukları hoşnutluğu dile getirdiler.**

ABD, NATO Savunma Bakanları toplantısında, Çevik Kuvvetlerin Ortadoğu'da kullanılması durumunda diğer NATO ülkelerinin buna nasıl katkı yapabileceklerinin incelenmesini ve bununla ilgili planlamanın Aralık 1983 tarihinde yapılacak toplantıda ele alınmasını diğer üye devletlere kabul ettirdi.

Bu toplantılara Türkiye adına katılan Savunma Bakanı Haluk Bayülken ve Dışişleri Bakanı İlter Türkmen hem bu kararları onayladılar, hem de toplantı sonuçlarından duydukları hoşnutluğu dile getirdiler.

Haziran ayındaki NATO toplantılarının başlamasından birkaç gün önce, 27 Mayıs tarihinde, Doğu Anadolu'da, Sovyet sınırının yakınlarında Çevik Kuvvetlerin "Macera-83" adı verilen tatbikatı başladı. Sarıkamış'ta yapılan bu tatbikata, Türk ordusuna bağlı birlikler dışında öteki NATO devletlerinin ordularından 3500 kişilik bir kuvvet,dört gemi, dokuz tren ve 526 uçak seferiyle Doğu Anadolu'ya nakledildiler. Bu tatbikata Çevik Kuvvetlerin belkemiğini oluşturan Amerikan 82. tümeninden bir tugay katıldı. Bu tugayın bağlı olduğu ve **"Kırmızı Şeytanlar"** adıyla anılan 82. tümen, ABD'nin 1965 yılında Dominik Cumhuriyeti'ne, 1967 yılında Afrika'da Belçika Kongosu'na yaptığı müdahalelerde ve ayrıca Kore ve Vietnam savaşlarında da kullanılmıştı.

Tatbikatı bizzat izlemek üzere Türkiye'ye gelen NATO Kuvvetleri Başkomutanı General Rogers, NATO Çevik Kuvvetlerinin komuta değişikliği töreninde yaptığı konuşmada, **"Çevik Kuvvetin en küçük bir saldırıya bile bütün gücümüzle karşı koymaya hazır olduğunu Kremlin'deki yetkililere bildiririm"** diyerek Sovyetler Birliği'ne karşı, Sovyet sınırının hemen dibinde, Türkiye topraklarından açık tehdit savurdu.

Macera-83 tatbikatıyla Türkiye, yakın tarihinde ilk kez topraklarını Sovyetler Birliği'ne karşı böylesine açık tehditlerin savrulması için kullanılmasına açmış oldu. Ayrıca, bir NATO tatbikatını ilk kez NATO Genel Sekreteri Luns ve NATO Kuvvetleri Başkomutanı Rogers bizzat izlediler. Macera-83 tatbikatı Doğu Anadolu'da Sovyet sınırının hemen dibinde yapılan ilk Çevik Kuvvet tatbikatı oldu.

Bu tatbikat ile cunta yönetimi sözde "Sovyet tehdidi" gerekçesiyle Türkiye topraklarının Çevik Kuvvetler tarafından Körfez Bölgesi'ne müdahale amacıyla kullanılmasına izin vereceğini açıkça göstermiş oldu.

IRAK SALDIRISI

Çevik Kuvvetlerin Doğu Anadolu'daki Macera-83 tatbikatının başladığı günlerde Türk ordusuna bağlı özel yetiştirilmiş 7 bin kişilik bir kuvvet, **"milli güvenliği"** koruma bahanesiyle Irak topraklarına girdi. Bu operasyon bütün dünya kamuoyunda bir yandan Kürt ulusal demokratik hareketini ezme, öte yandan ise Ortadoğu ülkelerine, Basra Körfezi'ndeki petrol yataklarına yapılacak bir müdahalede Türk ordusunun da kullanılmasının bir provası olarak değerlendirildi.

Irak topraklarına yapılan bu müdahale ile Türk Ordusu Cumhuriyet tarihinde ilk kez **"milli güvenliği koruma"** gerekçesiyle Türkiye sınırları dışına çıkmış oldu.

OYA BAYDAR **Yorum**

Bizim kavgamız, onların kavgası

BUGÜNLERDE Türkiye'de bir kavga var. Hayır, bir değil iki büyük kavga var. Biri onların kavgası: Yani sermayenin kendi içindeki yöntem, rejim kavgası. Diğeri bizim, yani işçi sınıfının, emekçi halkın, Türkiye'yi aydınlık geleceklere çıkarmak, Türkiye halkının gerçek kurtuluşunu hazırlamak için savaşanların kavgası.

BİRİNCİLERİN derdi, çelişkisi, çatışması şu günlerde oldukça ciddi ve önemli ama uzlaşmaz değil. Demirel'lerle, Mehmet Yazar'larla, Ilıcak'larla, Talu'larla, yani kodaman parababalarının bir bölümünün temsilcileriyle, cuntanın ve onun siyasal kuklalarının programları, ideolojileri özünde farklılık göstermiyor. Şu sıralarda, aralarında

Türkiye ateşe nasıl atılır?

YANKI Dergisi'nin 6 Haziran 1983 tarihli 636. sayısında "Milli Güvenlik ve Demokrasi" başlıklı bir yorum yayınlandı. Yalnızca YANKI'nın görüşü olmakla kalmayıp, hem tekelci sermayenin yayılmacı kesimlerinin görüşünü yansıtan, hem de cuntanın 12 Eylül'den bu yana adım adım Türkiye'nin res-

yansıtan, hem de cuntanın 12 Eylül'den bu yana adım adım Türkiye'nin resmi dış politikası haline getirdiği "Amerikancılığın" dayandığı temel yaklaşımı Türkiye basınında ilk kez bu kadar fütursuzca ortaya koyan ve savunan bu yazıyı özetleyerek, gazetemizin konuya ilişkin kısa yorumuyla birlikte yayınlıyoruz.

Komando birliklerimizin Türk-Irak sınır bölgesinde gerçekleştirdiği "Huzur Harekatı"nı gerektiren sebepler, **Türkiye'nin milli güvenliğinin sadece bir yurt içi terör meselesinden ibaret olmadığını göstermiştir.** Türkiye, yurt içinde bir terör olayı bulunmadığı ve yabancı bir devletin saldırısına maruz kalmadığı halde, milli güvenliğinin tehdit edilmek istendiğini görmüştür. Bölge ülkelerinin hepsini taciz eden bu durum üzerine Türkiye, dost Irak'la anlaşarak söz konusu harekatı gerçekleştirmiş bulunuyor.

Türkiye'nin savunma gücüyle kıyaslandığında bu harekatın fevkalade önemli bir askeri operasyon olmadığı düşünülebilir. Ama böyle bir harekata ihtiyaç duyulmasının, **"milli güvenlik" kavramının boyutlarını yeniden düşünmeyi gerektirdiği de kesindir. Türkiye'nin milli güvenliği sadece iç terör olaylarıyla ve muhtemel yabancı askeri saldırılarla ilgili bir mesele değildir.** Ülkemizin jeopolitik durumu, savunma ve güvenlik meselelerimizi daha geniş çapta düşünmeyi gerektirmektedir. **Bilhassa Ortadoğu'nun tarihi ve aktüel özellikleri milli güvenlik kavramının yeni boyutlarını tayin etmektedir.**

(...)

Türkiye'nin güvenliği işte böyle bir bölgede düşünülmek zorunluğundadır. Bölgenin tarihi ve sosyal özelliklerinden kaynaklanan istikrarsızlıkların Türkiye'yi taciz etmeyeceğini düşünmek "saflık" olacaktır. Özellikle çağımızda, nükleer "dehşet dengesi"nin doğurduğu yeni emperyalizm yöntemleri ve bu arada, "destabilizasyon" yani ülkeleri içinden kargaşa ve istikrarsızlığa sürükleme metodları, Türkiye'nin güvenliğini devam ettirmede gündemin maddelerindeki meselelerden biri olmuştur. Türkiye bir yandan milletlerarası dengedeki değişme ve gelişmeleri izlemek ve bölgede caydırıcı bir milli savunma gücüne sahip olmak, diğer taraftan da hem Ortadoğu ile yakın ilişkiler kurmak, hem de bölgenin istikrarsızlığından kendini korumak zorunda olan bir ülkedir. Bu faktörler, son derece hassas ve çok unsurlu bir dengeyi ifade etmektedir.

Böylesine zor ve hassas bir dengeyi sağlamak ve gittikçe kızışan süper devletler rekabetinin odaklaştığı bir bölgede ülkemizin güvenliğini güçlendirmek, Türkiye'nin uzun vadeli gündeminin değişmez maddesi olacak gibi görünüyor. Sovyetler'in Afganistan'ı işgali, "Afrika Boynuzu"ndaki gelişmeler, Sovyet deniz gücünün artık bir "süper güç" haline gelmesi, bunlara karşılık **NATO'nun resmen yürürlükteki "esnek mukabele stratejisi" yerine ikame edileceği intibaını veren, "alan dışı güvenlik" kavramını geliştirmesi ve çevik kuvvetin kurulması, ülkemizin öneminin, dolayısıyla da hassasiyetinin artacağını gösteren gelişmelerdir.**

Acaba bu durum Türkiye'ye ne gibi "dikkatleri" telkin ediyor? **Her şeyden önce Türkiye'nin milli birliği ve iç bütünlüğü, varlığının birinci şartı haline gelmiştir. Bunun sarsılmasına, "anarşi" denilemez, zira böyle bir ihtimal, "tehdit" anlamına gelir.** Ancak milli birliğimizin daima güçlendirilmesi mecburiyeti, demokrasiyi bertaraf etmez, aksine daha zorunlu hale getirir.

(...)

Türkiye'nin güvenlik meseleleri demokrasiyi nasıl gerektiriyorsa, ülkemizin dev problemleri göğüsleyebilmesi ve demokrasinin başarısı da bu tür niteliklere sahip sivil lider kadrolarını gerektiriyor.

Daha iyisi can sağlığı

Birkaç ay önce el değiştirerek Tercüman *Gazetesi'nin sahipliğine geçen* Yankı *Dergisi'nin yandaki sütunlarda yayınladığımız yazısında, cuntaya açıkça* "ABD jandarmalığını sen değil, sivil gericilik yapar" *denilerek iktidarı sivil gerici partilere bırakması isteniyor. "ABD Jandarmalığı"nı cuntanın mı, yoksa gerici sivil partilerin mi daha iyi yapacağı tartışması, bunu tartışanların kendi aralarındaki bir mesele.* Yankı'*da yer alan yorum, cuntanın resmi dış politikasının Irak saldırısına kadar varan temellerini ortaya koyuyor. Bizim açımızdan önemli olan bu.*

Yankı'*nın yazısında ifadesini bulan Türkiye'nin yeni "Amerikancı" politikası dört ana noktada toplanıyor:*

● *Cumhuriyet kurulduğundan bugüne kadar Türkiye'nin* "milli güvenliği" *kendi sınırları çerçevesinde düşünülmüştür. Oysa bugün artık Türkiye'nin* "milli güvenliği" *yalnızca* "yabancı askeri saldırılarla ilgili bir mesele değildir". "Milli güvenlik" *kavramının boyutları yeniden gözden geçirilmelidir.*

● *NATO'nun* "alan dışı güvenlik" *kavramının geliştirilmesi ve Çevik Kuvvetler'in kurulması, Türkiye'nin kendi* "milli güvenliği"*ni de bu boyutlarda ele alamasını gerektiriyor.*

● *Ortadoğu Bölgesi (Körfez bölgesi) üstü açık kapalı* "Sovyet tehdidi" *altındadır. Bölgenin bu istikrarsızlığının* "Türkiye'yi rahatsız etmemesi" *olanaksızdır. Dolayısıyla Türkiye'nin* "milli güvenliğini" *kendi sınırları çerçevesinde değil, tüm Ortadoğu bölgesi çerçevesinde düşünülmelidir.*

● *Bundan ötürü Türkiye'de hem Sovyet ordularının karşısına dikilebilecek silahlarla donatılmış bir orduya sahip olmalı, hem de bölgedeki ABD yanlısı rejimlerle yakın ilişkiler kurarken, bölgede anti-Amerikan, ilerici rejimlerin iktidara gelmelerine* "kendini korumak" *amacıyla askeri müdahalelerde bulunmaya hazır olmalıdır.*

***

Barut fıçısı haline gelmiş olan Ortadoğu bölgesini ABD'nin istediği biçimde tutuşturmak için Türkiye'yi ilk kıvılcım olarak kullanmak, sonra da Türkiye'yi bu ateşin içine atmak için bundan daha iyi bir dış politika olabilir mi?

ları, ideolojileri özünde farklılık göstermiyor. Şu sıralarda, aralarında tepiştikleri ana konu, bu ideolojinin, bu programın nasıl, hangi yöntemlerle uygulanacağı. Daha açık söylemek istersek, bir Demirel kadrosu veya bir Mehmet Yazar veya Ilıcak ekibi ve şu sıralar da doğrudan cunta partisi MDP karşısında görece cuntadan bağımsız alternatif parti oluşturma çabası içinde bulunanlar, işçi hareketinin susturulması, anti-komünizm, halkın soyulması, demokrasi ve özgürlük düşmanlığı, Kürt halkının ezilmesi, saldırganlık, savaşçılık ve şövenizm konularında cuntadan pek de farklı düşünmüyorlar. Örneğin cuntanın Anayasasası, bu kesimlerin bir zamanlar rüyasını gördükleri Anayasa; cuntanın yasaları, Demirel'in bir zamanlar peşinde koştuğu ama çıkartmayı bir türlü başaramadığı yasalardır.

PEKİ bunlar neyin kavgasındalar? Sorunun cevabı açık: İşçi sınıfı ve emekçi halk muhalefetinin susturulduğu, demokrasinin "D"sinin bile ortadan kaldırıldığı, işbirlikçi tekelciler için dikensiz gül bahçesine çevrilmiş Türkiye'de, tekelci devlet kapitalizmini tüm yapılarıyla kurma programının nasıl, kimler eliyle uygulanacağının kavgası bu. "Bu işi cuntadan görece bağımsız sivil kadrolar mı yapsın, yoksa doğrudan cunta, kendi kukla siyasal örgütleriyle mi yapsın"ın kavgası. "Omzu kalabalıkların işi artık bitti mi, bitmedi mi"nin kavgası. Ve kuşkusuz, temelinde sermaye içi, tekeller içi çıkar çatışmalarının yattığı, en saldırgan, en şöven, emperyalizmle içiçe ve ABD'ye en bağımlı tekellerin doğrudan cuntanın yanında yer aldıkları bir kavga.

ONLAR bu kavgayı sürdüredursunlar, biz kendi kavgamızı unutmamalıyız: Onların kavgası bizim işimizi kolaylaştırır, ama onların kavgası demokrasiyi getirmez, hele hele, Türkiye halkının kurtuluşunu sağlamaz. Bu yüzden, onların kavgasına hiç umut bağlamadan ama görmezlikten de gelmeden yapacağımız işler var.

ŞU anda bizim kavgamızın güncel, pratik görevi, ağırlaşan yaşam koşulları ve giderek solunması olanaksızlaşan ağır siyasal hava karşısında cuntadan kopan, onun karşısında yer almaya, en azından sorular sormaya başlayan geniş emekçi yığınlara; bunlarla sınırlı kalmayarak, cunta ile çeşitli çelişkilere, anlaşmazlıklara düşmüş, karşı karşıya gelmiş tüm toplum kesimlerine siyasal gerçekleri bıkıp usanmadan açıklayabilmek, politik ajitasyonu yoğunlaştırmaktır. İşçi sınıfının yoğun bulunduğu yerler, fabrikalar, işyerleri, işçi mahalleleri, bu çalışmanın ilk ve ana yuvalarıdır. Ama bununla yetinmeyip tarlalara, bahçelere, köy kahvelerine, okullara, aydın kesimlere, dost çevrelerine, uzanabildiğimiz her yere, her yolla gitmek zorundayız. Gitmek ve anlatmak...Açık bir dille, herkesin, her toplumsal kesimin kendi yaşamında yansımasını görebileceği örneklerle, emekçi halk yığınlarından kopukluğa düşmeden, kolay slogancılık ve devrimci lafazanlık yapmadan, yığınlar içinde çalışmasını bilen gerçek devrimciler olarak yığınlara siyasal gerçekleri tüm çıplaklığıyla göstermeye çalışmak...

CUNTAYA karşı en geniş yığınlarla savaşacağız. Cuntayı devirmek, cunta rejimine gerçekten son vermek, işçi sınıfının yol göstericiliğinde yığınların işi olacaktır. Ve bugün, bu yığınlar, bu savaşıma dünden çok daha hazır, bizi dinlemeye dünden çok daha açıktırlar.

İSTER yurt içinde, ister yurt dışında olalım, devrimciler olarak, ilericiler olarak, demokratlar olarak ve işçi sınıfının savaşerleri olarak günün görevi, kimliğimizi saklamadan ama devrimbazlık yapmadan, yığınların güncel sorunlarından ve deneyimlerinden hareketle ama son hedefimizi asla unutmadan, burjuvazinin gediklerinden ve kavgalarından da yararlanarak ama asla bunlara bel bağlamadan, adım adım, ama koşar adım yığınların içine dalmak, onları savaşa hazırlamaktır.

KISA... KISA...

Istanbul'da telefon numarası değişti

Istanbul'un telefon numaraları 18 Haziran'dan itibaren 7 rakkama çıktı. Beyoğlu yakasının telefon numaralarının başına 1, Kadıköy yakasının numaralarının başına 3 ve Istanbul yakasının telefon numaralarının başına 5 rakamı getirildi. Istanbul'daki bir telefon abonesi yurt dışında aranırken, Istanbul'un uluslararası kod numarası olan 11 yerine Beyoğlu yakası için yine 11, Kadıköy için 13, Istanbul yakası için 15 çevrilecek.

Işsizlik sigortası kimin için yük?

Daha önce meclislere 22 defa sunulup 22 defa reddedilen "işsizlik sigortası" önerisi, cunta hükümetinden 23. defa yine kırmızı ışık gördü. Resmi makamlara göre çalışmak isteyen her 100 kişiden 20'sinin işsiz olduğu Türkiye'de, işsizlik sigortası için henüz erken olduğu bildirildi. Danışma Meclisi'nin üç sendikacı üyesinin yasa tasarısı önerisi olan "işsizlik sigortası"-na ilişkin cunta hükümeti görüşü, Danışma Meclisi'ne gönderildi. Ulusu, ekonomik hayatta düzelme olmadan konunun gündeme getirilmesinin erken olduğunu belirten resmi yazısında "Işsizliğin giderilmesine yönelik tedbirlerden olumlu sonuç alınmadan işsizlik sigortasına gidilmesi işçilik maliyetlerini arttırarak sermaye yoğun teknoloji seçme eğiliminin güçlenmesine, diğer yandan ihracat seferberliğinde firmalarımızın rekabet imkanlarının zayıflatılmasına sebep olarak üretim ve dolayısıyla istihdam kapasitesinin daralmasına yol açabilir" diyor.

Cunta bütün işçileri fişliyor

"Cunta demokrasisi" için bir yasa daha: yeni Seçim Yasası

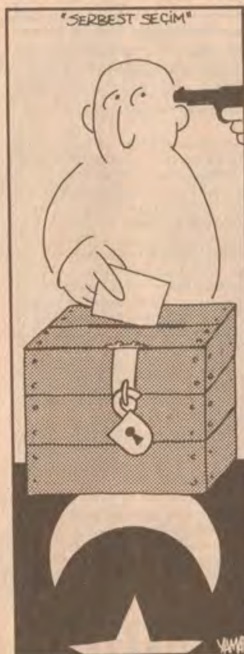
Yurtdışındaki işçiler "Oy hakkı tanındı" diye aldatılıyor

- **Cunta yeni Seçim Yasası seçilmiş bir miletvekilinin veto edilmesine, yada seçimi kazanmış bir partinin kapatılmasına bile olanak tanıyor**

Partiler Yasası'ndan sonra, gelişmeleri görüp tedbir almak için bir süredir savsaklanan Seçim Yasası da 13 Temmuz'da Resmi Gazete'de yayınlanarak yürürlüğe girdi. 66 ana, 12 geçici maddeden oluşan Seçim Yasası, Cunta'nın çıkardığı yasalar arasında demokratik düzene en aykırı düşenlerden biri olması yanında, siyasal ikiyüzlülüğün de en belirgin örneklerinden biri. Tercüman gibi gazetelerin, manşetlerinde iri harflerle verdikleri "Yurt dışındaki işçilere oy hakkı tanındığı" aldatmacasının ötesinde, "nisbi temsil" sistemi olarak ilan edilen seçim sistemi de uzmanların ve siyasetçilerin görüş birliği içinde oldukları gibi, örtük ve iki yüzlü bir çoğunluk sisteminden başka birşey değil. Öte yandan, Cunta'nın milletvekili adaylarını veto "hakkı" ve bu vetonun parti kurucusu milletvekilleri için seçimler sonrasında ilk Meclis Başkanlık Divanı oluşuncaya kadar elde tutulması, Cunta'nın en sadık sözcülerinin bile utangaç eleştirilerine neden oluyor.

Seçim Yasası'nda neler var?

MGK tarafından kabul edilen Seçim Yasası'nın geçici 3 ve 4. maddeleri, Cunya'ya, partilerin milletvekili adaylarını veto etme hakkını veriyor. Böylece Cunta Parti kurucuları için kullandığı, hiçbir yasal temele dayanmayan keyfi vetoyu Milletvekili adayları için de kullanabilecek. Böylece istenmeyen partinin seçim kazanma şansı büyük olan adayı çizilerek, arka çıkılan Cunta partisinin şansı artırılacak ve yeni Meclis'in büsbütün kukla olması sağlanacak. Öte yandan Seçim yasası'ndaki veto hakkına Partiler Yasası'nın geçici maddelerinden biri eklenince, Cunta'nın, bir partinin yöneticilerini seçimler sonrasında, sonuçlar ilan

örgütlenmiş olmak zorundalar.

6 Kasım'da yapılacağı bildirilen ilk genel seçimlerde oy kullanmayanlara 2500 lira para cezası ile, 5 yıl aday olamama

bu yasağın dışında bırakıldılar.

Bir kuyruklu yalan: Yurtdışındakilere oy hakkı

Cunta yasa tasarısını gözden geçirirken, yurtdışındaki Türkiyeli işçi kitlesinin oy hakkı isteminin ne kadar büyük olduğunu hatırlayarak, bu kesimin gözünü boyamak istedi. Yeni Seçim Yasası? sözde yurtdışındakilere oy hakkı getiriyor. Işin aslında ise, getirilen madde yurtdışındaki Türkiyelilerle alay etmekten başka birşey değil. Buna göre, ilk seçimlerde kullanılacak seçmen kütüklerinin yazımı sırasında yurtdışında bulunan Türkiyeliler seçimden 15 gün öncesine kadar Türkiye'deki ikametlerinin bulunduğu seçim kuruluna başvururlarsa, yani Türkiye'ye gelip kütüğe yazılırlarsa ve seçimler sırasında da Türkiye'de kalırlarsa oy kullanabilecekler. Yurt dışında yaşayanların özellikle de işçilerin tatil döneminin dışındaki bir dönemde Türkiye'ye gelmelerinin ve 15 günden fazla kalmalarının olanaksızlığı, bunun işten atılmak anlamına geleceği ve maliyeti hesaplandığında, yasaya ilave edilen hükmün yurtdışında yaşayan seçmenlerle alay etmekten öteye gitmediği anlaşılıyor.

"Nisbi Temsil" sistemi mi "çoğunluk" sistemi mi

Bir seçim bölgesinde en çok oy alan partinin tüm milletvekillerini kazanması, ona çok yakın oy almış bile olsa, diğer parti veya partilerin hiç milletvekili çıkaramaması anlamına gelen çoğunluk sisteminin geçmişte gördüğü tepkiler hesaba katılarak yeni sistemin adı "nisbi" temsil olarak konulmuş bulunuyor. Ancak uzmanlar ve cunta destekçileri de dahil olmak üzere hemen hemen tüm basın mensupları, ülke düzeyinde yüzde 10'luk, il düzeyinde de yine yüzde 10'luk barajın aslında en az yüzde 13, en çok yüzde 50'lik bir baraj olduğunu hesapla-

vekili sayısına bölünmesiyle bir sayı elde ediliyor. O ilde, ancak bu sayıyı aşabilen parti milletvekili çıkarabiliyor. Bu ikinci parti bu sayının çok yakınında oy almışsa bile milletvekili çıkaramıyor, onun alacağı milletvekili de barajı aşmış partiye gidiyor. Örneğin Tokat'ta 1977 seçimlerinde geçerli oyların sayısı 220 bindi ve bu il 7 milletvekili çıkarıyordu. Demek ki bu ilde barajı aşabilmek için 220 binin yediye bölünmesiyle elde edilen 31 bin sayısını aşmak gerekiyordu. O seçimlerde 23 bin oy alan bir parti de 7 milletvekilliğinden birini alabilmişti. Oysa yeni sistemde 30 bin alan partinin, hatta 30 bin 999 oy alan partinin bile hiçbir şansı kalmıyor. Böylelikle sistem tam bir çoğunluk sistemine dönüşüyor. Tek parti egemenliğini amaçlıyor. Az sayıda milletvekili çıkaracak illerde, örneğin iki milletvekili çıkaracak illerde baraj yüzde 50'ye kadar yükseliyor. Buralarda yüzde 50'nin üstüne çıkan parti, tek oy farkla da olsa iki milletvekilliğini de alacak.

Milletvekili sayısıyla neden oynandı

Cunta'nın emriyle Yüksek Seçim Kurulu bir seçim haritası hazırladı ve hangi illerin kaç milletvekili çıkaracaklarını ilan etti. Yeni yasaya göre, seçim çevreleri 7 milletvekili ile sınırlı oluyor. Bundan daha fazla milletvekilini çıkaracak iller birkaç seçim bölgesine bölünüyor. Çok seçim bölgeli iller Adana, Ankara, Bursa, Istanbul, Izmir, Konya, Manisa, Samsun, Zonguldak. Öte yandan, 450'den 400'e indirilen milletvekili sayısının yeniden dağılımında, büyük illerin daha fazla milletvekili çıkaracağı görülüyor, örneğin Istanbul'un milletvekili sayısı 44'den 36'ya düşüyor. Tüm bu önlemler yine, seçmenin daha bilinçli olabileceği çevrelerin milletvekili sayısını azaltmayı, Cunta'nın kesin güdümünde hareket edeceği hesaplanan bölgelerin milletvekili sayısını fazlalaştırmayı ve ikiden

işçileri fişliyor

Işverenler, işyerlerinde çalıştırdıkla-n tüm işçileri 7 Kasım 1983 tarihine kadar Çalışma Bakanlığı'na ve Bölge Çalışma Müdürlüğü'ne bildirecekler. Bu konudaki yönetmelik Resmi Gazete'de yayınlandı. Yönetmeliğe göre, 7 Kasım 1983'den sonra işe alınanlarla işten ayrılanlar ayrıca bildirilecek. Böylece tüm işyerlerinde çalışan işçiler merkezi biçimde fişlenmiş oluyorlar.

lerini seçimler sonrasında, sonuçlar ilan edilmeden hemen öncesine kadar veto etme yetkisini elinde bulundurduğu; Seçimler sonrasında, Meclis Başkanlık Divanı oluşuncaya kadar da MGK'nın bir partinin kapatılmasını isteyebileceği ortaya çıkıyor. Böylece, istenmeyen bir partinin seçim kazanması halinde, sonuçların iptali ve bu partinin kapatılması olanaklı.

Seçimlere katılacak partiler seçim başlangıç dönemi olarak ilan edilen 25 Ağustos tarihine kadar illerin en az yarısında nel seçimlerde oy kullanmayanlara 2500 lira para cezası ile, 5 yıl aday olamama cezası getiriliyor. Böylece boykot önlenmek isteniyor. Yeni Yasa'ya göre, Sıkıyönetim Komutanlıkları tarafından görevinden alınanlar, örneğin çok sayıda üniversite öğretim üyesi 5 yıl aday olamayacaklar. Çeşitli suçlardan ve ideolojik eylemlerden mahkum olmuş bulunanlar da, affa uğramış bile olsalar milletvekili seçimlerinde aday olamayacaklar. Ancak, daha sonra, 1974 öncesi affa uğrayanlar, yani eski Demokrat Partililer barajın aslında en az yüzde 13, en çok yüzde 50'lik bir baraj olduğunu hesaplayarak sistemin çoğunluk sistemine daha yakın olduğunu, hatta utangaç bir çoğunluk sistemi olduğunu belirtiyorlar.

Seçim yasası, bir partinin milletvekili çıkarabilmesi için önce ülke çapındaki tüm oyların yüzde 10'unu almasını şart koşuyor. Ancak asıl önemli baraj iller düzeyinde getirilen ve gerçekte yer yer yüzde 50'ye kadar yükselen baraj. Buna göre bir il veya seçim bölgesindeki geçerli oyların toplamının o ilin çıkaracağı millet- edeceği hesaplanan bölgelerin milletvekili sayısını fazlalaştırmayı ve ikiden fazla partiye şans tanıması olanaklı olan, tek parti egemenliğini, kalabalık seçmenli illerin seçim bölgelerine ayrılmasıyla, çoğunluk sisteminin geçerli kılınmasını amaçlıyor.

Kısaca yeni Seçim Yasası, önceden belirlenen ve beklenen seçim sonuçlarını sağlamaya yönelik olarak düzenlenmiş. Ama sağlanabilecek mi? Cunta'nın hesabı tutacak mı? Bu konudaki kuşkular fazla...

Mutfak giderleri son 10 yılda 21 kat artarken, net asgari ücret yalnızca 18 kat yükseldi

YILLAR	FILE	ASGARI ÜCRET
1973	1.174 TL	612 TL
1978	3.445 TL	2.129 TL
1983	24.865 TL	11.157 TL

En büyük zam kitap ve gazeteye

Devlet Istatistik Enstitüsü'nün açıkladığına göre, cuntadan bu yana temel ihtiyaç maddelerinde fiyat artışları, yüzde 100'le, yüzde 500 arası oldu. En büyük zam 1980'de 5 lira olan, bugün ise 30 liradan satılan günlük gazetelere yapıldı. Gazetelerdeki bu yüzde 500'lük fiyat artışı, kitap ve diğer yayınlarda da yüzde 400 civarında. Fiyatı en az artan maddelerden biri, yüzde 77 zam gören sabun. Buna karşılık deterjan fiyatlarında 3 yıldan bu yana gözlenen artış yüzde 355'i buluyor. Son 5 yılda, mutfak giderlerindeki artış ise 7 kat. 1978'de 100 liraya alınabilen gıda maddeleri için şimdi 720 lira civarında bir para ödemek gerek. 1973-1983 arasındaki on yıllık dönemde mutfak giderleri artışı 21 mislini buldu. Buna karşılık aynı dönemde net ücretlerdeki artış sadece 18 kat olabildi. Böylece işçilerin ve ücretlilerin satınalma gücü, son on yılda, özellikle de son 3 yılda, ciddi biçimde düştü.

Düşünce özgürlüğüne giden bütün yollar sıkı sıkı kapatılırken...

Anayasal kısıtlamalar yetmedi: Basın Yasası

Demokratik hak ve özgürlüklerin yok edildiği bir toplumda basın özgür olabilir mi? Bu sorunun cevabını, cuntanın Bakanlar Kurulu'nun Danışma Meclisi'ne gönderdiği Basın Yasası tasarısı bir kez daha verdi.

Bir süre öncesine kadar, Basın Yasası'nın Anayasa'daki kısıtlamalara ek yeni kısıtlamalar getirmeyeceği konusunda yemin billah eden ve bu konudaki endişeleri "kötü niyetli söylentiler" olarak niteleyen cunta yetkililerinin bile bile yalan söyledikleri de, Basın Yasa tasarısının açıklanmasıyla birlikte ortaya çıktı. Gerçi cunta Anayasası basına hiç bir demokratik rejimde mümkün olmayan kısıtlama, ceza ve baskıları yeterince getirmemiş, düşünce özgürlüğünün nebzesine bile olanak tanımamıştı ama, Basın Yasası Anayasa kısıtlamalarının üzerine tüy dikti. O kadar ki, cuntanın resmi sözcülüğüne sıvanmış Mehmet Barlas gibi yazarlar bile, ilk kez, Basın Yasası konusunda eleştiri getirmek zorunda kaldılar.

Yeni yasa tasarısı neler getiriyor

Bakanlar Kurulu tarafından hazırlanan ve diğer yasalar gibi göstermelik olarak Danışma Meclisi'ne sunulan Basın Yasası tasarısının tüm özü ve ilkeleri, tıpkı diğer anti-demokratik yasalar gibi Anayasa'dan kaynaklanıyor. Anayasa'nın, düşünceleri açıklama ve yayma özgürlüğünü kesinlikle kısıtlayan 26. maddesinde "Bu hürriyetlerin kullanılması, suçların *önlenmesi*, suçluların cezalandırılması, devlet sırrı olarak usülünce belirtilmiş bilgilerin açıklanmaması, başkalarının şöhret ve haklarının, özel ve aile hayatlarının yahut kanunun öngördüğü meslek sırlarının korunması veya yargılama görevinin gereğine uygun olarak yerine getirilmesi amaçlarıyla sınırlanabilir" deniyor ve böylece son derece geniş bir yasaklama alanı, tümüyle, yönetimlerin keyfi değerlendirmelerine bırakılıyor. Yine Anayasa'nın Basın Hürriyeti ile ilgili 28. maddesinde, "tedbir yoluyla dağıtımın önlenmesi" hükmü getiriliyor. Yani idari mercilere her çeşit yayına, daha dağıtılmadan önce, hakim kararına bile ihtiyaç duyulmaksızın el koyması yetkisi veriliyor. Yine Anayasa'nın 30. maddesi ile, "suç" sayılan yayınları basan basımevindeki araç ve makinelere "suç aleti" olarak el koyma yetkisi getiriyor.

Çerçevesi bu Anayasa ilkeleriyle çoktan çizilmiş olan Basın Yasası, gazetelere, dergilere, kitaplara, daha dağıtıma çıkmadan önce, matbaada el koyma hükmünü getiriyor. Sorumlu yazıişleri müdürlerinin cezai sorumlulukları son derece arttırılarak yayınlanan ve mahkum olan yazıdan dolayı, yazı başkasına ait bile olsa, yazıişleri müdürüne de hapis cezası verilmesi hükme bağlanıyor. Siyasal suçlardan, Devlet Güvenlik Mahkemeleri kapsamına giren suçlardan mahkum olmuş ve cezasını bitirmiş kişilerin yazıişleri müdürü olmaları engelleniyor. Para cezaları 30 misli arttırılıyor. Yasa tasarısına göre hakkında kovuşturma açılan yayının basıldığı basımevindeki makineler de müsadere edilebilecek.

Bu karikatürün cezası 3 yıl hapis. Yıl 1876.

Türkiye'de, 1876'dan bu yana yapılmış tüm Anayasalarda "basın hürdür" diye yazılır. Ardından da "ancak" veya benzeri bir sözcük gelir ve basın özgürlüğü sınırlanır. Bu "biçimine uygun" sınırlamaların ilki, ilk Anayasa sayılan 1876 tarihli Teşkilat-ı Esasiye Kanunu'nda yer alıyordu. Burada "Matbuat kanun dairesinde serbesttir" deniyordu. Bu hükmün acısını ilk tadan, Şubat 1876 tarihli "Hayal" gazetesinde bir karikatür yayınlayan Teodor Kasap Efendi oldu. Yukarıda görülen karikatürün altında şu yazılar yer almaktaydı: "-Nedir bu hal Karagöz?" "-Kanun Dairesi'nde serbesti Hacivat." Bu karikatür, Teodor Kasap Efendi'ye 3 yıl hapse malolmuştu.

"KANUN DAİRESİNDE SERBESTİ"

Kimler, ne dedi?

AHMET ABAKAY (Çağdaş Gazeteciler Derneği Başkanı): *"Bu tasarı, basın yasa tasarısı olamaz. Bu bir sansür yasa tasarısıdır."*

OKAY GÖNENSİN (Cumhuriyet Gazetesi Yazıişleri Müdürü): *"Bu tasarı geçerse, bundan sonraki aşama bütün gazetelerin devletleştirilmesi ve tüm gazetecilerin kararnameyle atanmaları olsa gerek."*

MEHMET BARLAS (Milliyet Gazetesi başyazarı): *"Tasarı bu şekli ile yasalaşırsa, Türk basını sil baştan 1945'lere dönecek ve yeniden basın özgürlüğünün çağdaş kurumlarının peşine düşecektir."*

DOĞAN HEPER (Milliyet Gazetesi Yazıişleri Müdürü): *"Bu yasa tasarısı gazetecilik mesleğini adeta yapılamaz hale sokmaktadır."*

ÇETİN METE (Günaydın Gazetesi Yazıişleri Müdürü): *"Bu yasa tasarısı Türk basınını 40 yıl öncesine götürmektedir."*

İLHAN ÇEVİK (Daily News Gazetesi sorumlusu): *"Sıkıyönetim Yasası'yla Basın Yasası karıştırılmıştır."*

Tekelci Sermayenin değişik kesimleri arasında "yöntem" ayrılığı derinleşiyor

Generallerin görevi sona erdi mi, ermedi mi?

- **SODEP'in 21 yöneticisi ve Genel Başkanı Erdal Inönü veto edildi. Her zamanki gibi gerekçe yok**
- **Cunta, "resmi" partisi olan MDP'ye rakip parti kurdurtmamak için her yola başvuruyor**

Büyük Türkiye Partisi'nin kapatılmasından sonra, cunta partisi MDP'ye gönlü yatmayan sermaye kanatları ve onların siyasal temsilcileri yeni bir bekleyiş içine girdiler. Cuntaya rağmen veya cunta partisiyle birleşmek üzere parti kurmaya niyetli görece küçük siyasal gruplar çalışmalarını sürdürürlerken, MDP'ye alternatif büyük sağ parti kurma hazırlıkları içindeki Odalar Birliği Başkanı Mehmet Yazar beklemeyi ve gelişmeleri görmeyi tercih etti. Aynı günlerde Danışma Meclisi Anayasa Komisyonu Başkanı Orhan Aldıkaçtı'nın Danışma Meclisi'nden de istifa ederek üniversiteye dönmesi ve "liberal bir parti kuruluşuna katkım olsun istiyordum, olamadı" şeklinde demeç vermesi, cuntanın MDP'ye alternatif olabilecek her türlü siyasal örgütlenmeye "dur" dediğinin belirtileriydi. Sağda beliren Yüce Görev, Yeni Doğuş, Doğru Yol, vs. gibi küçük partilerin küçük hesapları ne olursa olsun, tekelcilerin geniş bölümlerinin "sivil" sağ partisini kurmaya hazırlananlar, buna olanak tanınmayacağını giderek daha iyi görüyorlardı.

Cunta başkanı Evren, 18 ve 19 Haziran günleri Sinop ve Giresun'da yaptığı konuşmalarda, parti kurma çalışmaları içinde bulunanları ve 12 Eylül öncesi partileri ağır olduğu kadar kabadayıca bir dille suçlarken, sonraki günlerde meydana gelecek ge-

ra hazırlıklarını büyük ölçüde askıya aldılar.

Bu konuşmanın hemen ardından, yurt içinde olduğu kadar yurt dışında da yankı yaratan olay, veto süresinin geçmesini sessizlik ve büyük bir tedbirlilik içinde bekleyen SODEP'in 21 kurucusunun, başta Genel Başkan Inönü olmak üzere veto edilmesi oldu.

Sağda istenen toparlanma cunta partisi MDP etrafında gerçekleştirilemememiş, ama SODEP eski CHP kadro ve tabanını ve kendisini ortanın solunda görenlerin önemli bir çoğunluğunu toparlayabilmiş ve yavaş yavaş birinci parti görünümü bile kazanmayı başarmıştı. Öyle ki, biraz "damatlık" nedeniyle ama biraz da SODEP'in verdiği "güven" yüzünden Metin Toker bile SODEP'in iktidar olmasının hiç de kötü olmayacağını söylemeye başlamıştı. Ama cunta *Türkiye Postası*'nın geçen sayısındaki siyasal tahmini doğruladı. Doğrudan kendi güdümündeki yarı asker bir siyasal oluşum dışında hiç bir güçlü alternatife olanak tanımayacağını, SODEP kurucuları için kullandığı vetolarla belirtti. Vetoya uğrayan SODEP kurucuları, adı toparlanmanın en önemli unsuru olan Inönü başta olmak üzere, örgütte, sendikal kesimde ve geniş kamuoyunda gerçekten etkili çalışma yapabilecek nitelikte olanlardı.

Cuntanın "Türkiye'nin bünyesine uygun kısıtlılıkta bir demokrasi"ye izin verebileceğini sananlar, SODEP'in kapatılması anlamına gelen bu vetolar karşısında bir kez daha irkildiler. Öte yandan sağda kurulan diğer küçük partiler de, cuntadan yeterli ön izni almamış oldukları ve MDP'den ayrı iş görme "cüretini" gösterdikleri için, kimisinin tüm yöneticilerine varana kadar veto edilerek cezalandırıldılar. Bunlar arasında 12 Eylül sonrasının "Kemalist Atılım Birliği"nin başkanı ve "Kemalizm" savunuculuğunu kimselere bırakmayan Baha Vefa Karatay'ın Yüce Görev Partisi'nden 62 kişinin veto edilerek partinin dağıtılması ilgi çekiciydi.

Yeni bir durum mu?

Türkiye'de, siyasal gelişmelerin yönü, cuntanın demokrasinin oyun ve hilesinden bile vazgeçmesi yeni bir durumun ortaya çıktığını gösteriyor. Bu yeni durum, ekonomik gelişmelerden, sermaye arası çatışmalardan, tekelci gruplar arası çıkar çelişkilerinden, ABD emperyalizmine her geçen gün biraz daha sıkı bağlaşmaktan ve uydulaşmaktan, saldırgan, savaşçı kesim ve emellerin ağırlık kazanmasından bağımsız değil. Bu yeni durum, şimdi cuntayı, en azından iktidar yöntemi konusunda,

EVREN'DEN İNCİLER

Arkadan iten olmasa gideceği yok ama

"Yakın zamanda Genel Kurmay Başkanlığı'ndan çekileceğim. Zamanı geldi. Ilelebet burada kalamam. Arkamdan gelen insanlar var." *(18 Haziran/Sinop konuşması)*

Ekonomik enflasyona evet, parti enflasyonuna hayır!

"Parti enflasyonuna müsaade etmek, 12 Eylül'den sonra temizlediğimiz tencereyi, yine buyrun, kirletin diye aynı ellere teslim etmek olurdu." *(19 Haziran/Giresun konuşması)*

Paşa'ya yeni bir taban lazım

"Bir taban tutturdular gidiyor. Efendim filan partinin tabanı yokmuş. Sanki ayakkabı alıyor da

AYDIN ENGİN **Tırmık**

Kime yanar yeşil köşkün lambası

"Hayvanat bahçesini gezmek serbesttir; ancak kaplanların kafesi de açıktır!"

Gezmek için gittiğiniz hayvanat bahçesinin kapısında böyle bir ilan görseydiniz ne yapardınız?

Türkiye'de siyasi parti kurmaya soyunanlar bu günlerde benzer soruları yanıtlamak zorundalar. *"Demokrasiye dönüş"* yolunda generaller, kimi sadık yandaşlarını bile şaşırtıyorlar. Şaşırtmak ne söz, ele güne çıkamaz, dosta düşmana laf edemez hale getiriyorlar... Türk ordusunun Latin Amerika ordularına

sayfasında yer alan haber ile *Yankı* dergisinden aktardığımız alıntı bu konuda ek yoruma gerek bırakmayacak kadar açıklık getiriyor. Alandışı güvenlik stratejisi tartışılmaz bir saldırganlık içeriyor. Yayılmacılık içeriyor. Savaş çığırtkanlığından savaş kışkırtıcılığına sıçramayı gerektiriyor. Ortadoğu denen barut fıçısına dalmayı içeriyor. Türkiye işte bu uğursuz görevde *"kilit ülke"*dir.

Bu *"dış"* görevin *"iç politika"* alanında kaçınılmaz yansımaları olacaktır. Becerebildiğimizce özetlersek: Sınıf savaşımının bastırıldığı

ken, sonraki günlerde meydana gelecek gelişmelerin de işaretini verdi. Evren "Yeni yeni bazı partiler kurmak suretiyle, eski kapatılmış partilerin devamı niteliğinde, gösteri halinde bu partileri kurdular. Ve daha hala bu girişimlerde bulunmaya devam ediyorlar. Eğer biz, eski partilerin başka bir modelini kabul edecek olsaydık niye onları feshettik?..Bölük pörçük partilerle bu memleket bir noktaya varamaz. Bizim bünyemiz buna müsait değil. Fazla parti değil az parti, öz parti, bu memlekete hizmet edecek parti istiyoruz" diyordu. Bu konuşmanın hemen ertesi günü, cunta partisi MDP'nin Başkanı "Cumhurbaşkanı'nın görüşüne yürekten katıldığını" bildirdi. İnönü'nün SODEP'i, konuşmayı hiç üstüne alınmamış gibi yaparak "Giresun konuşmasından herkesin gereken uyarıyı alması gerek" diye görüş belirtti. Diğer tüm partiler de "çok doğru" gibi sözler söylediler. Yeni ve büyük bir sağ parti hazırlıkları içinde olanlar ise, bu konuşmadan son-

Efendim filan partinin tabanı yokmuş. Sanki ayakkabı alıyor da ayakkabının tabanına bakıyor... Onların taban dedikleri, vaktiyle kurdukları teşkilatların mensupları. O taban eskidi, bölündü. Artık bize yeni taban lazım." *(19 Haziran/Giresun konuşması)*

İnsan hakları mı ciklet mi?

"İnsan hakları Türkiye'de değil Avrupa ülkelerinde çiğneniyor" (21 Haziran/Mardin konuşması)

Anayasa oylamasındaki kadar serbestçe!..

"Seçimlerde oylarımızı tıpkı Anayasa oylamasında olduğu gibi serbestçe kullanınız." *(26 Haziran/Hakkari konuşması)*

yı, en azından iktidar yöntemi konusunda, sivilleşme konusunda sermayenin, hatta tekelci kanatların belli kesimlerinin bile karşısına çıkarıyor. Cuntanın karşısındaki sınıf ve katmanlar, böylece umulmadık ölçüde genişlemiş oluyor.

Türkiye'de, cunta ile cuntanın karşısına aldığı sermaye kesimleri arasındaki başlıca tartışma ve anlaşmazlık noktası, benzer bir programın uygulanmasının "demokrasi" adı altında görece bağımsız sivil kadrolarla mı yapılacağı, yoksa cuntanın varlığını şu veya bu biçimde sürdüreceği askeri bir rejimin mi devam edeceği.

Sermayenin, tekelcilerin bir bölümü, generaller artık işlerini gördürdükleri ve emaneti geri almanın sırasının geldiği görüşündeler. Bir diğer bölüm ise, tekelci sermayenin uzun vadeli çıkarları adına, cuntanın işinin henüz bitmediğini düşünüyorlar. Bu yöntem farklılığı siyasal gelişmelere yansıyor. Türkiye'de önemle izlenmesi gereken yeni bir şeyler oluyor...

BASINDAN SEÇMELER

Tekellerin sözcüleri ne diyor?

"Demokrasiye geçiyoruz" yalanının maskesinin düşmesi üzerine tekelci sermayenin içindeki değişik politik eğilimlerin sözcülüğünü yapan başyazarlar ne tutum aldılar? Çavuşoğlu-Kozanoğlu Holding'in sahibi olduğu Güneş Gazetesi başyazarı Güneri Cıvaoğlu cuntaya ve MDP'ye açık desteğini sürdürdü. Tekellerin gerici ve yayılmacı kesimlerinin sözcülüğünü yapan 12 Eylül sonrasında cuntayı "şartlı destekleyen" Tercüman başyazarı Nazlı Ilıcak, BTP'nin kapatılmasından sonra cuntayı açıkça tehdit etti. Tekelci sermayenin içindeki "liberal" eğilimin sözcülüğünü yapan Milliyet başyazarı Mehmet Barlas ise, 12 Eylül sabahından beri sürdürdüğü "Evren'i destekleyelim" kampanyasını kesti ve açık muhalefete geçti.

Güneri Cıvaoğlu — GÜNEŞ

14 Haziran 1983

Bundan böyle siyasete soyunma hazırlığında olanlar için sanırız aklın yolu, siyaset kalıcılığı belli olmuş kuruluşlarda yer almaktır. (...) Demokrasinin gepegenç yüzünde bir ergenlik sivilcesi gibi küçük ve işlevsiz doğmak yerine, çehreye anlam ve derinlik verecek çizgilerde yer almak tutarlılıktır, demokrasiye hizmettir.

Nazlı Ilıcak — Tercüman

3 Haziran 1983

Eğer fikir doğruysa, haklıysa, laser ışınları gibi en sert cisimleri deler de geçer. (...) Fikri, ancak fikirle yenebilirsiniz. Güç, doğru fikir karşısında daima iflas eder. (...) Bunu bir su birikintisi gibi ufak görecek kadar ufkunuz darsa, taşla, toprakla doldurmağa çalışırsınız. Aman dikkat!.. İşte o zaman, köpük köpük olur. Deli deli dalgalar sahile vurur da şaşar kalırsınız.

23 Haziran 1983

Sayın Evren *az* ve *öz* diyor. Evet, bilhassa *ÖZ* çok önemlidir. *Az* olupta *öz* olmayınca 12 Eylül'ün temel hedefi *"istikrar arayışı"*-na ters bir noktaya geliriz.

Mehmet Barlas — Milliyet

15 Haziran 1983

Türkiye şimde, 1946'dan beri yaşanılan dönüm noktalarından bir tanesinin daha eşiğindedir. Sistem, ya sivil ya özgürlükçü bir demokrasi olacaktır. Yada değişik bir model çıkacaktır ortaya. Türkiye'de karar mekanizmaları, tarihi yönü saptırmamak sorumluluğu altındadır.

21 Haziran 1983

Evren'in bir lider olarak görevi, normal şartları hakim kılıp, sivil ve özgür bir modeli işler hale getirmektir. Vatandaş olarak da, bunun içinde yer almaktır.

22 Haziran 1983

Bugün başta Cumhurbaşkanı Evren olmak üzere tüm aklı başında Türklerin en büyük hedefi, hızla sivil demokratik bir yönetime geçilmesidir.

Aksi halde, siyasal ve ekonomik sorunlardan da, askeri yönetim ve dolayısıyla Silahlı Kuvvetler sorumlu tutulur ve ordu-millet ayrılığı başlar.

edemez hala getiriyorlar... Türk ordusunun Latin Amerika ordularına benzemediği, darbe filan yapsa da kısa zamanda kışlasına dönmek için can attığı, üstelik bunun onda (Türk ordusunda) neredeyse bir gelenek olduğu üstüne nameler ve yaveler düzmeyi 12 Eylül'den bu yana meslek edinen nice anlı şanlı yazar şimdilerde kızarıyor, bozarıyor, kelimelerle oynuyor, doluya koyuyor almıyor, boşa koyuyor dolmuyor... Hasılı Cunta'nın demokrasisine bir türlü kılıf bulamıyor...

Ama Sezar'ın hakkını Sezar'a verelim. Cunta, "demokrasiye dönüş" sözünü ciddiye alanlara kafalarına vura vura abdest tazeletti. Şimdi artık herkes parti kurmak için de, bir partiye girmek için de girdiği partiden milletvekili adayı olmak için de mutlaka Çankaya'daki köşke bakmak zorunda olduğunu kavradı. Köşkün lambası *"yeşil"* yanmadıkça kimse adım atamayacağını, yola çıkamayacağını kavradı. Kavramayanlara kavratıldı. Hala kavramayanlara kavratılacak...

* * *

Peki, Çankaya denen, Ankara'nın tepesine çökmüş o koca köşkün lambası kime *"yeşil ışık"* verecek, kime vermeyecek? Acaba general eskisi Sunalp'in MDP'si ile devlet memurluğundan müstafi Necdet Calp'in *Halkçı Parti*'si dışında kimseye yeşil ışık yakılmaması nasıl açıklanmalı? Örneğin Evren *"Az ve öz parti"* istediği için mi artık yeşil yanmıyor bu köşkün lambası? Yoksa BTP'nin sapı, SODEP'in çöpü, bilmem ne partisinin gözünün üstünde kaşı olduğu için mi yediler vetoyu?

Kanımızca soruların yanıtı biraz daha derindedir: Cunta zorlu görevler üstlenmiştir. Ne pahasına olursa olsun bu görevleri yerine getirmekle yükümlü kılınmıştır. ABD emperyalizminin Türkiye'nin iç ve dış politikasına ilişkin *"talimatları"* vardır ve Cunta ne yapıp edip bunları koparmaya zorunludur.

NATO (siz bunu ABD anlayınız) yılların *"esnek mukabele"* stratejisini terketmiştir. Onun yerine *"Alan dışı güvenlik"* diye adlandırılan yeni bir strateji benimsenmiştir. *"Türkiye Postası"*'nın bu sayısının üçüncü

caktır. Becerebildiğimizce özetlersek: Sınıf savaşımının bastırıldığı *"istikrarlı"* bir ülke olmalıdır Türkiye. ABD'ye, Reagan'da temsilcisini bulan saldırgan, yayılmacı, barış ve yumuşama düşmanı emperyalist kanatlara tam anlamıyla bağlı tekelci grupların, Türkiye tekelci sermayesinin ABD'nin bu politikasına gönülden ve göbekten bağlı kesimin *mutlak iktidarının* güvenceye alındığı bir ülke olmalıdır Türkiye...

* * *

Şimdi yeniden başa dönelim. Emperyalizmin Ortadoğu hesaplarındaki bu *"görevlerin"* zorunlu kıldığı iç politik koşulları kim, nasıl yaratabilir? Kim Çevik Kuvvetlerin topraklarımızı sıçrama tahtası, ileri karakol olarak kullanmasını sağlayabilir? Kim ülkemize Ortadoğu'da *"zaptiyelik"* yaptırabilir? Kim Türkiye işçi sınıfındaki en küçük demokratik kıpırdanışı ezmek için devletin tüm gücünü pervasızca kullanabilir?

Örneğin burjuvazinin çeşitli kesimlerinin çıkarlarını ve politikalarını temsil eden partilerin, ağırlıklarına göre yer aldığı bir parlamentodan böylesi kararlar çıkarabilir mi? Örneğin MSP'lilerin 12 Eylül öncesi milletvekillerine, islam ülkelerine silahlı saldırı kararı onaylatılabilir mi? SODEP gibi, sosyal demokrat olmasa bile, hiç olmazsa liberalliği, burjuva demokrasisinden yanalığı pek de tartışılmaz olan bir partinin milletvekillerine bu görevler için kim gözü kapalı, önkoşulsuz oy kullandırtabilir?

Besbelli ki ABD emperyalizmi ve onun en sadık işbirlikçisi olan tekelci kesimleri 12 Eylül öncesindeki kompozisyonuyla bir parlamentoyu baştan *"veto"* etmişlerdir. Haklıdırlar da. Onlar -bırakınız işçi sınıfını bırakınız emekçi sınıf ve katmanları- burjuvazinin tüm kesimlerinin ve hatta tekelci burjuvazinin kimi kesimlerinin siyasal iktidara ortaklığı halinde önlerine koydukları hedeflere ulaşamayacaklarını tam bir bilinçle kavramışlardır. Çankaya köşkündeki lambanın düğmesi Cunta'nın elindedir ve lambanın fişi de Washington'da, Beyaz Saray'daki bir prize takılıdır.

Yeşil ışığın kimilerince bir türlü kavranamayan *"hikmeti"*'de kanımızca budur.

Federal Almanya'daki yabancı çocukların eğitimleri çıkmazda, öğretmenler ise çaresiz...

Avrupa'nın göbeğinde geleceksiz bir kuşak: Yabancı çocuklar

Federal Almanya'da okul çağındaki yabancı çocukların sayısı artık milyonlarla ölçülüyor. Ama bu çocukların yüzde 80'i herhangi bir Alman okulunu bitiremeden öğrenimi terketmekteler. Bu çocuklar meslek öğrenimi görebilecek bir işyeri bulamıyorlar. Bilgisayar çağında bilimsiz, becerisiz, hünersiz, mesleksiz milyonluk bir kitle var Avrupa'nın göbeğinde. Geleceksiz bir gençlik ve çocuk kitlesi.

Beşyıl önceki sayısal verilere göre bile Federal Almanya'da eğitim çağında yabancı çocukların sayısı 713 bin 600 idi. Beş yılda, gerek yabancılar arasında doğurganlığın yüksek oluşu, gerekse aileyi birleştirme olanaklarının daralacağını hesaplayarak ülkesindeki çocuklarını yanına getiren yabancıların çokluğu gözönüne alınırsa, bu sayının iki katına ulaştığını söylemek mümkün. Yani sayıları milyonla ölçülen bir yabancı çocuklar kitlesi sözkonusu. Okul çağında bunların hepsi. Kimileri ilk okula gidiyor. Kimileri meslek öğrenimi görebilecekleri bir eğitim kurumundalar.

Ama bu kağıt üstünde böyle. Gerçek olanca çıplaklığı ile yabancı çocukların eğitim durumunu sergiliyor. Sayfalar ve sayfalar dolusu yazılabilir bu konuda. Yazılmalıdır da. Ancak biz bu sayımızda çarpıcı sayısal verileri sunmakla yetineceğiz.

Yabancı çocukların sistemli olarak eğitim düzeninin dışına itilişi daha Kindergarten denen çocuk yuvalarında başlıyor. Federal Almanya'da Alman çocukların yüzde 80'i, bir başka deyişle her 10 Alman çocuğundan 8'i Kindergarten'a gidiyor. Buna karşılık her 10 yabancı çocuğundan sadece 47'si bir Kindergarten'a gitmekte. Biz Türkiyeli'ler açısından durum daha da korkunç: Yüzde 15. Yani her 10 Türkiyeli çocuktan sadece bir buçuğu Kindergarten'a gidebiliyor.

Federal Almanya'da ilk öğretim zorunlu. Nitekim ilkokul çağındaki yabancı çocukların yüzde 90'ı bir ilkokula başlıyor. Ama sonra?.. Sonrası şöyle, 10-15 yaşları arasındaki yabancı çocukların dörtte biri okulu bırakmış oluyor. Yaş dilimi 15-18 arasına gelince bu oran da yüzde 43'e yükseliyor. Hemen hemen yarı yarıya.

Alman eğitim sisteminde, bilindiği gibi, ilkokulların birinci bölümünden (Grundschule) sonra yollar ayrılıyor. Bu yol ayrımında yabancı çocukların ezici çoğunluğu, yani yüzde 72'si, ancak ve sadece Hauptschule denen ilkokul ikinci bölüme devam edebilme hakkını kazanabiliyorlar. Realschule denen ortaokula gidebilen yabancı çocuklar sadece yüzde 9,6. Alman çocukları arasında ise bu oran yüzde 23. Lise (Gymnasium) sözkonusu olunca yol ayrımının sertliği daha da göze batıcı oluyor: Alman çocukların yüzde 24,8'i liseye devam edebilirken, yabancılar arasında bu oran sadece yüzde 8,4.

Yabancı çocuklar içinde Türkiyeli'lerin durumu daha da içler acısı, ortaokula gidebilen Türkiyeli çocuklar ancak yüzde 5,2. Hele liseye gidebilenler: Yüzde 2,9.

Alman çocukların sadece yüzde 10'u bir okulu bitiremeden ayrılıyorlar. Yabancıların ise yüzde 60'ı okul bitiremiyor. Türkiyeli emekçi çocuklarında bu oran kimi eyaletlerde yüzde 81'i buluyor.

Meslek eğitimi bu çocukların son umudu. Ama önlerinde sadece BVJ yada MBSE kursları gibi avutuculuktan öte işe yaramayan sözde eğitim olanakları var.

Çok az sayıda Türkiyeli genç (Yüzde 80'inin bir okul bitiremediğini hatırlayalım) çıraklık eğitimi görebileceği bir işyeri bulabiliyor. Gerek Arbeitsamtlar (iş bulma kurumları) ve gerekse işverenler Türkiyeli gençlere iş ve meslek eğitimi olanağı tanımamak için yarışıyorlar ve pek başarılı oluyorlar.

Ne bir okul eğitimini tamamlayabilmiş ne de bir meslek öğrenebilmiş yüzbinlerce yabancı çocuğu var Federal Almanya'da. Tek cümle ile Avrupa'nın göbeğinde, Anayasasında *"sosyal devlet"* diye yazan, fırsat eşitliğini gene bir anayasal hak olarak kabul eden bir ülkede milyonlara varan bir gençlik ve çocuk kitlesi geleceği olmayan bir kuşak olarak büyüyor.

SÖYLEŞİ

Baysal Önal, Bilim ve Eğitim Işçileri Sendikası (GEW) Hessen Bölge Örgütü Yönetim Kurulu üyesi. Bir DGB sendikasında seçimli olarak yönetici görev üstlenmiş az sayıda Türkiyeli emekçiden biri. Federal Almanya'da çalışan Türkiyeli öğretmenlerin sorunları üstüne Türkiye Postası, Baysal Önal'la bir söyleşi yaptı.

Yabancı öğretmenler

Klaus Müller, Bilim ve Eğitim Işçileri Sendikası (GEW) Hessen Bölge Örgütü Başkanı. Müller, Türkiye Postası'nın gerek Federal Almanya'daki öğretmenlerin sendikal savaşımı ve gerekse GEW'de örgütlü yabancı öğretmenlerin, özellikle Türkiyeli eğitim emekçilerinin sorunları üstüne yönelttiği soruları yanıtladı.

GEW, Cuntanın uydusu

öğretmenler eğitim sisteminde birer üvey evlat

BAYSAL ONAL
GEW Hessen Yönetim Kurulu Üyesi

Türkiye Postası: Sayın Önal, siz Federal Almanya'da çalışan bir eğitim emekçisisiniz ve sendikal yönetim organlarına seçilmiş çok az sayıdaki yabancı öğretmenden birisiniz. Kuşkusuz yönetici bir sendika görevlisi olarak tüm öğretmenlerin sorunlarıyla ilgili, onları çözümlemekle sorumlusunuz. Ama izin verirseniz sizinle ağırlıklı olarak Türkiyeli öğretmenlerin, Federal Almanya'da çalışan yabancı öğretmenlerin sorunları üstüne konuşalım. Yabancılar üstüne baskılar, yabancı düşmanlığının bezdirici, yıldırıcı etkisi biliniyor. Acaba sizce Türkiyeli öğretmenler de bu baskılardan etkileniyorlar mı?

Baysal Önal: Hem de nasıl! Uzun süren bir işsizlik döneminden sonra işsizlik parası alma hakkını da yitirmiş olan bir Türkiyeli öğretmen arkadaş işsizlik yardımı, sosyal yardım filan için başvurduğunda, oturma hakkı yoksa Yabancılar Dairesi tarafından sınırdışı edilebiliyor. Bundan bir iki ay önce Kuzey Hessen'deki bir öğretmen arkadaşımız işsizlik parası hakkını yitirince sınırdışı edilmemek için sosyal yardım için başvuruda bulunmadı. Hiç bir geliri de yoktu. Yemek bile yiyemeyecek duruma düştü. Bize de sorununu açmadığından bilgimiz olmadı. Inanın arkadaşımız açlıktan yarı ölü duruma gelmişti. Sınırdışı edilme endişesi yüzünden ya da siyasal sığınma için başvuranların kamplardaki insanlık dışı yaşam koşulları yüzünden...

Türkiye Postası: Öğretmenlerden söz ediyorduk...

Baysal Önal: Ben de. Çok sayıda siyasal sığınma başvurusunda bulunmuş arkadaşımız var. Türkiye'de öğretmenler üstündeki acımasız baskıyı biliyorsunuz. Evet, bu arkadaşlarımız arasında intihar edenler var. Bu da sorunun artış işçi-işveren ilişkisinin sınırlarını taştığını, temelden çözümlenmesi gereken bir devlet politikası ile karşı karşıya olduğumuzu gösteriyor.

Türkiye Postası: Çözümleyici bir önerisi var mı GEW'nin?

Baysal Önal: Var. TDL yönetmeliğinin yerine ücretlerin toplu sözleşmelerle saptanmasını savunuyoruz biz.

Türkiye Postası: Bu genel bir istem. Yabancılar için özel bir çözüm öneriniz?

Baysal Önal: Çözüm denemez. Ama iyileştirici formüller öneriyoruz. Örneğin yabancı öğretmenlere stajyerlik, ikinci devlet sınavı yaparak eğitimlerini sürdürme, kendilerini mesleksel açıdan geliştirme olanağı tanınmalıdır. Böylece bakanlık ölçülerine göre de Alman öğretmenlerle düzey birliği sağlanabilir.

Türkiye Postası: Okullardaki çalışmalarından şikayetiniz var mı?

Baysal Önal: Yabancı öğretmenler açısından mı?

Türkiye Postası: Evet.

Baysal Önal: Hessen eyaletindeki gözlemim şöyle: Yabancı öğretmenler genel olarak anadil (Türkçe) eğitimiyle görevlendiriliyorlar. Anadil dersleri **ek ders** olarak, olağan ders saatlerinin dışında, yani öğleden sonraları ve cumartesileri okutuluyor. Bir programı yok. Derse katılan öğrenci grupları gelişigüzel oluşturulmuş. Çeşitli düzeylerde öğrenciler var. Karmakarışık. Bu durumda çoğu okul müdürü için anadil öğretmenleri rahatsız edici, yabancı, keyif kaçırıcı varlıklar. Arkadaşlarımız çoğu kez kilitli olduğu için ders materyallerinden bile (tebeşir, silgi, teyp vb) yoksun çalışmak zorunda kalıyorlar. Okul,öğretmen toplantılarına bile çağrılmıyorlar. Sonra bir, iki, üç hatta beş ayrı okulda ders vermek zorunda kalan yabancı öğretmenler var. Okullardaki meslektaşlarıyla, sendika gruplarıyla ilişki içinde de olamıyorlar. Sürekli **sefer halinde** yaşıyor bu arkadaşlarımız. Biliyor musunuz Frankfurt ile Kassel arasında gidip gelen arkadaşlarımız var. Ikiyüz kilometredir Frankfurt-Kassel arası. Eğitim Bakanlığı'nın öğretmenlerin ve öğrencilerin sırtından bir tasarruf politikası gerçekleştirdiği besbelli.

Türkiye Postası: Anadil eğitimi konusunda GEW'nin görüşü ne?

Baysal Önal: Biz anadil derslerinin normal ders saatleri içinde verilmesini, dersin içeriğinin Almanca derslerle uyumlaştırılmasını ve yabancı öğretmenlerin anadil dersleri dışındaki derslere de girebilmelerini ve okul bitirme sınavlarında anadilin yabancı dil olarak kabul edilmesini istiyoruz. Bunu hem biz GEW olarak,hem de DGB istiyor.

Türkiye Postası: Yani sizce yabancı çocukların eğitim sorununun kilidi anadil eğitimi?

Baysal Önal: Hayır. Bu sorunu çok yalınkatlaştırmak olur. Anadil sorunu bir sonuç. Şu söylenmelidir: Bu ülkenin eğitim sistemi temelinden çürük. Yabancı öğrencilerin başarısızlığı bunun kanıtı. Yabancı emekçilere, özellikle Türkiyelilere karşı şimdilerde açıktan saldıran devlet politikasının başlangıçtan beri yabancı emekçi çocuklarının Alman eğitim sistemi içinde yer almasını, onunla uyum sağlamasını istemesi mümkün mü?

KLAUS MÜLLER
GEW, Hessen Bölge Örgütü Başkanı

uydusu öğretmenlere direnecektir

Türkiye Postası: Sayın Müller, Türkiyeli emekçiler, Eğitim ve Bilim Işçileri Sendikası üstüne pek az şey biliyorlar. O yüzden önce bizi GEW konusunda aydınlatır mısınız?

Müller: Ben genel olarak Hessen eyaletindeki durumu biliyorum. Ama şu kadarını belirteyim ki Federal Almanya'da 550 bin dolayında öğretmen ve eğitimci var. Bunların 200 bini sendikamızda örgütlüdür. GEW bildiğiniz gibi DGB'ye bağlı bir sendika. Hessen'de örgütlülük oranımız daha yüksek. Hessen'de 40 bin dolayındaki eğitim ve bilim emekçisinin yarısından çoğu GEW saflarında örgütlü.

Türkiye Postası: Peki, şimdi de GEW'nin etkinliklerini, kazanımları konusunda bize biraz bilgi verin.

Müller: Biz öncelikle okullardaki ve benzeri eğitim kurumlarındaki öğretmenleri örgütlüyoruz. Ayrıca yüksek okul ve üniversitelerdeki akademik çalışma yapan eğitim ve bilim adamları ile çocuk yuvalarında ve benzeri kuruluşlarda pedagojik etkinlik gösteren emekçiler de sendikamızda örgütlenmekteler.

Türkiye Postası: Ekonomik çıkar kazanmaya yönelik etkinlikler dışında kalan etkinlikleriniz?

Müller: Eğitim politikasının düzeltilmesi için savaşım veriyoruz. Bu yönde de kazanımlarımız var. Almanya'da taa 1850'den bu yana üç kanallı ya da üç ayrı toplumsal sınıfa göre düzenlenmiş bir eğitim sistemi yürürlükte. Buna karşı savaşıyoruz.

Türkiye Postası: Nedir bu üç kanallı ya da üç sınıflı eğitim sistemi?

Müller: Kabaca özetleyeyim: Işçi çocukları için Hauptschule'ler; orta sınıflar için Realschule'ler ve egemen sınıflar için Gymnasium dediğimiz liseler. Weimar Cumhuriyeti döneminde öğretmenlerin bu yöndeki savaşımları ile tüm toplumsal katmanların ve sınıfların çocukları için ilkokul düzeyinde bir ortak eğitim (Grundschule) mümkün oldu. Biz bunu şimdi orta öğretim basamaklarında da gerçekleştirmek istiyoruz.

Türkiye Postası: Peki sayın Müller, şimdi Türkiyeli öğretmenlerle ilgili bir soru. Federal Almanya'da, Federal Almanya tarafından istihdam edilen öğretmenlere yönelik büyük bir kıyım operasyonundan söz ediliyor. Bunun ilk uygulanmasına Batı Berlin'de başlandı bile. Bu konuda sizin de sözünüz olmalı.

Müller: Doğrudan bir bilgimiz yok. Ama bu gelişme şimdiki Federal hükümetin politikasına uyuyor. Bu yabancıları Federal Almanya'dan atma politikasının bir parçası olsa gerek. Dahası yabancı çocukları okul ve eğitim sisteminin dışına atma girişimidir bu. Biz, GEW olarak yabancı meslektaşlarımızla tam bir dayanışma içindeyiz. Örneğin benim sorumluluk bölgemde, Hessen eyaletinde yabancı meslektaşlarımızın işyerlerini yitirmemesi için kesin savaşıma kararlıyız. Onların ekonomik koşullarının ve çalışma koşullarının Alman öğretmenlerle eşitlenmesi için savaşım veriyoruz.

Türkiye Postası: Türkiye hükümetinin, Alman makamlarınca işe alınmış yabancı öğretmenlerin ayıklanıp, yerlerine Türkiye'den, Türkiye hükümetlerince seçilip atanmış öğretmenler getirilmesi yönünde istemleri, hatta hükümetler düzeyinde girişimleri var...

Müller: Biz de bu kuşkuyu duyuyoruz. Hessen GEW olarak Federal Almanya'da istihdam edilen yabancı öğretmenlerin Türkiye'den atanarak değil eyalet hükümetlerince işe alınmalarını savunuyoruz. Biz Alman eğitim sisteminde uzun yıllar deneyim kazanmış yabancı arkadaşlarımızın atılmasına izin veremeyiz. Vermeyiz. Cuntanın öğretmenlerine karşı direniriz ve direneceğiz.

Türkiye Postası: Somut olarak bu yöndeki savaşımınızda önünüze koyduğunuz hedefler var mı?

Müller: Tabii. Yabancı meslektaşlarımızın Federal Almanya'dan atılmalarını önlemek için ve cunta uydusu öğretmenlerin onların yerine işe alınmasını önlemek için yabancı öğretmenlerin iş sözleşmelerinin süresiz olmasını öneriyoruz ve savunuyoruz.

Türkiye Postası: Sorularımız bu kadardı sayın Müller. Ama belki sizin eklemek istediğiniz bir konu...

Müller: Evet. Var. Yabancılar politikası üstüne bir kaç söze izin verin. **Türkiye Postası** okuyucularının bilmesini isteriz. Bu hükümetin yabancılar politikasını GEW reddediyor ve buna karşı savaşıyor. Çünkü bu politika yabancı hemşehrilerimizin çıkarlarına aykırıdır ve aileleri parçalamaya yöneliktir. Federal Almanya 10-15 yıl önce çeşitli Avrupa ülkelerinden emekçiler getirtti. Bu yabancı emekçiler Alman ekonomisine büyük katkılar yaptılar. Bu ülkede emeklilik hakkı kazandılar. Buradaki sosyal düzenin işlerliğini katkılarıyla mümkün kıldılar. Yoksa sistem işlemezdi. Bu yüzden şimdiki yabancılar politikasına sendikal ilkelerden, sendikal savaşım ilkelerinden çıkarak karşıyız ve bu bizim için sadece ve sadece bir görevdir.

Halen işsiz olan onbinlerce işçi sadece emeklilik primlerini beklemeden alma hakkıyla yetinecekler

Dönüş primi balonu patladı: Bizden alıp, bize veriyorlar

- **"Dönüş primi" olarak adlandırılan para işsizlik sigortası tarafından ödenecek işsizlik paralarının yedi aylık tutarından ibaret**

Yaklaşık bir yıldan beri söylentileri sürüp giden "dönüş primleri" konusu açıklık kazandı. Türkiye Postası'nın önceki sayılarında ayrıntılı olarak değindiği noktaların hemen tümü gerçekleşti. Dönüş primleri adı altında ödenecek paraların hepsi de yabancı emekçilerin Alman ihtiyarlık kasalarında ve işsizlik sigortası kasalarında birikmiş olan paralarından karşılanıyor. Ancak Federal Hükümet ustalıklı bir propaganda ile bu paraları, **"Almanya'nın bütçesinden çıkan"** paralar olarak göstermeyi başardı.

"Yabancı Işçileri Kesin Dönüşe Özendirici Parasal Önlemler" başlığı ile nitelenen yasa tasarısı görünüşe göre hiç bir değişikliğe uğramadan Federal Parlamento'dan geçecek ve yasalaşacak. Tasarıya göre yasa 1 Ekim 1983 tarihinden itibaren yürürlüğe girecek ve 30 Haziran 1984'e kadar geçen dokuz ay boyunca yürürlükte kalacak.

Açıkça belirtilmemesine rağmen yasa tasarısına göre yabancı işçilere ödenecek primlerin parasal tutarı en çok 1 milyar markı bulacak. Ilk bakışta yüksek gibi görünen bu paralar aslında, işçiler kesin dönüş yapmasalardı işsizlik yardımı, çocuk parası gibi yollarla zaten bir yıl içinde gene aynı işçilere ödenecekti. Alman hükümet açısından tek fark bu paraların taksit taksit değil, bir defada ödenmesinden ibaret. Buna karşılık peşin olarak primlerini alanlar artık Federal Almanya'da çalışma ve oturma haklarını kesin olarak yitiriyorlar. Cunta'nın, Avrupa Ortak Pazarı'na üye ülkelerde serbest dolaşım hakkını 400 milyon marka sattığı (Türkiye Postası'nın 7. sayısına bakınız) hatırlanırsa kesin dönüş yapan Türkiyeli-na düşen miktarı hesaplanırsa her çocuk için sadece 5.5 aylık bir ödeme tutarında.

Kimler yararlanabilecek?

Kesin dönüş priminden yararlanabilecekler için getirilen sınırlama ise daha ilginç. Bu primleri alabilmek için 1 Ekim 1983 tarihinden sonra işyerlerinin kapanması sonucu işsiz kalmak şartı var. Yani halen işsiz olan yabancı emekçiler bu primden hiç bir şekilde yararlanamayacaklar. Bir de kısa çalışma yapan işyerindeki emekçiler bu primleri alabilecekler. Ancak bu emekçilerin yasanın yürürlüğe girdiği 1 Ekim 1983'den en az altı ay öncesinden kısa çalışmaya girmiş olmaları gerekiyor. Örneğin 1 Nisan 1983'te yada daha öncesinde kısa çalışmaya girmiş olan ve halen de kısa çalışması sürmekte olan işyerlerindekiler prim alacaklar. Ama örneğin 5 Temmuz günü kısa çalışmaya giren bir işyerinde çalışan işçilerin prim alabilmeleri için kısa çalışmanın altı ay sürmesi gerekiyor.

Ne zaman başvurulacak?

Yasa tasarısı yabancı işçileri kesin dönüşe zorlamak için onlara alelacele karar verme zorunluğu da getiriyor. Işsiz kalan yada kısa çalışmada olan bir emekçi primden yararlanabilmek için sadece iki ay içinde karar vermek zorunda. Daha geç kalırsa gerçi gene prim alabilecek. Ancak primlerinden bir kesinti yapılacak. Bir tür **"gecikme cezası"** alınacak. Üstelik oldukça yüksek bir kesinti bu. Geç kalınan her ay için, işsiz durumda olanlardan 1.500 mark, kısa çalışmada olanlar ise 750 mark kesilecek.

Bir önemli kural daha

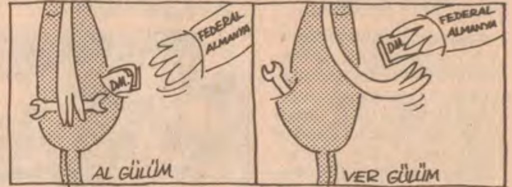
Kesin dönüş primi alabilmek için getirilen kurallar arasında genellikle gözden kaçan çok önemli bir koşul daha var. Kesin dönüş priminden yararlanacak yabancı işçinin **"tek başına kesin dönüş"** yapması yetmiyor **"ailesinin de kesin dönüş yapması"** gerekiyor. Bu durumda en iyimser sayılarla önümüzdeki dönemde 300 bin'in üstünde Türkiyeli'nin (baba, anne, çocuk vb.) kesin dönüş yapması bekleniyor.

Ya halen Işsiz olanlar ne yapacak?

Tasarı halen işsiz olan Türkiyelilere herhangi bir ödeme yapmıyor. Işsiz kalmasına rağmen kesin dönüş primlerinden yararlanmak umudu ile bugüne kadar bekleyen yabancı işçiler bu durumda tam olarak ortada kaldılar. Federal Hükümet halen işsiz olan ve prim için umut besleyen yabancı işçilerde ortaya çıkacak kaçınılmaz moral çöküntüsünü de iyi değerlendirdi ve onlara güya bir olanak tanıdı. Buna göre kesin dönüş yapanlar, emeklilik sigortasında birikmiş olan primlerinin işverenlerce yatırılanlar dışında kalan kesimini (yani kendi yatırdığı primleri) kesin dönüş yaptığı takdirde hemen alabilecekler. Eskiden bunları alabilmek için kesin dönüşten sonra iki yıl geçmesi gerekiyordu. Bugün ise bu paralar hemen ödenecek. Böylece işsiz olan yabancılar **"Bari emeklilik primlerimizi beklemeden alma olanağımıza kavuşalım"** diyerek kesin dönüş yapmaya zorlanacaklar.

Kaç kişi dönecek, kaça patlayacak?

Federal Hükümetin yaptığı hesaplara göre 1 Ekim 1983'ten sonraki dokuz ay içinde iflas yada benzeri nedenlerle 19 bin kadar Türkiyelinin kesin dönüş yapmaları bekleniyor. Bunlar, 10.500 marklık primden ve 1.500 marklık çocuk parasından yararlanabilecekler. halen işsiz olanlardan ise 55 binin birikmiş emeklilik primlerini toptan ve beklemeden alma olanağından yararlanarak dönmeleri bekleniyor. Bu durumda 74-75 bin işçi hesaplara göre kesin dönüş yapacak.

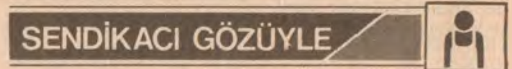
Danimarka'daki "polis cinayeti"ni göçmen işçi örgütleri kınadı

Danimarka polisinin Türkiyeli işçi Osman Polat'ı döverek öldürmesi hem Danimarka'da hem de diğer ülkelerde geniş tepkilere yol açtı. Hatırlanacağı gibi geçtiğimiz 20 Haziran günü, Danimarka polisi bir Danimarkalıyla tartıştığı gerekçesiyle Osman Polat'ı evinin önünde, polis arabasının içinde ve götürdükleri karakolda sopalarla döverek öldürmüşlerdi.

Olay üzerine 22 Haziran günü or-

Arbeitsamt'a bir yanıt: "Lütfen Türk yollamayın"

Friedrichshafen muhabirimiz bildiriyor - Bodensee kıyısındaki Friedrichshafen'da, *"Yabancı düşmanlığı gitgide Türk düşmanlığına dönüşüyor"* diyenlere hak verdirtecek yeni ve ilginç bir olaya tanık olundu. Kent Işçi Bulma Kurumu tarafından Metzeler lastik firmasına gönderilen Türkiyeli bir işçi, firma tarafından işe alınmadı. Metzeler firması Türkiyeli emekçiyi *"Işe almadığını resmi olarak Arbeitsamt'a bildirmek"* amacıyla gerekli cevap yazısına bir de küçük pusula ekledi. Firmanın resmi mührü ile damgalanan pusulada aynen şöyle yazıyor: *"Bitte keine Türken schicken!"*

Neden 35 saat çalışma !

Yılmaz KARAHASAN

Metal Işçileri Sendikası IG-Metall 1984

yani ancak yüzde 6,25 oranında olması

(Türkiye Postası'nın 7. sayısına bakınız) hatırlanırsa kesin dönüş yapan Türkiyeliler için uzun süre için Avrupa'da işgücü satma olanağı ortadan kalkmış oluyor.

Tasarı ne diyor?

Kesin dönüşü özendirme yasa tasarısında işçilere 10 bin 500 mark **"dönüş primi"** ödenmesi öngörülüyor. Aslında bu para işsizlik sigortası tarafından işsiz kalmış bir emekçiye ödenecek işsizlik paralarının yedi aylık tutarından ibaret. Ayrıca kesin dönüş yapan işçilerin yanlarında Türkiye'ye dönen her çocuk için de 1.500 mark ödenecek. Bu ise Federal Almanya'nın eğitim, sağlık hizmetleri için yaptığı harcamaların çocuk başı-

lerdi.

Olay üzerine 22 Haziran günü ortak bir basın açıklaması yapan Danimarka Göçmen Işçileri Federasyonu (IND-SAM), Türkiyeli Işçiler Derneği (FAT), Yunanlı Işçiler Derneği (GFD), Faslı Işçiler Derneği (FMAD) ve Filistinli Işçiler Derneği (PWU) bu olayın tırmandırılan yabancı düşmanlığının açık bir göstergesi olduğuna işaret etmişler ve Polat'ın Türkiye'deki 5 çocuğunun ve ailesinin geleceğinin Danimarka hükümeti tarafından garanti altına alınmasını istemişlerdir.

şöyle yazıyor: *"Bitte keine Türken schicken!"* Yani *Lütfen Türk göndermeyiniz!* Mark Lindau imzası ve Metzeler Kutschuk GmbH kaşesi ile damgalanan pusulaya karşı yerel Işçi Bulma Kurumu da (Arbeitsamt) tepkisiz kalmayı yeğledi.

MİT'le işbirliği yapıldığı gerekçesiyle:

Bir siyasal sığınmacı Alman İltica Dairesi'ne ifade vermeyi reddetti

Batı Berlin 19. Mahkemesi'nin resmen saptadığı ve gazetemizin ikinci sayısında ayrıntılı olarak yer alan, siyasal sığınmacı dosyalarının MIT'e aktarıldığına ilişkin haberimize dayanarak Yalçın Aşkın adlı bir siyasal sığınmacı, Federal Asyl (Sığınma) Dairesi'ne ifade vermeyi reddetti.

Askersel darbeden üç ay kadar önce Batı Berlin'e gelen Istanbul Iktisadi Ticari Ilimler Akademisi mezunu Yalçın Aşkın hakkında halen Türkiye'de *"gemi kaçırma olayı"* diye anılan anti-faşist gösteri ile ilgili olarak açılmış bir dava yürümekte. Askeri darbeden sonra siyasal sığınma için başvuran Aşkın'a, sığınma başvurusu ile ilgili olarak ikinci kez ifadesine başvurulacağını ve 10 Mayıs 1983 günü Federal Sığınma Dairesi'nin Berlin bürosunda bulunması için davetiye gönderildi.

Sözkonusu davete Alman avukatı ile birlikte giden Yalçın Aşkın, sorguya başlamak üzere hazırlanan Alman görevliye avukatı aracılığıyla şöyle dedi:

Biz bugün buraya geldik. Ancak sorgu vermeyeceğiz. Nedeni de, gazetelerde okuduğumuz gibi Alman Istihbarat Örgütü BND ile Türkiye Milli Istihbarat Teşkilatı MIT'in birlikte çalışıyor olmaları ve Federal Sığınma Dairesi'ne başvuran Türkiyeli sığınmacıların dosyalarının BND aracılığıyla MIT'e gönderilmesidir."

Yalçın Aşkın'ın anlattığına göre memur bu açıklamadan dolayı tam bir şaşkınlığa girdi ve önce yalanlamaya kalkıştı. Ancak Yalçın Aşkın ve avukatının diretmesi karşısında olaya, memurun üstü durumundaki bir memure el koydu. Davranışlarından şef düzeyinde bir görevli olduğu anlaşılan memure, Aşkın'ı sorgu vermek için ikna etmeye çabaladı. Aşkın ve avukatı bir kez daha reddettiler ve Alman memurlar sonunda bir tutanak düzenlemek zorunda kaldılar.

Yalçın Aşkın'ın avukatı olayı "Federal Sığınma Dairesi'nin bir geri adım atmak zorunda kaldığı" biçiminde yorumluyor ve bunu bir kazanım olarak değerlendiriyor.

Metal İşçileri Sendikası IG-Metall 1984 yılı toplu iş sözleşmesi hareketinde haftalık çalışma süresinin 35 saate indirilmesi istemini ileri sürmeyi kararlaştırdı. Bu istemin gerçekleştirilmesi çalışma koşullarının insancıllaştırılmasına, toplumsal yaşam koşullarının geliştirilmesine ve işsizlik sorununun çözümlenmesine önemli ölçüde katkıda bulunabilmek için zorunludur. Bu açıdan baktığımızda bunun toplumsal politik bir sorun olduğu ve bu nedenle de bu istemin gerçekleştirilmesi yönünde verilecek kavganın da toplumsal politik bir kavga olduğu açık-seçik ortadadır.

Tarihsel deneyimler şu gerçeği vurguluyor: Sendikal örgütlerin ileri sürdükleri istemleri gerçekleştirebilmeleri, bu istemlerin üyelerce bilinmesi, benimsenmesi ve hayata geçirilmesi için savaşımda kararlı olmalarına bağlıdır. Öte yandan kamuoyunun da desteğinin alınması, en azından karşı çıkmasının önlenmesi önemli bir faktör. Bu nedenle sendikal örgütler kamuoyuna yönelik bilgilendirme ve kamuoyunun desteğini alma uğraşılarını yoğunlaştırmak zorundadırlar. Ve aslında kamuoyunun çoğunluğunu, sendikal örgütlerin üyeleri dahil, emekçi halkın kendisi oluşturmaktadır.

Patronlar ve onların siyasal alanda çıkar temsilciliğini yapan bazı parti ve politikacılar çalışma süresinin tam ücret denkleştirmesi koşulu ile kısaltılmasının işletmelere, altından kalkamayacakları bir maddi yük getireceğini, bu nedenle de daha fazla rasyonalizasyona gitmeye zorlanacaklarını ve bunun sonucu da işsizliğin daha da artacağını ileri sürüyorlar.

Çalışma süresinin kısaltılmasıyla elde edilen istihdam olanağının yüzde 50'sinin patronlarca rasyonalizasyon önlemlerine başvurularak yok edildiği doğrudur. Şimdiye dek elde edilen kesin deneyimler bunu belgeliyor. Fakat yine de geriye yüzde 50'lik bir istihdam olanağı kalmış oluyor. Diğer bir deyimle: Haftalık çalışma süresinin 40 saatten 35 saate indirilmesi ile tüm ekonomide 1,5 milyon insana yeni istihdam olanağı yaratılmış olunuyor.

Patronlar ve siyasal temsilcileri, çalışma süresinin kısaltılması oranında işletmelerin masraflarının artacağını, yani kısaltılan her saat başına maddi yükün yüzde 2,5 oranında çoğalacağını ileri sürüyorlar. Ve buradan hareketle de çalışma süresinin 5 saat kısaltılması, işletmeler için maddi yükün yüzde 12,5 oranında artması anlamına gelir diyorlar. Bu iddia da tam doğru değil. Yüzde 50'lik rasyonalizasyon etkisi masrafların da yüzde 50 azalması,

demektir.

Öte yandan Iş ve Işçi Bulma Kurumlarında kayıtlı 2,5 milyon işsiz, gerçekte ama iş arayan üç milyon insan bulunmaktadır. Ve işsizlik topluma yılda 70 ile 80 milyar DM'a malolmaktadır (işsizlik parası artı devlet bütçesinin kaybettiği vergi gelirleri). Işsizliğin finansmanı için devletçe yılda 70-80 milyar DM harcanması akılcı ve gerçekçi bir ekonomi politikası olabilir mi? Akılcı ve gerçekçi ekonomi politikası, sendikaların istem ve önerileri yönünde "istihdam programlarının" finansmanını öngören bir politika olabilir. Toplumsal çıkarlar bunu gerektirmektedir.

Tam ücret denkleştirmesi koşulu ile çalışma süresinin 35 saate indirilmesi bir yandan istihdam olanaklarını önemli ölçüde geliştirirken toplumsal satınalma gücünün düşmesini de önleyeceğinden üretilen malların pazarlanabilmesi ve sunulan hizmetlerin kullanılabilmesi fırsatını verecek, öte yandan da işsizliğin finansman masraflarının yoğun bir biçimde azalmasına da katkıda bulunacaktır. Ve bu da, bir yandan devlete istihdam programlarını daha kolay finanse etme olanağı sağlarken öte yandan da bütçenin gelir vergilerinin de artmasına katkıda bulunacaktır.

Haftalık çalışma süresini kısaltma savaşımında destekleyici diğer yan önlemler de, işyerinde patronların yoğunlaştırmak isteyecekleri randıman baskılarına karşı direnişi bilinçli bir biçimde örgütlerken, özellikle fazla mesailere de kesinlikle karşı çıkmak olacaktır. Üç milyon işsizin bulunduğu bugünkü ortamda bile işçi başına yılda 90 saat fazla mesai yapılmaktadır. Aritmetiğe vurduğumuzda bu iki milyon işçiye denk gelmektedir. Gerçekten zorunlu olan (tamirat vs.gibi) fazla mesailere tabii ki olanak verilebilir, çok defa verilmelidir de. Ancak genelde kesinlikle karşı çıkılması ve fazla mesailerin büyük ölçüde yoğun bir biçimde azaltılması zorunludur.

Parolamız "Bir çok kişi için sürekli işsizlik yerine, herkes için daha fazla serbest zaman" olacaktır. Bunu gerçekleştirme tam bir birlik, dayanışma ve bilinç içerisinde kararlı bir biçimde vereceğimiz toplumsal-politik savaşımımızın gücüne bağlıdır. Ve bu savaşım aynı zamanda, egemen sınıfların işçi hareketinin ekonomik ve demokratik kazanımlarına karşı başlattığı yoğun saldırıya karşı bir savaşımdır; ilerideki toplumsal gelişimin siyasal yönünü, kaderini saptayan bir savaşım olacaktır.

Sinema üstüne faşist denetime doğru: Yeni Türk Sinema Yasası

"Bundan böyle iyi film yapabilene aşkolsun!.."

- **Tasarı yasallaşırsa, yurtdışında ödül kazanabilecek nitelikte hiç bir film yurtdışına çıkamayacak; yurt dışında pazarlanamayacak. Yerli ve yabancı bütün filmler sıkı bir denetimden geçecek. "Anayasanın reddettiği zararlı ideolojilerin toplumda yayılmasına yönelik filmler yasaklanacak. Sinema sanatçıları, tasarının sinema sanatını gerileteceği, iyi film yapmayı olanaksız hale getireceği görüşünde birleşiyorlar.**

Bir süreden beri çalışmaları sürdürülen yeni "Türk Sinema Kanunu Tasarısı" hazırlandı. Önümüzdeki günlerde yasalaşması beklenen tasarı bütün yerli ve yabancı filmlerin denetimden geçmesini; yerli filmlerin yapımından önce senaryo ve özetin denetlenmesini, daha sonra ise filmin bütününün sansüre tabi tutulmasını öngörüyor. Yurt içinde bu çifte sansürden geçemeyen filmler yurt dışına çıkarılamayacak, yurt dışındaki yarışmalara sokulamayacak.

Tasarı, Türk filmciliğini desteklemek adı altında, Kültür ve Turizm Bakanlığı'na bağlı bir Devlet Sinema Hizmetleri Genel Müdürlüğü kurulmasını ve kamu kuruluşları elindeki film stüdyolarının tümünün Devlet Film Stüdyoları adı altında toplanarak tek elden yönetilmesini öngörüyor.

6 aya kadar hapse ve ağır para cezalarına mahkum edilecekler.

Yasa tasarısının gerekçesi ise oldukça ilgi çekici. "Sinemanın genellikle bir temaşa ve eğlence aracı olarak düşünüldüğü ve Cumhuriyet'in kuruluşundan bu yana sinemayla ilgili hiçbir yasanın çıkarılmadığı" belirtildikten sonra "Türk sineması kanunsuzdur" deniyor. Sinema alanında çok suç işlendiği, buna karşılık suç niteliğindeki fiillere karşı yeterli cezai yaptırımların bulunmadığı iddia ediliyor ve Türk sinemasının en önemli sorununun bu olduğu ileri sürülüyor. Bu yüzden de yasa, Türk Ceza Kanunu'nda zaten var olanların dışında, sinema alanına yeni cezalar getiriyor. Yasa tasarısının gerekçesinde Anayasa'nın reddettiği zararlı ideolojilerin toplumda yayılmasının önlenmesi ve toplumun bu akımlardan korunması için ulusal kültür varlığının hızla işlen-

bildiriliyor. Kimi sinema sanatçıları, örneğin *Ömer Kavur, Müjde Ar, Hale Soygazi* tasarının pek de yeni bir şey getirmediğini, 12 Eylül sonrası çıkarılmış ve halen yürürlükte olan kararnamenin ağırlaştırılarak yasalaştırılmasından ibaret olduğunu söylüyorlar.

Son dönemlerde yaptıkları filmler Türkiye dışında başarı kazanmış olan iki yönetmen, "Hakkari'de Bir Mevsim"in yönetmeni *Erden Kıral* ve "At"ın yönetmeni *Ali Özgentürk,* tasarının Türk sinemasını gerileteceği görüşünü paylaşıyorlar. Erden Kıral "Yerli filme yurt dışı kapıları iyice kapanıyor. Oysa bu yapım maliyetleriyle filmin sadece yurt içinde kalması, yurt dışına çıkamaması, satılamaması filmciler için çok kötü olur. Yalnız iç piyasayla filmciler ayakta kalamaz. Bu tasarı ticaret yasalarına bile aykırı" diyor. Ali Özgentürk ise "Tasarı sinema alanında bağımsız ve

Anlaşılan bunlara şimdi de ceza yönünden ilgi ekleniyor. Sinema bir 'suç', sinemacı ise bir 'suçlu' değildir. Bundan böyle sinema yapmayı sürdürenlere aşkolsun" diyerek, tasarının yasalaşması halinde, Türkiye'de iyi film yapmanın, sinema sanatını sürdürmenin olanaksızlaşacağını dile getiriyor.

Sinema oyuncusu *Hale Soygazi,* "Yasa tasarısının gerekçe bölümü okununca, insan Türk sinemasının da adeta bir TRT durumuna sokulacağı izlenimini ediniyor. Sanata getirilen bu tür kısıtlamalar onu siyasal iktidarların yansıması haline sokar ve sanatlıktan çıkarır. Filmler zaten iki aşamalı bir denetimden geçiyor. Üstelik de bu denetim, 1939 yılında Mussolini İtalyası'ndan alınan bir yasaya göre polisin görevleri arasına sokulmuş. Geçmişteki deneyim, niteliksiz filmlerin, seks filmlerinin bu sansürden kolaylıkla geçtiğini göstermiştir. Yeni yasada aynı durum pekiştirilerek sürüyor. Üstelik şimdi düzeyli sanat filmlerinin yurt dışına gitmesinin engellenmesi de sözkonusu. Çözüm, özerk bir Türk Sinema Kurumu oluşturulmasındaydı, görülen o ki tam tersi yapılıyor" diyor.

Sinema çevrelerinin karşı çıktıkları tasarı yasalaşacak olursa, son yıllarda sansür duvarını hiç değilse yurt dışında aşarak gösterilebilen nitelikli filmler, sanat filmleri, toplumsal içerikli filmler artık bir hayal olacak ve Türk sinemasının, son bir kaç yıldır, tüm baskı ve engellere rağmen almış olduğu yol iyice tıkanacak. Öte yandan, bağımsız kamu kuruluşlarının, örneğin üniversitelerin sinema enstitülerinin yaptıkları sanat değeri olan ve sansürü aşabilen özel filmler de şimdi iktidarın denetimi altına alınacak. Önümüzdeki yıllarda, örnekleri TRT'de görülen yeteneksiz, geri ve gerici sözde sinemacıların, senarist ve yapımcıların şöven, gerici, ilerleme, barış düşmanı ve "cunta Anayasası'nın faydalı bulduğu sermaye ideolojisine" uygun filmleri tek merkezden yaygınlaştırılacak ve yığınlar bu yoldan da uyutulmaya çalışılacak. Öte yandan, getirilen sistem, istenmeyen yapımcıların, rejisörlerin maddi yönden de batırılmasını, sinema piyasasından silinmesini kolaylaştıracak.

Yasanın getirdiği sözde vergi muafiyeti gibi teşviklerin de sadece Film Denetleme Kurulu'nun onayını almış filmlere uygulanacağı düşünülürse, önümüzdeki yıllarda Türk sinema sanatının ciddi bir gerileme dönemine gireceği anlaşılıyor. Onat Kutlar'ın dediği gibi "bundan böyle sinema yapabilene aşkolsun!"

Hollanda'da uluslararası "Geleneksel Rotterdam Şiir Şenliği" yapıldı

Rotterdam'da her yıl düzenlenen geleneksel "Uluslararası Şiir Şenliği" 12 Haziran günü kentin Westzijdijk Parkı'nda yapıldı. Rotterdam Sanat Derneği tarafından düzenlenen şenliğe çok sayıda ulustan sanatçı ve kuruluşlar folklor, şiir, tiyatro ve müzik gösterileri sundular. Şenliği onbinlerce yerli ve yabancı sanatsever izledi.

Şenliğin en etkili sanatsal etkinliği Batı Berlin Işçi Korosu'nun gösterisi oldu. Tahsin Incirci yönetimindeki koronun söylediği "gurbet türkülerini" dinleyen başörtülü Türkiyeli kadınların ağladıkları dikkati çekti. Şenlikte Türkiyeli sanatçıların etkinlikleri arasında Aysel Özakın'ın şiirleri, HTIB'in kurduğu "El Kapısı" Işçi Tiyatrosu'nun Berthold Brecht'

HALE SOYGAZI
"Türk sineması TRT mi yapılacak?

Yeni sinema yasa tasarısının en önemli yanlarından biri, 8. bölümünde cezai hükümler getirmesi. Yasaya aykırı davrananlar hapis ve ağır para cezalarına çarptırılacaklar. Örneğin genel ahlak ve adaba aykırı, milli güvenliği bozucu ve suça tahrik edici filmler yasaklanırken, bunların yapımcılarına, sorumlularına verilen cezalar dışında, filmi gösterenler de 1 aydan

için ulusal kültür varlığının hızla işlenmesi ve yayılması öngörülüyor. Bütün bunların anlamı ise, sinema üzerinde, egemen güçlerin ve iktidarların ideolojisi dışında en küçük bir "sızma"ya bile olanak tanımayacak sıkı bir sansür ve denetim getirilmesi. Denetim çeşitli kuruluşlardan seçilecek Film Denetleme ve Değerlendirme Kurulu tarafından yapılacak. Böylece bu kurul tüm sinema alanını, tüm filmleri istediği gibi denetleme, engelleme, sansür etme hakkına sahip oluyor.

Sinema sanatçıları ne diyor?

Yasa tasarısı, beklenebileceği gibi sinema çevrelerinde tepkiyle karşılandı. Tasarının film yapımcılarına ve yönetmenlerine hiçbir kolaylık getirmediği, aksine eskiye oranla daha büyük zorluklar çıkardığı

yasalarına bile aykırı" diyor. Ali Özgentürk ise "Tasarı sinema alanında bağımsız ve özgür yaratmanın önünü açan yasalaşma yapısı getirmiyor. Sinemanın kimsesizliği yasalaştırılıyor" diyor.

Senaryocu, sinema eleştirmeni Onat Kutlar ise, "Tasarı, daha çok bir ceza yasası niteliğinde. Yıllardır sinemaya ilgi, sadece sansür ve rüsum konusundadır.

ERDEN KIRAL
"Türk sineması gerileyecektir"

kın'ın şiirleri, HTIB'ın kurduğu "El Kapısı" İşçi Tiyatrosu'nun Berthold Brecht' in "Kural ve Kuraldışı" oyunu ve Rotterdam Halkevi Müzik Grubu ile HTIB folklor ekiplerinin gösterileri de beğeni kazandı. Şenlikte Hollanda Türkiyeli Kadınlar Birliği (HTKB), HTIB Rotterdam Şûbesi, Gerçek, Devrimci Işçi ve Türkiye Postası da birer stand açtılar.

Belçika'da "Göç" konulu bir karikatür sergisi açıldı

INFO-TÜRK Kollektifi, 1982-1983 kültürel faaliyet dönemini, 17-23 Haziran tarihleri arasında, Brüksel'de, Uluslararası Basın Merkezi (IPC)'de, "Gurbette Çalışanlar..." konulu bir karikatür sergisiyle kapatıyor.

Avrupa'ya emek gücü ihraç eden ülkelerin karikatüristlerinin katıldığı uluslararası sergide, Türkiye'den de Sait Munzur, Emre Senan, Mahmut Akgün, Cengiz Dönmez, Atilla Özer, Canol Kocagöz, Beytullah Heper, Ali özbek, Endercan Erbaş, Erdoğan Karayel, Ismail Sezer, Atay Sözer, Refik Tiniş, Ahmet Kapan, Faruk Çağlu, Rasim Abay, Ibrahim Tuncay, Naci Yavuz, Mehmet Ali Türkmen, Sadi Dinççağ, M. Raif Ersoy, Mehmet Salik Ünsal, Fethi Develioğlu, Hasan Seçkin, Metin Açıkgöz, Zekeriya Okulu, Aslan Mehmet, Kemal Akkoç, Mahmut Karatoprak ve Raif Zon'un eserleri de yer alıyor.

Sergi, 1982 yılında Federal Almanya'da EXILE-KULTURCENTRUM tarafından düzenlenen "göç" konulu bir karikatür yarışmasına katılan Türk, Yunan, Italyan Yugoslav ve Ispanyol karikatüristlerinin eserleri arasından seçilmiş 128 karikatürden oluşuyor.

Karikatürlerde, yurt dışına göçün nedenleri, göçmenlerin yurtlarını terkederken besledikleri düşler, gittikleri ülkelerde karşılaştıkları acı gerçekler ve o ülkelerin toplumuyla kaynaşmada çektikleri güçlükler işleniyor.

Sergi ilk kez Federal Almanya'nın Duisburg kentindeki International Centrum'da açılmış, Alman gazetelerinde, radyo ve televizyonlarında geniş yankı yaratmıştı. Bunun üzerine sergi öteki Alman kentlerinde de açılmış bulunuyordu.

Brüksel'de açılmakta olan sergi, Belçika'daki göçmen işçilerin sorunlarını ele alan başka karikatürlerle de zenginleştirilmiş bulunmaktadır.

Mainz'da Pir Sultan Abdal Gecesi yalnız bir eğlence gecesi değil demokratik bir etkinlik oldu

Mehmet Ünal bildiriyor

"Şerler defola, yiğitler safola, yardımcımız halkola! Varlığımıza birliğimize, bir olmamıza merhaba!"

Mainz'da bu sözler ile başlayıp bu anlayış ile biten Pir Sultan Abdal Gecesinde, özü ile, sözü ile halk ile kaynaşan Pir Sultan yeniden bir gül gibi gönüllerde açtı.

Türküler okundu, zalime karşı. Türküler okundu birliği vurgulayan. "Çok keramet var insanda" denilirken, yüceldi insanlık, güçlendi... "Tevekkültü Tealallah" derken kadercilik değil, davanın çözümünü canların birliği getirecektir" yargısı yüceldi.

Işte 11 Haziran 1983 günü yapılan Pir Sultan Gecesinin özeti.

Gerek amatör, gerek tanınmış ozanların katıldığı gece işte böyle sürdü ve bitti.

Dörtyüze yakın kişinin katıldığı gecede Türkiye Postası da bir sergi açtı.

Işçi Ozan Kamer Sevim geceyi *"Merhaba"* türküsü ile açtı. Daha sonra sıra ile Ozan Turan Işık, Ozan Serabi, Sümeyra ve Rıza Aslandoğan programlarını sundular.

Genel olarak Pir Sultan'ı açıklayan en güzel sözcük "imece" olsa gerek. Bu, gece boyunca bir kez daha vurgulandı.

Pir Sultan'ın, Şeyh Bedrettin gibi, Köroğlu gibi, Dadaloğlu gibi, Nazım Hikmet ve daha niceleri gibi, yurduna, yurdunun taşına toprağına, halkına bağlılığını vurguladılar. Ve yeniden, yeni bir özle O'nun türkülerini söylemeye durdular.

Gece Türkçe sunuldu. Buna rağmen çok sayıda Alman da katıldı ve dört saat süren geceyi ilgi ile izlediler. Dostlukların pekişmesinde, yeni dostlukların oluşmasında yeni olanaklar doğdu.

Günümüzde yabancı düşmanlığına karşı en etkili ilacın "birlik" olduğu vurgulanan gecede, sessizliğin kırılması gerektiği, ancak yerli-yabancı işçilerin birliği ile sorunların üstesinden gelineceği yinelendi.

Gece birçok seyircinin semah dönmesiyle sona erdi.

Sümeyra'ya kucak dolusu istek geldi

Geceyi izleyen Türkiyeli emekçilerden bir grup

Türkiye Postası
15 GÜNLÜK GAZETE SAYI: 8 1 Temmuz 1983

Tüm baskı, terör ve tutuklamalara rağmen

Şili'de 1,5 milyon işçi Pinochet'e karşı genel grevde

Yığınların hareketliliği 10 yıllık diktatörlük döneminden sonra, ülkenin tarihsel bir dönüşümün eşiğine geldiğini gösteriyor

Şili halkı diktatörlüğü alaşağı edecek tüm mücadele biçimlerini kullanıyor ve en geniş güçleri birleştirme dönemini yaşıyor.

Şili'de Haziran ayının 14'ünde yüzbinlerce kişi Santiago'da ve diğer kentlerde Pinochet diktatörlüğünü çeşitli eylem biçimleriyle protesto ettiler ve demokrasiye dönülmesini istediler. Polisin gözyaşartıcı bomba ve cop kullandığı gösterilerde, iki kişi öldürüldü, onlarca kişi yaralandı, yaklaşık 1350 kişi gözaltına alındı, aralarında 30 kadar sendika yöneticisi de olmak üzere yüzlerce kişinin işine son verildi.

Olayların sonunda Şili Emekçileri Ulusal Birliği Komutası (CNT)'nin Başkanı, Bakır İşçileri Sendikası lideri Rudolfo Seguel'in tutuklanması olayını protesto eden bakır işçileri Şili'nin en büyük dört madeninde grev başlattı.

Ancak diktatörün arttırdığı terör ve baskıya karşın, 23 Haziran'da madenlerde, limanlarda, ulaşım araçlarında, petrol, kimya ve inşaat kollarında çalışan yaklaşık 1,5 milyon işçi greve çıktı. Nakliyeciler Birliği yönetiminin yaptığı açıklamaya göre otobüs, taksi ve kamyon şöförlerinin yüzde 90'ı işi bıraktı. 24 Haziran'da üniversite öğrencileri Santiago'da grevci işçileri desteklemek amacıyla bir gösteri yaptılar. Aralarında Şili Komünist Partisi'nin de yer aldığı beş Şili partisi Meksiko kentinde yaptıkları bir açıklamayla, dünya kamuoyunu ülkelerindeki grevi desteklemeye çağırdılar.

Gazetemiz baskıya girdiğinde Şili'de grev ve gösteriler sürüyordu.

Pinochet'in planları bozulabilir

Şili'de yığınların hareketliliğindeki artış, Pinochet rejiminin çürümüşlüğüyle birlikte, anti-faşist direnişin de boyutları ve birliği açısından yeni bir aşamaya ulaştığını gösteriyor. Önümüzdeki dönemde daha da genişleyecek olan protesto eylemleri, 1989'a kadar iktidarda kalmayı hesaplayan Pinochet'in planlarını bozacak niteliğe ulaşabilir. Geçtiğimiz günlerde İtalyan *Mesacero* Gazetesi'ne bir demeç veren Şili Komünist Partisi Genel Sekreteri Louis Corvalan da diktatörlüğün alaşağı edilmesine hizmet edecek her türlü savaşım biçiminin yararlı olduğunu söyleyerek, *"Şili komünistleri, ordu mensupları ve sağ partiler de içinde olmak üzere diktatörlüğe son verme ve demokrasiye dönmede kararlı olan bütün güçleri destekliyor"* dedi.

Bugün Şili'de ekonomik ve politik krizin vardığı boyutlar sonucunda, sadece ezilen yığınlar ve en yoksul kesimler değil, bir zamanlar Pinochet'i desteklemiş olan burjuvazinin bazı kesimleri de diktatörün gitmesini istiyor. Bu kesimler, bugünkü egemenlik biçimi çerçevesinde yapılacak bazı değişikliklerle yetinmeyi ve genel olarak düzeni sürdürmeyi hedefleseler bile, onların şu anda Pinochet'e destek vermemeleri rejimi sarsıyor, içten çürütüyor. Böylece sol güçlerin halkı hare-

Genel grev çağrısı yapan sendikacılar tutuklandı

Thatcher'in kazanması NATO'yu sevindirdi

İngiltere'de 9 Haziran'da yapılan seçimlerde Muhafazakar Partisi oyların yüzde

seçimlerin zamanlamasını iyi seçerek ve diğer partilerin güçsüzlüğünden yararlana-

Fransa tarihinin en büyük barış gösterisi yapıldı

Paris'te 500 bin kişi barış için yürüdü

19 Haziran Pazar günü Paris'te "100'-ler Komitesi"nin girişimi ile yapılan silahsızlanma ve barış yürüyüşüne 500 bin kişi katıldı. Başkentin Vincennes Korusu'ndaki barış şenliği yığınsal bir mitingle sona erdi.

Çeşitli politik ve dini akımların temsilcilerinin yer aldığı "100'ler Komitesi"-nin gösteri çağrısını 120 kadar dinsel, mesleksel ve politik kuruluş destekledi. Bunlar arasında Ulusal Barış Hareketi, ülkenin en büyük sendikal örgütü CGT, Komünist Partisi gençlik ve kadın örgütleri, Birleşik Sosyalist Partisi, Sol de Golistler, kilise örgütleri, Anti-faşist Direniş Savaşçıları, öğretmen ve öğrenci kuruluşları yer aldılar.

Miting sonunda yüzbinlerce kişinin imzasını taşıyan bir çağrı kabul edildi. Bütersinin, son NATO dışişleri bakanları toplantısının Paris'te yapıldığı, NATO çevrelerinde Fransa'nın NATO'nun askeri kanadına dönmesinden söz edildiği, Fransa'nın özel askeri birlikler kurmaya hız verdiği bir dönemde yapılması ona ayrıca bir anlam kazandırdı.

Fransız Sosyalist Partisi'nin desteklemediği barış gösterisini, gerici güçler de yoğun bir anti-komünist kampanya yürüterek protesto ettiler ve yığınsal katılımı engellemeye çalıştılar. Buna karşın, "Barışı ve yaşamı seviyoruz" belgisiyle yüzbinlerce kişinin gösteriye katılması barış düşmanlarına güçlü bir yanıt oldu.

Barış Şenliği'ne değişik ülkelerden gelen kalabalık bir delegasyonun yanısıra, Paris, Strasbourg, Orleans, Metz ve diğer yörelerden çok sayıda Türkiyeli, Türkiye-

lerde Muhafazakar Partisi oyların yüzde 42.4'ünü alarak 650 üyeli Parlamento'da milletvekili sayısını 332'den, 397'ye çıkardı, oyların yüzde 27.6'sını alan Işçi Partisi'nin sandalye sayısı 268'den 209'a düşerken, seçimlere birlikte katılan Sosyal Demokrat Parti ve Liberal Parti ortaklığıda oyların yüzde 25.3'ünü alarak 23 milletvekili çıkarabildi. Ingiltere'de "dar bölge sistemi" diye adlandırılan ve bir seçim bölgesinde oyların çoğunu alan partinin milletvekili çıkarmasına, diğer partilere verilen oyların ise boşa gitmesine yol açan sistem de en fazla Thatcher'in partisine yaradı.

Thatcher'in seçim kampanyası sırasında kamuoyuna açıklanmayan gizli kabine toplantılarında görüşülen programı daha sonra basına sızdı. Bu "gizli" programda toplumsal harcamaları daha da kısıtlayan, polis sayısını arttıran, temel özgürlükleri yoketme pahasına polise yeni yetkiler vermeyi hedefleyen, ceza yasasını ağırlaştırmayı, sendikalaşma ve sendikal eylemleri sınırlamayı amaçlayan önlemler yeralıyor. Muhafazakar Parti bir taraftan sağlık, eğitim ve diğer sosyal harcamaları kısıtlayarak, bu hizmetleri özel sektöre devretmeyi hedeflerken, diğer taraftan da işsizlik ve yoksulluğun doğuracağı toplumsal patlamalara, grev ve gösterilere karşı şimdiden önlemler alma planları yapıyor.

Ingiltere seçim sonuçları NATO ve AET çevrelerinde sevinçle karşılandı. Thatcher için olduğu kadar NATO ve AET için de bir zafer olarak yorumlandı. Ancak Thatcher'in politikasını destekleyen çevreler bile Thatcher'ın, seçimleri izlediği sağ politikanın başarısından ötürü değil, özellikle

İngiltere'de barış gösterilerinden bir belgi: "Thatcher'i roketleriyle yollayalım!"

diğer partilerin güçsüzlüğünden yararlanarak kazandığını da belirtmek durumunda kaldılar.

İngiltere'de Thatcher'in iktidarda olduğu son üç yıl içinde, işsizlik yaklaşık üç kat artarak, 3.2 milyona ulaştı. Gelir dağılımı ve vergi ayarlamaları sürekli olarak "zenginler" lehine geliştirildiği için emekçilerin gerçek alım gücü geriledi, fakirlik sınırının altında yaşayanlar 7 milyona ulaştı. Konut yapımı ve eğitim harcamaları kısıtlandı, kamu harcamaları içinde önemli bir kesim silahlanmaya ayrıldı. Bu koşullarda Thatcher seçimleri erken bir tarihe alarak, Falkland "zaferi" ile elde ettiği popülerliğini oya tahvil etmeyi başardı. Öte yandan, kısa bir süre sonra tekrar yükseleceği tahminleri yürütülen enflasyon oranının geçtiğimiz yıllara kıyasla en düşük düzeyde olmasından (yüzde 4.6), işsizliğin artış hızında ise *geçici* bir düşüş görülmesinden yararlanıldı. "Ekonomik bunalım zaten geçici, ilerde herşey daha iyi olacak" aldatmacasıyla ve programların bir kısmını halktan gizleyerek oyların çoğunluğunu toplaybildi.

Bu arada büyük tekellerin Thatcher'in kampanyasına döktüğü ve 20 milyon sterlin olduğu ileri sürülen büyük harcamaları ve basın tekellerinin Muhafazakarlara verdiği desteğin rolü de küçümsenemez. Kampanya süresinde İngiltere'de çıkan 10 kadar günlük gazetenin yedisi Thatcher'i destekledi; bu gazetelerin sayfaları Muhafazakarların seçim afişi gibi çıktı. Burjuva basını, seçmenin önüne "kararsız ve ürkek" Michael Foot mu, yoksa "cesur ve kararlı" Thatcher mi başbakan olsun ikilemini koymayı başardı.

Öte yanda, İşçi Partisi'nin kitle çalışmasındaki eksiklikler, halkın gözü önünde sürdürülen liderlik çekişmeleri, ve bazı konularda yöneticilerin arasındaki görüş ayrılıkları da kitleleri olumsuz yönde etkiledi. Burjuva basını da bu ayrılıkları özellikle abartarak kullanmaya büyük gayret gösterdi. İşçi Partisi kitlelere anti-tekelci bir alternatif ekonomik program da sunamadı. Bu nedenlerle, 1945'lerden bu yana en ilerici diye değerlendirilen bir seçim bildirgesi hazırlamasına karşın İşçi Partisi, içinde kimi etkili sağ unsurların onyıllardır yürüttüğü reformist politikaların yığınlarda yarattığı hayal kırıklığı ve güvensizliği aşamadı.

Ancak, İşçi Partisi'nden son seçimlerde parlamentoya giren 40 milletvekilinin, daha sol kesimler, yerel parti örgütleri ve sendikalar ile iyi ilişkiler sürdürebilecek nitelikte olmaları, partinin kendini yenilemesi açısından olumlu olarak değerlendiriliyor.

tuluyor. Böylece sol güçlerin halkı hareketlendirebilecekleri, halka demokratik bir iktidar alternatifini gösterebilecekleri bir ortam hazırlanmış oluyor. Bu arada, Pinochet'i desteklemiş olan Hristiyan Demokrat politikacıların da muhalefet cephesinde yer almaları önümüzdeki dönemin eylemlerinde belirleyici rol oynayabilir.

zasını taşıyan bir çağrı kabul edildi. Bütün hükümetleri ve Birleşmiş Milletler örgütünü silahlanma yarışını durdurmak için elinden geleni yapmaya davet eden çağrı nükleer silahların sınırlandırılması görüşmelerinde dikkate alınmak üzere Cenevre'ye iletilecek.

Fransa tarihinin en büyük barış gös-

yörelerden çok sayıda Türkiyeli, Türkiyeli Işçiler Birliği (FTIB) ve diğer Türkiyeli örgütler de yığınsal olarak katıldılar. FTIB yürüyüşte, Irak Sendikalar Birliği Fransa Seksiyonu ve Irak Öğrenciler Birliği ile, Türk ordusunun Irak Kürdistanı'na yaptığı saldırıyı protesto eden ortak bir bildiri de dağıttı.

Şakası kalmadı

Filiz KARDAM

Artık hiç şakası kalmadı. Cenevre silahsızlanma görüşmelerinde sonbahara kadar bir sonuç alınamazsa, Batı Avrupa'ya yerleştirilmesi planlanmış olan 572 atom roketinin ilk kırk kadarı Kasım ayı ortalarından itibaren yerleştirilmeye başlanacak. Cenevre'de bir sonuç alınabilmesi ise, Sovyetler Birliği'nin atom silahlarının sınırlandırılması konusunda yaptığı bir dizi öneriyi ABD'nin ciddi bir biçimde değerlendirmesine bağlı. Oysa geçtiğimiz ay içinde hem ABD Savunma Bakanı Weinberger, hem de Dışişleri Bakanı Schultz, "iki ülke arasında bir anlaşma olmayabilir" diyerek, anlaşmaya hiç niyetleri olmadığını bir kez daha belli ettiler.

ABD ve NATO gerici çevreleri, Federal Almanya'da Kohl, Ingiltere'de Thatcher hükümetlerinin varlığından yararlanarak, barış hareketi daha da yükselmeden, roketler sorununu bağlamak istiyorlar.

Son yıllarda Avrupa'daki gelişmeler ve ülkemizde cuntanın izlediği ABD ve NATO yanlısı politikanın vardığı tehlikeli boyutlar, Avrupa'da yaşayan biz Türkiyelilere de barış konusunu daha *kapsamlı* ve daha *çok yönlü* değerlendirme olanağını sağladı.

Şunu daha iyi gördük: Batı Avrupa'da barış güçlerinin bu denli gelişmesi, aralarındaki ideolojik, politik ve dinsel farklara karşın, milyonlarca insanın aynı hedefe yönelebilmeleri, Avrupa'nın ve dünyanın şimdiye dek hiç yaşamadığı olağanüstü, yeni bir hareketti. Bu hareket 2. Dünya Savaşı'nda 20 milyon insanını yitiren Sovyetler Birliği'nin ve diğer sosyalist ülkelerin yeryüzünde barışı sürekli kılma yönündeki ısrarlı ve kararlı tavırları sonucu ortaya çıkmış, 70'li yılların yumuşama koşullarında gelişmişti. Emperyalist güçlerin izlediği çatışma politikası, ABD ve NATO'nun nükleer üstünlük sağlama yönünde gittikçe daha tehlikeli boyutlara varan dayatmaları ise, barış hareketini gerici güçleri korkutan, bugünkü yığınsallık ve örgütlülük düzeyine getirdi.

Şunu da daha iyi kavradık: Avrupa'ya yeni atom roketlerinin yerleştirildiği, gerginliğin arttığı, yeni bir silahlanma turunun başladığı koşullarda, Avrupa'da "başarıya ulaşan" ABD ve NATO, Türkiye üzerindeki dayatmalarını da arttıracaktı. Türkiye'de cuntanın iktidarda olduğu, demokrasinin tümüyle rafa kaldırıldığı koşullarda ülkemiz, ABD'nin Ortadoğu'da jandarmalığını yapmak için çok uygun bir adaydı. *Artık bunun da hiç şakası kalmadı.* Son dönemdeki gelişmeler, ABD'nin ve NATO'nun Türkiye'yi Ortadoğu'ya müdahale planlarında kullanmayı amaçladıklarını bir kez daha açık bir biçimde ortaya koydu. Avrupa'ya yeni atom roketleri yerleştirilmesi, roketlerin Türkiye'ye de yerleştirilme planlarını gündeme getirecekti. Bunun girişimleri şimdiden yapılmaktaydı. Roketlerin yerleştirilmesiyle daha da artacak olan gerginliğin cuntayı güçlendireceğini, cuntayı yıkmanın daha da zorlaşacağını ise şimdiden görmek mümkündü.

Bu koşullar, Türkiye demokrasi güçleri içinde barış savaşımına karşı geçmişte kimi tereddütler taşımış olanların görüşlerinde bazı olumlu değişikliklere de yol açtı.

Batı Avrupa'da fazla zaman kalmadı. Avrupa barış güçlerini yaz bitiminde kritik günler bekliyor. Federal Almanya'da, Ingiltere'de, Italya'da, Danimarka'da ve Avrupa'nın diğer ülkelerinde barış girişimleri şimdiden, sonbaharda yapılacak büyük protesto gösterilerinin hazırlığı içine girdiler. Bu gösteriler sosyalist ülkelerin dünya barışını kalıcı kılma yönündeki girişimleri temelinde yükselecek. Dünyanın dört bir yanında barış savaşçılarının eylemleri ile desteklenecek. Bu eylemlerde, 21-26 Haziran günleri Prag'da toplanan 140 ülkeden temsilcinin katıldığı *Nükleer Savaşa Karşı, Barış ve Yaşam İçin Dünya Kurultayı*'nda alınan kararlar önemli bir rol oynayacak.

Dünya ilerici güçlerinin gözleri sonbaharda Batı Avrupa'da olacak. Avrupa barış güçleri, henüz roketler konusunda son sözlerini söylememiş olan kimi sosyal demokrat partileri etkileyebilecekler mi? Parlamentoların bu konudaki kararlarını tekrar gözden geçirmelerini sağlayabilecekler mi? Sendikalar bu konuda her türlü eylem biçimine başvurmaya hazırlanacak mı? Atom silahlarına karşı toplanmış olan milyonlarca imza değerlendirilebilecek mi? Eylemler içinde barış hareketi birliğini ve bütünlüğünü daha da güçlendirebilecek mi?

Bizler, Avrupa'da yaşayan Türkiyeliler olarak, bu eylemlere Türkiyelileri *daha yığınsal ve daha bilinçli* olarak katabilecek miyiz? Barış hareketi etrafında ve eylemlerin getirdiği hareketlilikten yararlanarak, ülkemizdeki gelişmeleri, Avrupa'daki gerginliğin Türkiye'yi nasıl etkileyeceğini, bunun şimdiden izlenebilen belirtilerini geniş yığınlara aktarabilecek miyiz? Prag Kurultayı'nda Türkiye demokrasi güçlerinin değişik politik akımlarının temsil edilmesinin doğurduğu olanaklardan yararlanabilecek miyiz?

Dünya barış güçleri açısından büyük önem taşıyan önümüzdeki günler, *eğer değerlendirebilirsek*, Türkiye demokrasi güçlerinin de aralarındaki birliği pekiştirdikleri, daha örgütlü ve etkili çalışmalara girdikleri günler olabilir.

Hükümet IMF'nin sorduğu otuzyedi soruyu yanıtladı

IMF ve Dünya Bankası Türkiye'yi sorguya çekti

IMF USULÛ EKONOMİK DENGE

• Türkiye'nin IMF'nin isteği üzerine 1982 sonunda Sovyetler Birliği ve Arnavutluk ile "ikili ödeme anlaşmasını" sona erdirmesi takdirle karşılandı. Ayrıca Türk parasının değerinin düşürülmesine devam edilecek.

• IMF, Hükümete otuzyedi soru yönelterek yanıt istedi... Maliye Bakanı Kafaoğlu'nun imzaladığı yanıt mektubunda, bundan böyle de uygulanacak ekonomi politikalarının IMF'nin isteğine uygun olacağı garanti edildi.

IMF ile Dünya Bankası Türkiye'den yeni taleplerde bulunarak, önümüzdeki dönemde uygulanması gereken ekonomi politikaları hakkında yeni direktifler verdi ve bunlara uyulacağına ilişkin Hükümet'ten garanti istedi. Türkiye Hükümeti'nin bunlara verdiği yanıt ise, 22 Haziran 1983 tarihinde açıklandı. Yapılan açıklamaya göre, IMF ve Dünya Bankası'nın bu istekleri Ulusu Hükümeti tarafından aynen kabul edildi ve buna ilişkin belge (iyi niyet mektubu) Maliye Bakanı Adnan Başer Kafaoğlu tarafından imzalanarak IMF'ye verildi.

IMF ile Dünya Bankası'nın yeni taleplerde bulunmasına, ekonomiyi yeniden denetlemesine ve belli noktalarda Hükümet'ten garanti istemesine, Türkiye ile IMF arasında imzalanan ve "Stand-By Düzenlemesi" diye anılan yıllık anlaşma süresinin 17 Haziran 1983 tarihinde sona ermesi neden gösterildi. IMF yeni anlaşma öncesinde, bir yandan verdiği direktiflere uyulup uyulmadığını kontrol etmek amacıyla Türkiye ekonomisini denetledi ve öte yandan da, gelecekte uygulanacak ekonomi politikaları için garantiyi Hükümet'ten almış oldu.

Bilindiği gibi, iki taraf arasında varolan "genel anlaşma" çerçevesine göre, Türkiye'nin IMF'den ve uluslararası sermaye piyasasından borç alabilmesi için, IMF ile her yıl "Stand-By Düzenlemesi" adı verilen anlaşmayı imzalaması gerekiyor.

IMF'nin Denetimi ve istediği garantiler

IMF, ekonomiyi denetlemek ve gelecekte uygulanacak ekonomi politikalarına ilişkin olarak, Ulusu Hükümeti'ne 37 soru yöneltti. 11 Haziran 1983 tarihli Cumhuriyet Gazetesi'nde ayrıntılı bir biçimde yer alan IMF'nin soruları, genel olarak iki başlık altında toplanmaktadır. Birinci olarak, IMF reçetesi diye tanımlanan "24 Ocak Kararları"nın bir değerlendirilmesi yapılmakta ve bunun sonuçlarının korunup korunmayacağı Hükümet'ten sorulmaktadır.

Sözgelimi, IMF'nin yanıt beklediği soruların başında, "24 Ocak Kararları" sonucu Türkiye'de oluşan yeni gelir dağılımı dengelerinin korunması noktası gelmektedir. Açıkçası, IMF yığınların gelir düzeylerinin süngü zoruyla yarıyarıya düşürülmesini takdirle karşılamakta ve bu durumun gelecekte de aynen devamını istemektedir. IMF, Hükümete "demokratik eğilimler ve sektörler açısından işgücü talebinin durumu nedir?" biçiminde bir soru yönelterek, bir yandan böyle bir tehlikeye karşı (demokratik istemlerin yükselmesi) dikkat çekiliyor ve öte yandan da, mevcut durumun korunabilmesi için diktatörlüğün devamının gerekli olduğu vurgulanıyor.

Görüldüğü gibi IMF, Türkiye'ye yalnızca uygulanacak ekonomi politikaları konusunda direktifler vermekle sınırlı kalmamaktadır. O, benzeri ülkelerde olduğu gibi, Türkiye'nin içişlerine açıktan müdahale etmekte, sunduğu ekonomik reçeteleri uygulayabilecek diktatörlüklerin oluşmasından tutun da, dış poltikaya kadar her konuda emirler yağdırabilmektedir. Nitekim, 8 Haziran tarihli Milliyet Gazetesi'nde yayınlanan IMF'nin Türkiye'yle ilgili gizli raporunda, IMF'nin isteğine uygun olarak "Türkiye'nin 1982 yılı sonunda Sovyetler Birliği ve Arnavutluk'la sürdürdüğü ikili ödeme anlaşmalarını sona erdirmesinin" takdirle karşılandığı belirtilmektedir.

Bilindiği gibi, Türkiye başta Sovyetler Birliği olmak üzere sosyalist ülkelerle "ikili ödeme" anlaşmaları yaparak, onlardan satınaldığı malların bedelini kendi ürettiği mallarla ödeyebiliyor ve böylece dışalımın belli bir bölümünü dövizsiz karşılayabiliyordu. Ancak, bu tür anlaşmalar IMF'nin müdahalesiyle geçtiğimiz yılın sonunda durduruldu. Bu örnekle IMF, ülkelerin içişlerine açıktan karışmanın yanında, geri kalmış ülkelerin sosyalist ülkelerle karşılıklı çıkar eşitliği temelinde giriştiği ekonomik ilişkileri baltalamanın önde gelen görevlerinden birisi olduğunu bir kere daha göstermiş oldu.

"İyi Niyet mektubu"nda neler var?

IMF'nin Ulusu Hükümeti'nden yanıtını istediği 37 sorunun ikinci bölümünde, gelecekte uygulanacak ekonomi politikalarına ilişkin talimatlar ve bu konuda Hükümet'ten beklenen garanti istemleri yeralmaktadır. 22 haziran tarihli "iyi niyet mektubu"nda, kamu yatırımlarının arttırılmayacağı, sıkı para politikasının sürdürüleceği, Türk parasının değerinin düşürülmesine devam edileceği (sürekli devalüasyon), ücret artışlarının yüzde 20 ile sınırlı kalacağı, tarımsal ürünlerin taban fiyatlarının düşük tutulacağı, faiz oranlarının dokuz büyük banka tarafından saptanacağı belirtilerek, IMF'nin bütün isteklerine evet deniliyordu.

Dünya Bankası ne iş yapar?

Dünya Bankası'nın sermayesinin yüzde 29'una tek başına ABD sahip.

Dünya Bankası kuruluşundan günümüze kadar IMF ile birlikte yeni-sömürgeciliğin en etkin araçlarından birisi olarak işlev görüyor.

Dünya Bankası, 1945 yılının Aralık ayında kuruldu. Dünya Bankası'na yüzyirmi ülke üyedir. Bu yüzyirmi üyeden yaklaşık yüzünü geri kalmış ülkeler oluşturmaktadır.

Dünya Bankası üyelerinin ezici çoğunluğunu geri kalmış ülkeler oluşturmasına rağmen, bunlar bu kuruluşun yönetiminde ve politikalarının saptanmasında en küçük söz sahibi değildirler. Çünkü, aynen IMF'de olduğu gibi, daha kurulduğu andan itibaren, Dünya Bankası'nı da yandaşlarıyla birlikte ABD ele geçirdi.

Sözgelimi, bugün Dünya Bankası'nın 21,7 milyar dolarlık sermayesinin yüzde 29'unu oluşturan 6,4 milyar dolarlık bölümüne tek başına ABD sahiptir. Böylece, ABD Dünya Bankası'nın oy toplamının yüzde 29'unu elinde bulundurmaktadır.

Öte yandan, ABD, Ingiltere, Fransa ve Federal Almanya'dan oluşan dört büyük emperyalist ülke Dünya Bankası'nın toplam sermayesinin yüzde 53'üne ve aynı oranda da oy hakkına sahiptirler.

Bu nedenle, Dünya Bankası kuruluşundan günümüze kadar IMF ile birlikte yeni-sömürgeciliğin en etkin araçlarından birisi olarak işlev gördü ve geri kalmış ülkelerle ilgili olarak bu kuruluşa şu görevler verildi:

● Dünya Bankası, üyesi bulunan geri kalmış ülkelere, "program ve proje kredisi" adları altında dış borç veriyor. Ancak bu borçlar, yalnızca

Tarıma öncelik verilmesi isteniyor

Dünya Bankası

IMF nedir?

IMF (Uluslararası Para Fonu), aynen "ikiz kardeşi" Dünya Bankası gibi 27 Aralık 1945 tarihinde kuruldu. Bugün bu kuruluşa, aralarında Türkiye'nin de olduğu 112 ülke üye bulunmaktadır. IMF'ye üye 112 ülkenin 90'dan çoğunu geri kalmış ülkeler oluşturmaktadır.

Geri kalmış ülkeler, IMF'nin toplam üye sayısı içinde ezici çoğunluğu ellerinde bulundurmalarına rağmen, onun yönetiminde, amacının saptanmasında ve politikalarının oluşmasında en küçük bir söz hakkına sahip değillerdir. Bunun nedeni, onun kuruluş amacından ve buna bağlı olarak örgütlenme biçiminden ve örgüt yapısından ileri gelmektedir. Sözgelimi, IMF'nin kuruluş anlaşmasına göre, onun yönetiminin oluşmasında ve politikalarının saptanmasında üye ülkelerin oy hakkı, kuruluşa katıldıkları sermaye miktarıyla (ortaklık payı) sınırlıdır.

Kuruluş anlaşmasının ilgili maddesine dayanarak, faaliyete başlamasıyla birlikte, ABD birkaç yandaşıyla beraber IMF'yi ele geçirdi ve bugüne kadar geçen 38 yıl boyunca onu, yeni-sömürgeciliğin en etkili araçlarından birisi olarak kullandı. Bugün IMF'nin 28,9 milyar dolarlık bölümü ABD'ye ait bulunmakta ve böylece ABD, toplam oyların dörtte birini elinde tutmaktadır.

Aynı şekilde, ABD, Ingiltere, Federal Almanya, Fransa, Japonya, Kanada ve Italya'dan oluşan yedi büyük emperyalist-kapitalist ülke, bugün IMF'nin toplam sermayesinin yüzde 55'ine sahiptirler ve böylece onlar, kuruluşun yönetim mekanizmalarının oluşmasında ve politikalarının yürütülmesinde tek karar sahibidirler.

Kurulduğu andan itibaren, IMF'ye geri kalmış ülkelerle ilgili olarak şu görevler verildi: Üyesi bulunduğu geri kalmış ülkelere borç vermek ve IMF'nin yakacağı "yeşil ışık"la bu ülkelere yabancı sermaye ve dış borç akışını kolaylaştırmak. Böylece, sözümona bir yandan geri kalmış ülkelerin dış ticaret açıklarından kaynaklanan döviz ihtiyaçları karşılanmış olacak ve öte yandan da, bunların sanayileşme ve kalkınmalarında önemli katkılarda bulunacaktı.

Başlangıçta, geri kalmış ülkelerin dış ticaret açıklarının küçük olması ve alınan borçların on yıl gibi kısmen uzun süreli olması, pekçok geri kamış ülkenin IMF tuzağına düşmesine neden oldu. Ama, yeni-sömürgeciliğin öteki araçlarının da çalışmaya başlamasıyla birlikte, geri kalmış ülkelerin dış ticaret açıkları hızla artmaya başladı. Dış borç olarak alınan her dolar, üç dört dolar olarak geri dönmeye başladı.

Artan dış ticaret açıklarını kapayabilmek ve süresi gelen dış borçları ödeyebilmek için, geri kalmış ülkelere yeni ve daha büyük miktarlarda dış borç gerekti. Emperyalist dünyadan dış borç bulabilmenin tek yolu da, IMF'den geçmekteydi.

IMF bu noktada, gerek kendi vereceği dış borçlar ve gerekse yakacağı "yeşil ışık" için, yeni bir koşul getirdi ve geri kalmış ülkelerden, kendi hazırladığı bir anlaşma metnine imza koymalarını istedi. Bu anlaşmayla geri kalmış ülkeler, yalnızca IMF'nin hazırladığı ekonomi politikalarını kabul ediyorlar ve yükümlülük altına giriyorlardı. Bu ise, geri kalmış ülkelerin emperyalizme bağımlılığının daha da artması ve pekişmesi, çokuluslu tekellerin bu ülkeleri talan etmesi, emekçi yığınların soyulup soğana çevrilmesi anlamına gelmekteydi.

Üstelik IMF'nin geri kamış ülkelere dayattığı bu programın hayata geçirilebilmesi ise, pek çok ülkede diktatörlüklerin iktidara gelmesini gerektirdi. Sözgelimi, Şili'den Brezilya'ya, Güney Kore'den Türkiye'ye bütün diktatörlüklerde IMF'nin parmağı vardır. Bu nedenle, "IMF Reçeteleri" yalnızca ekonomik değil, aynı zamanda da siyasal içerikli bir programdır.

... hükümetten yeni isteklerde bulundu

• Hükümet Beş Yıllık Planı geri çekmek zorunda kaldı. Dünya Bankası, yatırımların tarım sektörü ve tarıma dayalı sanayii kollarına kaydırılmasını istiyor.

Dünya Bankası son yayınladığı "Türkiye Raporu"nda, uygulanan ekonomi politikaların değişmesi, sıkı para politikasından vazgeçilmesi, yatırımların arttırılması ve ekonomiye canlılık kazandırma doğrultusundaki eğilimlerin arttığı belirtildikten sonra, Türkiye hükümetinin dikkati çekilerek taahhütlerine uyması istendi.

Ayrıca raporda, Ulusu hükümeti tarafından hazırlanan Beşinci Beş Yıllık Plan stratejisinin bazı temel hedeflerinin Dünya Bankası tarafından onaylanmadığı kaydedildi. Özellikle, planda yer alan üretim, yatırım ve kalkınma hızına ilişkin yıllık yüzde 5-6'lık büyüme oranları yüksek bulunarak bunların düşürülmesi istendi. Nitekim, IMF ile birlikte Dünya Bankası'ndan gelen bu baskılar nedeniyle hükümet hazırladığı Beşinci Beş Yıllık Plan'ı geri almak zorunda kaldı ve planın hazırlanması seçimlerden sonra gelecek yeni hükümete bırakıldı.

Dünya Bankası ne istiyor

Bilindiği gibi, 1980 yılının Şubat ayında Türkiye Dünya Bankası'yla bir anlaşma imzalamış ve bu kuruluştan "program ve proje kredisi" adı altında alacağı dış borçlara karşılık çok ciddi taahhütlere girmişti. Geçtiğimiz günlerde yayınlanan Emin Çölaşan'ın "24 Ocak: Bir Dönemin Perde Arkası" adlı kitabında belirtildiğine göre, Türkiye adına Turgut Özal'ın imza koyduğu anlaşma metninin ana esasları, şu maddelerden oluşuyordu:

Türk hükümeti alacağı her ekonomik karardan önce, Dünya Bankası'nı haberdar edecek ve bu kuruluşun onayını alacaktır.

Yapılacak dışalımlar, önceden Dünya Bankası'na bildirilecektir.

Dünya Bankası'nın istemediği yatırım projelerinden vazgeçilecektir.

Programa yeni alınacak yatırımlar için, Dünya Bankası'ndan izin alınacaktır.

Türkiye bundan böyle bazı sanayii dallarına yatırım yapmayacaktır.

Geçmiş yıllarda uygulanan ekonomi politikalara yeniden dönülmeyeceği konusunda Türkiye güvence verecektir.

Ayrıca, 8 Haziran 1983 tarihli Cumhuriyet Gazetesi'nde, son yayınlanan "Türkiye Raporu"na dayanılarak, Dünya Bankası'nın Türkiye'den isteklerine ilişkin ayrıntılı bir liste yayınlandı. Buna göre:

- Türkiye ekonomik plan yapmaktan vazgeçmeli ve özel sektör üzerindeki idari kontrollere son verilmelidir.
- Kalkınma hızı miktarı düşük tutulmalıdır.
- Türk parasının değeri sürekli düşürülmelidir.
- Özel sektör, gerek üretim ve gerekse dışsatım açısından teşvik edilmelidir.
- Yatırımlarda tarıma ve tarıma dayalı sanayii kollarına ağırlık verilmelidir.
- Işsizliğin azaltılması için, emek yoğun yatırım alanları tercih edilmelidir.

veriyor. Ancak bu borçlar, yalnızca alt yapı tesislerine (yol, liman, elektrik santrali, sulama tesisleri vb. gibi), tarım sektörüne ya da tarıma dayalı sanayi kollarına yatırım yapmak koşuluna bağlanıyor. Böylece, Dünya Bankası, emperyalist sistem ve çokuluslu tekeller adına, şu görevleri yerine getirmiş oluyor:

- Geri kalmış ülkelere çokuluslu tekellerin girebilmesi için, gerekli pazarları ve alt yapı tesislerini oluşturmak.
- Bu ülkelere verilen kredilerin hangi sektörlerde yatırımlara yönelteceği kararı Dünya Bankası tarafından verildiği için, geri kalmış ülkelerin sanayileşme politikalarının ana yönleri belirlenmiş oluyor.
- Böylece, geri kalmış ülkelerin, yalnızca tarım sektöründe ya da tarıma dayalı hafif sanayi kollarında ihtisaslaşmalarına izin veriliyor.
- Bu ülkelerde, ağır endüstri kollarının gelişmesi engelleniyor; emperyalizme, çokuluslu tekellere bağımlı bir ekonomik yapı oluşturuluyor.
- Ayrıca, Dünya Bankası da, aynen IMF gibi, borç verdiği geri kalmış ülkelere özel anlaşmalar dayatarak, yalnızca ekonomik alanda değil; sosyal ve siyasal karar mekanizmaları dahil, açıktan bu ülkelerin içişlerine müdahale "hakkı" elde ediyor...

DPT'ye göre Türkiye'de açık işsiz sayısı 3 milyon 565 bin

Türkiye'de açık işsizlerin sayısı, 3 milyon 565 bin kişiye yükseldi. Devlet Planlama Teşkilatı'nın (DPT) 18 Haziran 1983 tarihinde yaptığı açıklamaya göre, 3 milyon 565 bin işsizin 665 bini tarım kesiminde ve 2 milyon 900 bini tarım dışı sektörlerde bulunmaktadır.

DPT'nin yaptığı açıklamaya göre, Halen Türkiye'de çalışan ve çalışmak isteyen aktif nüfus sayısı (işgücü arzı) 18 milyon 492 bin kişidir. Bu durumda, Türkiye'deki işsizlik oranı yüzde 19,3'tür. Yani, çalışmak isteyen her 100 kişiden yaklaşık 20'si iş bulamamaktadır.

Böylece, 24 Ocak Kararları'nın uygulamaya konulduğu 1980 yılı başından bu yana, açık işsizlern sayısına 1 milyon 198 bin kişi eklenmiş oldu. 1980 yılı başında, işsiz sayısı 2 milyon 367 bin dolayında bulunuyordu.

İlk adımları geçen yılki "ABD ve Türk İşadamları Konferansı"nda atılmıştı

Türkiye ekonomik ilişkilerinde (tarıma dayalı sanayi kollarında ve tarımda) ABD'ye yöneliyor

● ABD'nin ve Dünya Bankası'nın yıllardır dayattığı bir "sanayileşme modeli" olan tarım ve tarıma dayalı gıda sanayiinde ihtisaslaşma talebi sonuçta kabul edildi.

Türkiye'yi ekonomik ilişkilerinde çok daha ağırlıklı olarak ABD'ye yöneltecek ve montaj sanayi dallarına ek olarak tarıma dayalı sanayi kollarını ve tarım sektörünü ABD emperyalizmine dolaysız bir biçimde bağlayacak olan girişimlerin önemli adımları atılmış bulunmaktadır. Devlet Bakanı Refik Servet Pasin 26 Haziran 1983 tarihli Milli Gazete'de yayınlanan açıklamasında, 1-9 Haziran tarihleri arasında New York ve Washington'da yapılan "Türk-Amerikan İşadamları Konferansı"nda anlaşmaya varıldığını belirterek, "yakında ABD tekelleri ile Türk işadamlarının Ortadoğu ülkelerine satmak amacıyla tarım sektörü ve tarıma dayalı sanayi kollarında ortak yatırımlara başlayacaklarını" söyledi.

Yüz ABD tekeliyle yüzyirmi Türk firmasının katıldığı "Türk-ABD İşadamları Konferansı"nda tavukçuluk, hayvancılık, kombina et sanayi, hayvan yemi sanayi, sigara sanayi, sütçülük ve tarım sektörüne ilişkin projeler ele alınarak, bu sektörlerde ortak yatırımlara başlama kararı alındı. Yatırımların hemen başlatılabilmesi amacıyla, bir ABD finans tekeli olan "International Overseas Private Investment Corp." adlı kuruluştan ABD hükümetinin garantörlüğü altında 200 milyon dolarlık kredi temin edildi ve anlaşmayı Türkiye adına Merkez Bankası yetkilisi imzaladı.

Devlet Bakanı Pasin yaptığı açıklamada, Dünya Bankası'nın yan kuruluşu olan Uluslararası Finans Kurumu (IFC) ve IMF yetkilileriyle görüştüğünü, her iki kuruluşun ABD tekelleriyle Türkiye'deki büyük holdinglerin birlikte yapacakları bu yatırımlar için önemli miktarda kredi verecekleri ve kredi anlaşmalarının önümüzdeki haftalarda imzalanacağını belirtti.

Yaklaşık sekiz aydır, gerek ABD ve Türk tekelleri ve gerekse iki tarafın hükümet yetkilileri arasında sürdürülen görüşmeler anlaşma ile sonuçlandı ve böylece, yıllardır ABD ve Dünya Bankası'nın dayattığı "sanayileşme modeli" olan tarım ve tarıma dayalı gıda sanayinde ihtisaslaşma talebi kabul edildi.

Bilindiği gibi, ABD tekelleriyle Türkiye'deki büyük holdinglerin Ortadoğu ülkelerine ihraç etmek amacıyla, tarım ve tarıma dayalı sanayi kollarında yatırım yapma girişimleri geçtiğimiz yılın ortalarında başlamış ve bunun ilk önemli adımları, 5 Ekim 1982 tarihinde bir çok ABD ve Türk işadamının katılımıyla İstanbul'da yapılan birinci "ABD ve Türk İşadamları Konferansı"nda atılmıştı.

1982 yılı Ekim ayının ilk on günü içinde, ABD'den Türkiye'ye yoğun bir trafik akımı başlamıştı, ABD'li işadamlarıyla birlikte önde gelen silah tekellerinin temsilcileri ve Pentagon'dan pek çok resmi görevli de Türkiye'ye gelmişti. "ABD-Türk İşadamları Konferansı"nın yanında, aynı günlerde iki ayrı konuda daha önemli toplantılar yapılmış, Çevik Güçler'in Türkiye'ye yerleştirilmesi ve Türkiye'de savaş uçakları üretme konuları işlenmişti. Açıkçası, Türkiye'nin tarım sektörüne ve tarıma dayalı sanayi kollarında ihtisaslaşması ve ABD tekellerinin tarım kesimine sokulması konusu, ekonominin daha da militaristleştirilmesi ve Çevik Güçler'i Türkiye'ye yerleştirerek Ortadoğu'da ABD'nin jandarmalığına soyundurulması noktaları, bir bütünün parçaları olarak ele alınmıştı.

Büyük holdinglere ve bankalara daha çok kâr

Mevduata ödenen faiz oranları yüzde oniki düşürüldü

● IMF'nin 8 Haziran'da açıklanan Türkiye ile ilgili gizli raporunda, dokuz büyük bankanın faiz oranlarını yeniden belirleyeceği kaydedilmişti.

14 Haziran 1983 tarihinde Merkez Bankası Başkan Yardımcısı İbrahim Kurt'un

Maliye Bakanı Adnan Başer Kafaoğlu yaklaşık dört ay kadar önce Bankalar Yasa Tasarısının hazır olduğunu ve iki hafta içinde yasanın yürürlüğe gireceğini açıklıyordu. Bu amaçla Kafaoğlu Kurucu

ÖZLEM ÖZGÜR Gündem

Perşembenin gelişi...

Kuruluş anlaşmasına göre, IMF ve Dünya Bankası, resmi açıdan Birleşmiş Milletler örgütüne bağlı birer özel kuruluşturlar. Bu nedenle, bu örgütlerin tüzük ve yönetmeliklerinde, üyesi bulunduğu ülkelere eşit davranmak, tarafsızlık ilkesine sadık kalmak, ülkelerin içişlerine karışmamak ve politika yapmamak gibi esaslar yer almaktadır.

Sözgelimi, Dünya Bankası yönetmeliğinin dördüncü maddesinde aynen şunlar yazılıdır: "Politik faaliyet yasaktır. Dünya Bankası ve onu yönetenler, hiçbir üye ülkenin politikasına karışmayacaklardır; alınan kararlarda, ilgili üyenin ya da diğer üyelerin politik eğilimleri etkili olmayacaktır. Kararlar, yalnızca ekonomik açıdan verilecek ve sözleşmenin amaçlarına uygun bir biçimde tarafsızlık ilkesine dayandırılacaktır."

Dünya Bankası ve IMF'nin tüzük ve yönetmelikleri, bu ve benzeri esaslarla doludur. Ancak, kulağa hoş gelen bu sözcükler, pratikte bir "hoş seda" olmaktan öteye hiç bir değer taşımazlar. Daha kuruluşunda, her iki örgüt de başta ABD olmak üzere, bir avuç emper-

nel müdürü bir araya gelerek, vadeli mevduat sahiplerine (bankaya vadeli para yatıran yurttaşlar) ödenen yıllık faiz oranını yüzde oniki dolayında düşürdüler. 1 Temmuz tarihinden itibaren yürürlüğe girecek olan yeni uygulamaya göre, altı aylık mevduat sahiplerine ödenen yıllık faiz oranı yüzde 40'dan yüzde 35'e, bir yıllık mevduata ödenen faiz oranı ise yüzde 45'den yüzde 40'a indirildi.

Vadeli mevduata ödenen faiz oranlarının düşürülmesi sonucu, büyük holdinglerin sahibi bulunduğu büyük bankaların karları yüzde oniki dolayında arttırılmış; buna karşılık bankalara para yatıran küçük tasarruf sahibi yurttaşların gelirleri aynı oranda düşürülmüş oldu. Banka sahibi olmayan sanayicilerden, ticaret ve sanayi odalarından, mevduat sahibi yurttaşlardan ve konuyla ilgili uzmanlardan faiz oranlarının düşürülmesi kararına geniş tepkiler gelmesi üzerine, Maliye Bakanı Adnan Başer Kafaoğlu "faiz oranlarının düşürülmesi hükümet kararıyla olmadı, serbest piyasa kurallarına uygun olarak bankalar bu kararı aldı, biz bir şey yapamayız" derken o yalanın kuyruklusunu söylüyor ve "talihsiz" bir rastlantı Kafaoğlu'nu ele veriyordu.

de alıyordu. Ancak Kafaoğlunun evdeki hesabı çarşıya uymuyor; IMF ve büyük holding bankaları tasarının bazı maddelerine karşı çıkıyorlardı. Sonuçta Kafaoğlu geri adım atıyor ve aradan dört ay geçmesine rağmen Bankalar Yasası bir türlü çıkarılamıyordu. Sayın Kafaoğlu sahi ne oldu şu Bankalar Yasasına?

Nitekim, faiz oranlarının düşürülmesinden yaklaşık bir hafta önce, 8 Haziran tarihli Milliyet Gazetesi'nde IMF'nin Türkiye'yle ilgili gizli raporu yayınlanıyor ve 19 sayfalık ilgili raporun ikinci maddesinde "faiz oranlarının dokuz büyük banka tarafından yeniden belirleneceği" kaydediliyor ve "Türkiye hükümetinin buna evet dediği" belirtiliyordu.

Öte yandan, büyük bankaların genel müdürleri ve Maliye Bakanı, mevduat faiz oranlarının düşürülmesiyle, kredi faiz oranlarının (tüccar ve sanayicilere verilen kredilerden alınan faiz) düşürülmesinin amaçlandığını söylediler. Ancak, banka sahibi olmayan sanayici ve tüccarlar, sanayi ve ticaret odası temsilcileri yaptıkları açıklamada, "mevduat faiz oranlarının indirilmesinin, kredi faiz oranlarının düşürülmesi sonucunu doğurmayacağını, ancak büyük bankaların karlarının artmasına neden olacağını" söyleyerek, "tesbit edilmiş olan resmi kredi faiz oranlarının yüzde 38 olmasına karşılık, bankalardan yüzde 70-75 oranında yıllık faiz ödeyerek kredi alabildiklerini" belirttiler.

Nitekim, olayı tepkiyle karşılayan sanayici Orhan Aker, 15 Haziran 1983 tarihli Milliyet'te, "Ben sanayici olarak daha çok kredi faizleriyle ilgileniyorum. Enflasyon oranı yüzde 30 olmasına karşılık biz sanayiciler yüzde 70 faiz oranıyla kredi bulabiliyoruz" diyor ve "mevduat faiz oranlarının düşürülmesinin kredi faiz oranlarının düşürülmesine hizmet etmeyeceğini" belirtiyordu.

Istanbul Sanayi Odası Başkan Vekili Murtaza Çelikel ise, 9 Haziran tarihli Cumhuriyet Gazetesi'ne verdiği demeçte, "Bu son kararı Maliye Bakanlığı'nın banka sahibi holdinglere yaptığı yeni bir armağan olarak" niteledi ve bu karar Maliye Bakanı Kafaoğlu'nun bankalara ilişkin tasarısının çıkmayacağı anlamını taşır. Bankalarla ilgili kararlar bir bütündür, parçalanamaz. Düşürülen faiz oranlarının sağlıksız bankacılık kesimi elinde yeni bir kaynak israfından başka bir şey olmadığı anlaşılacaktır. Bunun piyasaya ve sanayiciye intikali bankalarla ilgili tüm önlemler alınmadan mümkün değildir" dedi.

Bilindiği gibi, bundan dört ay önce Istanbul Bankası ve Hisarbank'a hükümet el koymuş ve aynı gün Maliye Bakanı Kafaoğlu bir açıklama yaparak, bankaların hukuk dışı girişimlerini durdurmak ve kredi faizlerini düşürmek amacıyla iki hafta içinde "Bankalar Yasası"nın yürürlüğe gireceğini söylemişti. Büyük bankalar ve holdinglerin Bankalar Yasası'na karşı çıkması üzerine, aradan dört ay geçmiş olmasına rağmen ilgili yasa henüz çıkartılamadı.

Buğday taban fiyatı 28 lira

8 Haziran tarihinde Bakanlar Kurulu'nun Resmi Gazete'de yayınlanan kararına göre, birinci derece ekmeklik buğdaya 28, ikinci dereceye 26 ve üçüncü dereceye de 25 lira taban fiyatı verildi. Enflasyon oranının yüzde 30'lar dolayında seyrettiği bir ortamda bir önceki yıla oranla buğday taban fiyatları ancak yüzde 13-16,7 arasında arttırılmış oldu.

1982 ve 1983 yıllarında, fiyat artışlarına göre, taban fiyatlarındaki artışın yarıyarıya düşük düzeyde belirlenmesi, buğday üreticilerinin gelir düzeylerinin önemli oranda gerilemesine neden oldu. Nitekim, son iki yıllık enflasyon oranı yüzde 65 dolayında gerçekleşirken, üreticisinin eline geçen buğday fiyatları ise yüzde 29 arttı. Böylece, buğday üreticisi köylülerin gelirleri, son iki yıllık dönemde yüzde 20 geriletilmiş oldu.

1982 yılında da buğday taban fiyatları, enflasyon oranının ancak yarısı kadar arttırılmış, yüzbinlerce buğday üretici aile perişan olmuştu. Nitekim, geçtiğimiz yıl yüzde 34,5'luk enflasyon oranına karşılık, buğday taban fiyatları yüzde 14 dolayında arttırılmıştı.

Bu durum, üretici kitlesi tarafından tepkiyle karşılandı ve birçok köylü örgütü yöneticisi, verilen bu fiyatla maliyetlerin bile zor karşılanacağını belirtti. Sözgelimi, Adana Ziraat Odası Başkanı Nedim Girmen ile Adana Çiftçi Birliği Başkanı İzzettin Özgünay birer açıklama yaparak, "Üçüncü derece Çukurova buğdayına verilen 25 liralık taban fiyatının çiftçinin maliyetlerini bile karşılamaktan uzak olduğunu" söylediler.

ciliğin en etkin araçları olarak devreye sokulur. Ve bunlar, kuruluşlarından bu yana geçen 38 yıl boyunca, kurtuluş savaşları vererek ulusal bağımsızlığını kazanmış olan onlarca genç ulusun, yeniden emperyalizmin boyunduruğu altına girmesinde başrolü oynarlar.

IMF ve Dünya Bankası'nın politika yapması yasakmış! Bunlar, ülkelerin içişlerine karışamazlarmış. 12 Eylül devirmesinden sonra, yerli ortaklarıyla birlikte IMF ve Dünya Bankası, bakın ne haltlar karıştırmış, ne herzeler yemiş...

Nisan ayı başında, Beşinci Beş Yıllık Plan çalışmaları tamamlanır. Ve Ulusu hükümeti, planın esaslarını, hedeflerini kamuoyuna açıklar. Tam plan yasalaşmak üzereyken, Dünya Bankası'nın Mayıs ayı içinde "Türkiye Raporu" yayınlanır. Dünya Bankası, plana karşı çıkar. Açıkça, plandan vazgeçin demeye getirir.

Ve Ulusu hükümeti, Haziran başında planı geri çekmek zorunda kalır. Beş Yıllık Planı, gelecek yeni hükümet hazırlasın denir.

14 Haziran 1983 tarihinde, dokuz büyük banka bir araya gelerek mevduata ödenen faiz oranını yüzde 12 dolayında düşürürler. Gelen tepkiler üstüne, Maliye Bakanı Kafaoğlu, "bu bir hükümet kararı değildir, dokuz büyük banka bir araya gelerek bu karara vardılar" der.

Kafaoğlu, bunları der demesine de...IMF de, elinde olmadan, farkına varmadan Kafaoğlu'nun yalanını ağzına tıkayıverir. Daha doğrusu bu işi, Milliyet Gazetesi'nin 8 Haziran tarihli sayısında IMF'nin gizli raporunu yayınlayan Emin Çölaşan başarır. Ve o raporda, faiz oranlarının dokuz büyük banka tarafından yeniden saptanması isteğinin Türk hükümetince kabul edilmesinin takdirle karşılandığı yazılıdır.

IMF'nin Türkiye ile ilgili gizli raporunda, takdirle karşılanan bir başka nokta daha var. IMF, geçtiğimiz yılın ortalarında, Türkiye'den Sovyetler Birliği ve Arnavutluk'la yaptığı ikili "ödemeler anlaşması"nı sona erdirmesini ister. Ve Ulusu hükümeti, 1982 sonunda bu anlaşmaların her ikisini de sona erdirir...

Bütün bunlardan çok daha önemlisi, onyıllardır ABD ve Dünya Bankası'nın sürekli dayattığı, ama bugüne değin hiçbir burjuva hükümetinin uygulamaya cesaret edemediği bir "model", sonuçta cuntaya kabul ettirildi. Bu işi de, bir avuç finans-kapital çetesiyle birlikte Dünya Bankası becerdi.

Bu yeni karar gereğince, Türkiye artık tarım ve tarıma dayalı sanayi sektörlerinde ihtisaslaşacak ve kalkınma stratejisini bu esas üstüne temellendirecek. ABD tekelleriyle yerli ortakları, şimdi bu sektörlere yatırım yapmanın hazırlığı içindeler.

Bütün bunlar, yalnızca politik arenada bugün perdelenen olayların ekonomik bazını göstermekle kalmıyor. Aynı zamanda, cuntanın özüne, sınıfsal temeline de açıklık getiriyor. Bütün bunlar, cuntanın yerli finans-kapital çetesinin ve emperyalizmin çıkarlarına hizmet ettiğinin çok açık göstergeleri oluyor.

Bırakalım Erdal İnönü'nün SODEP'ine indirilen darbeyi, cuntanın, tekelci sermayenin has adamlarına, Demirel'in AP'sine ve onun devamı olan BTP'ye bile tahammülü olmaması hiç kimseyi şaşırtmamalıdır. Çünkü cuntanın önüne konulan program, genel olarak burjuvazinin ve özel olarak da tekeller arasındaki en küçük çatlağın politik arenaya yansımasına elvermiyor.

Daha Büyük Türkiye Partisi'ne birşey olmadan; 20 Mayıs 1983 tarihli Oyak ve Ordu yazısında şunları söylemişim: "Öylesine ki, şimdi omuzu kalabalıklar, hem kendi çıkarları ve hem de içiçe geçtikleri iç ve dış gericilik adına göstermelik bir sivil parlamento ve hükümetle siyasal iktidarı elinde tutmak, onu başka kimseyle paylaşmak istemiyorlar..."

Çünkü perşembenin gelişi çarşambadan belliydi...

Yeraltında üretenler

Yücel FEYZİOĞLU'nun
dizi röportajı

2 . bölüm

Yedi kat yerin altında yedi başlı canavar: KAZA

Kömür işçisi Recep suçluyor: "...önlem alırlar d

Kesik bir baca bi

● **İşyerine vardık. Ekmek-azık çantalarımızı bir yere koyalım derken, bizim Koreli arkadaşlardan biri eğildi. Yerden başka birşey kaldırdı, bize uzattı. Baktık ki, bir parmak. Dibinden kopmuş**

Kaza!..

Madenci için öylesine doğal, öylesine alışılmış bir sözcüktür ki, şaşırmaz hiç biri. Kafa yarılmaktan, kol-bacak kopmasına, sakat kalmaktan, ölüme dek uzanan bir zincirdir bu. Yedi kat yerin altında. Gün ışığı görmemiş, yedi başlı bir canavardır kaza! Pençesinden kurtuluş umudu azdır. Hangi madencinin kapısını çalsanız, bir dizi olay dinlersiniz. Dinler de ürperirsiniz.

"Receb'e gidelim" diyoruz. Bizi ışıl ışıl gözlerle karşılıyor. Tek bacağının üzerinde doğruluyor. Yüzümüze dupduru bakıyor. Hilesiz-hurdasız. Gepegenç bir adam. Yer gösteriyor, oturuyoruz. Yanında başka arkadaşları da var. Söyleşiyorlar. Çok geçmeden Abdullah Bilmez de geliyor. Şen-gürşat bir madenci.

- Nasılsın topalım? diyor, işler iyi gidiyor mu?

- Iyi, diye yanıtlıyor Recep.

"Topal" denilmesine ne kızıyor ne de morali bozuluyor. Sevecence bakıyor. Insan güzeli, insan göğçeği bir insan Recep.

Bir hay-haraydır koparıyor Abdullah Bilmez. Konuşuyor hep. Konudan konuya atlıyor.

- Senin soyadın iyiki, Bilir değilmiş, diyoruz. Bilir olsan çekeceğimiz vardı desene.

Gülüşüyoruz. Abdullah kazaları, sıkıntılarını, kavgalarını ardarda diziyor. Olayın başından bir sözcük atıyor, sonra sonucu anlatıyor. Bağlantı kurabilirsen aşkolsun. 1948 doğumlu. Ama 40-50'sinde gösteriyor. Saçları apak.

- Yahu Apo, diyoruz, okunu atıp yayını gizletme şimdi. Daldan dala atlamanın sırası değil. Konumuz kazalar...

lum oylum arıyoruz. Bir de kulak verdik ki, "Mami, mami" diye bir inilti geliyor. Yanaşmak olası değil. Arkadaşın biri herşeyi göze alarak ilerledi, taşları üzerinden kaldırmaya başladı. Ben de ipi koltuklarına bağlayıp çektim. Inek işveren beş pfenig bile ödül vermedi. Çıkardık, 6 saatsonra da o öldü. "Şimdi önlem alınır, koca bir mühendis öldü" dedik. Birşey söyleyim mi size? Hiç yalanım yok. Kazadan tam yarım saat sonra yeniden işe giriştik. Buyruğa birimiz bile karşı gelemedik. Aradan bir hafta daha geçti. Bir patlama daha! Bukez de bizim şu Mani Mayer sıkıştı, zor-güç çıkardık. O da aylarca hastanede yattı, sakat kaldı. Kafası şöyle yanpörtü gidiyor. Bizim topal gibi ortalıkta dolanıp döküyor. Işte bu kadar kurbandan sonra önlem aldılar. Gazlar çıkarılarak, demir direkler daha sağlam dökülmeye başlandı.

"Baktık ki, bir parmak"

Recep, sanki kendisi de bacağını yitirmemiş gibi anlatılanlara üzülerek, merakla dinliyor. Ağzını açacağı, geçirdiği kazayı anlatacağı sırada sözü Mehmet Türk kapıyor.

- Belalı iştir madencilik. Iki üç arkadaş yanyana vardıyayı değiştirmeye gidiyorduk. Kömür ayağına azıcık kalmıştı. Bir de baktık önümüzden arkadaşlar geliyor. Birinin eli sargılar içinde. "Geçmiş olsun" dedik, "Sağolun" dediler. Geçip gittiler. Işyerine vardık. Ekmek-azık çantalarımızı bir yere koyalım derken, bizim Koreli arkadaşlardan biri eğildi. Yerden başka birşey kaldırdı, bize uzattı. Baktık ki, bir parmak. Dibinden kopmuş,

nız, Karadenizli Temel'in gardiyanlığına döndü bizim hastalığımız. Bilir misiniz o fıkrayı? Peki anlatayım: Bizim Temel gardiyanmış. Mahkumlardan birinin eli şişmiş. Temel'e söyleyip iznini almış, hastaneye gitmiş. Bir süre sonra dönmüş, eli yok, kesilmiş. Ikincisinde bir ayağı şişmeye başlamış. Yine hastane için izin istemiş. Bu kez ayağı kesilmiş olarak geri gelmiş. Aradan biraz daha geçmiş. Şişlik öteki elini de sarmış, Temel'in de sabrı kalmamış: - Pana pak uşağım, demiş, sanma ki, annamayrum ha! Sen bu hapishaneden taksit taksit kaçayusun. Artık hastane yasak!" Onun dediği gibi taksit taksit gidiyor bizim bacak.

"sağolsun, arkadaşlar yalnız bırakmıyorlar."

Bu acının üstüne gene de gülüyoruz, söyleşimizi sürdürüyoruz:

- Evet, diyor Recep zorluk olmaz mı? Daha hastahanedeyken zorluklar çıktı. "Kasap et derdinde" derler ya, benimki de öyle oldu. Hastalık sigortasından adamlar geldi. Türkiye'de ve burda çalıştığım 60 ayı bulmuyormuş. Tedaviyi keseceğiz dediler. Emeklilik aylığı da bağlanamayacak. Bir kolayı yok mu? ben 28 yaşında, burada sizin işinizde bacağımı yitirdim, dedim. Düşündüler. O zaman yabancı düşmanlığı filan yoktu demiştim ya, insafa geldiler. Arada 23 aylık ödenmemiş sigorta paran var, onu ödersen tedavin sürer dediler. Az para da değil. Her ay için 186 DM. Ödeyelim dedik. Denkleştirip verdik. Bizim tedavi sürdü, kazadan emekli olduk. Şimdi olsaydı, kural bu der, ortada bırakabilirlerdi.

gizletme şimdi. Daldan dala atlamanın sırası değil. Konumuz kazalar.

Gülüyor, ak ak:

- Peki, diyor, sözü gene kapıyor, görelim ne diyor:

- 1981'in sonlarıydı. Ya da yaz sonları. Bizim ocakta korkunç bir patlama oldu. Iki Alman arkadaşımız kayaların arasına sıkışıp kaldı.

- Hangisi sizin ocak?

- Recklinghausen, General Blumentahl. Dur sözümü kesme. Gene unuturum, karışır ha!Ne diyordum? Arkadaşları zor çıkardık. Kayaların arasına sıkışan gazları çıkarır önlem alırlar, dedik. Önlem alınmadı. Illah kömür ayağı ilerleyecek. Patron için önemli olan bu. Çalışma sürdü aralıksız. Bu olaydan tam bir hafta sonra yeni bir patlama. Yeni bir çöküntü. Bu kez iki genç madenci kayaların altında kaldı. Biri bölüm mühendisi, biri yine bir Alman arkadaş. Bulabilirsen bul. Gözgözü görmez. Elimizde ucu iğneli değnek, aramaya başladık. Kayalar yine göçecek diye yanaşamıyoruz. Sonunda mühendisi bulduk. Hemen ölmüş. Ötekini oy-

Baktık ki, bir parmak. Dibinden kopmuş, upuzun lifler sökülüp üstünde kalmış.

Konumuz kazalar dedik ya, söz sözü açıyor, söz sigara paketlerini. Çaylar gelip gidiyor durmadan. Bardaklar dolup dolup boşalıyor.

Recep:

-Bir de kahve içelim, diyor.

- hole sen de anlat Recep, diyoruz. Gene Apo atılıyor:

- Paşa paşa yaşayıp gidiyor topalım. Arada kağıt atıyoruz. Mollalar gelende kaldırıyoruz.

Hepbirlikte gülüşüyoruz.

"Bacağımın biri kesildi, her yıl üç santim daha kesiliyor."

- Doğru, diyor Recep, ben kazayı şubat 1976'da geçirdim. O zamanlar iş bunalımı, yabancı düşmanlığı yoktu. Bana çıkardıkları zorluk çok olmadı. Kaza emekliliği çabuk bağlandı. Şimdi çok daha zor. her adım başı bir engel var. Sanki babamızın işinde kazalanıyoruz. Zor durumda olan bir arkadaşımı anlatayım önce. Adı Sabri Keklik. Der Erkenschwick'te Ewald maden ocağında çalışıyordu. Omzuna taş düştü. Doktora yetiştirdiler. Tedavisi uzun sürdü. Patron tutup çıkışını verdi. Işsizlik parası da bitti. Sakat olduğu halde emeklilik bağlamadılar. Şimdi Sosyalamt'dan yardım almak zorunda. Haftada 150 mark ödeniyor. Neye yeter ki?.. Ne yapacağını şaşırmış durumda... Önce onun adı geçsin bu yazıda. Belki bir yardımı olur.

RECEP TIGCI
Ayağın biri Ruhr toprağında.
Ya yüreğin tümü nerede?

Bana gelince, soyadım Tığcı. 1948, Devrek doğumluyum. Evli, beş çocukluyum. Türkiye'de maden işçisiydim, Federal Almanya'da da maden işçisi. General Blumentahl maden ocağında işe başladım. 1972 yılında. Şubat 1976 yılına gelende kıyamet koptu başıma. Rendenin ilerlemesi için ayak açıyorduk. Uzun demir burgu ile taşları düşürüyordum. Ani bir horultu, ardından göçük oldu. Önce küçük bir taş geldi üstüme. Kaçayım derken, kafama değdi, beni yere serdi. Bir daha yekindim, kaçmayı denedim. Kafamdan yara almıştım, sendeledim. Arkamdan kayalar yetişti. Beni altına aldılar. Korkunç rüya görüyordum sanki, kara-kuralar basmıştı. Devler kovalıyor, sanki ellerinden kurtulamıyordum. Bağırmışım. Anayolda çalışanlar gelmiş, ilk yardım yetişmişti. Sedyeyle götürdüklerini hayal meyal anımsıyorum.

"...üç santim daha kestiler"

Söze burada ara vereyim, hata bende miydi sorusuna geleyim. O yanını arayıp soran olmadı. zaten biz de acemiydik. Dilimiz, ağzımız yoktu. Yine de yok ya... Ancak işaretlerle anlaşıyorduk. Şunu belirtmeliyim ki, vardiyanın bitmesine bir saat vardı. Sallantıda olan taşların düşürülmesi gerekiyordu. Nasıl öylece bırakabilirdim. Gelecek vardiyada arkadaşlar daha güvenlikli bir iş ortamı bulmalıydılar. Bu nedenle çalışmayı hızlandırmıştım. Olduğu gibi bıraksaydım bir-kaç arkadaş ölebilirdi. Iyi ki bırakmamışım.

Yine söze ara verdiğim yere gelelim. Neredeydim?

- Sedyede.

- Evet, ertesi gün gözlerimi açtığımda bacağımın biri yoktu. Iki ay yattım. Çıktıktan 6 ay sonra kesilen bacağım yeniden iltihaplandı. Yine yattım, üç santim daha kestiler. 78'in son ayında bir ameliyat daha geçirdim, biraz daha kestiler. Bacağım sürekli ağrıyor, sürekli tedavideyim. Nemli havalarda sancılar çekilmez oluyor. Burada nemsiz havanın olmadığı yok ki... Önümüzdeki hafta yine film çektirmeğe gideceğim. Yani anlayacağı- ... olduk. Şimdi olsaydı, kurar bu der, ortada bırakabilirlerdi.

Moralime gelince, tabii bozuluyor arada. Havalar bozuk gidende sancılarım tutuyor, tansiyonum düşüyor, başım fır fır dönüyor, gözlerimin önü kapkara zindan kesiliyor. Ayrıca genç yaşta sakat kalmak moralini bozmaz mı insanın? Ama biliyor musunuz hemen durup düşünüyorum. Madenci olup da kaza geçirmeyen mi var? Ölebilirdim de, diyorum. O zaman moralim düzeliyor, seviniyorum. Yaşama daha bir sevinçle sarılıyorum. Sağolsun, arkadaşlarım yalnız bırakmıyorlar. Zaman zaman sokağa çıkıyorum. Ahh güneşli, güzel ülkemin özlemi olmasa... Böylece yaşayıp gidiyorum.

"Elini eskiden olduğu gibi sıkabiliyor muyum?"

Bir türkümüz vardır bizim. Güzeldir. Insanın içine işler:

Bu dağın ardı meşe,
Gün kalka gölge düşe.
beni yardan edenin,
Evine şivan düşe.

Ters çeviririm bu türküyü hep:

Bu dağın ardı meşe,
Gölge kalka gün düşe.
Bizi yurttan edenin
Evine şivan düşe...

Böyle söylerim. Bin kere söylerim. Dilimin ezberidir. O kadar çok söylerim ki, birbuçuk yaşındaki kızım bu türküyle büyür. Yanıklı olduğu halde elini kaldırıp oynamaya başlar. Sustuğum zaman kıyametleri koparır. Yani benim şu şahane, şu terbiyeli sesimi keşfeden bir tek odur. O istedikçe, benim de hoşuma gider doğrusu. Daha çok söylerim. Söyleye söyleye Ruhr bölgesinin gölgesini bu günlerde kaldırdık. Güneşli bir günde Şeref Kenanoğlu'nun evine vardık. O da sandalyeyi bahçeye çıkarmış, çayımızı hazırlatmış. Bahçedeki çardağa oturduk.

- Eeee bugün hava iyi, dedi. Söyleşmeye başladık.

- 1945 yılında Karadeniz Ereğlisi'nde doğdum. 6 yıl yurdumuzda maden işçiliğim var. 13 yıldan beri burada. Kömür ayağında çalışıyordum. Hidrolikli tabancayla demir direği sıkıştırıp tavanı sağlama alıyordum. Arkadaki direk aniden fırladı, tabancanın üzeri-

Şeref Kenanoğlu'nun işaret parmağı dibinden koptu. Yine en ağır işte, "kömür ayağında çalıştırılıyorlar. Işyeri Herten-Schlägel und Eisen maden ocağı

dedik, önlem alınmadı."

...k, kopuk ...r parmak

Recep Tığcı: "Bizi yurttan edenin, evine şivan düşe..."

ne düştü. Işaret parmağımı kesip attı. Çıkıp hastaneye gittim... Kaza konusunda kimseyi suçlayacak değilim. Maden işçisi oldun mu, bunu göze alacaksın. Asıl benim şikayetim başka. Sosyal bir yardım tanınması, işyerinin yeniden ayarlanmaması kötü. Parmağım kopmadan önce akort işte çalışıyordum. Kazadan sonra bir süre istirahatli kaldım. Doktorlar "eski işini yapabilir" diye rapor verdiler. beni yine aynı işe gönderdiler. Aslında eski işi yapacak durumda değilim. Yıllardan beri birbirimizi tanıyoruz dost. Es-

- Bu konuda ne yapılabilinir sence?

- Vallahi dost ne demeli? Bir yıl önce bir maden işçileri delegasyonuyla DDR'e gitmiştim. Oradaki işyerlerini, yaşamın çeşitli alanlarını gezdik gördük. Sendikacılarla, işçi temsilcileriyle söyleştik. "Bu parmağımdan ötürü bana hiç emeklilik filan bağlamadılar. Hiç bir hak da tanımadılar" dedim. "Burada da bağlanmaz emeklilik" dedi arkadaşlar, "ancak zor işte çalışırken, yapabileceğin işe alınırsın. Fakat eskiden aldığın ücret değişmez".

132 ülkeden 3500 barış savaşçısı buluştu

Barış için güçlü bir adım: Prag Barış Kurultayı

Türkiye Postası muhabiri Prag'dan bildiriyor...

132 ülkeden 3500'e yakın delegenin katıldığı **Nükleer Savaşa Karşı Barış ve Yaşam İçin Dünya Kurultayı** 21-26 Haziran 1983 tarihleri arasında Prag'da yapıldı.

Tüm dünyadaki barış örgütleriyle demokratik ve ilerici hareketlerin temsilcileri, aralarındaki ideolojik, dini ve politik ayrılıkları bir yana bırakarak, insanlığı bir nükleer savaş felaketinden kurtarmak ve barışı korumak için biraraya geldiler. Kurultay 21 Haziran Salı günü sabah saat 10.00'da Çekoslovak hazırlık komitesi başkanı Tomas Travnicek tarafından açıldı.

Ilk sözü Çekoslovakya Cumhurbaşkanı, Komünist Partisi Merkez Komitesi Genel Sekreteri ve Milli Cephe başkanı Gustav Husak aldı. Delegeleri selamlayarak söze başlayan G. Husak, konuşmasında en gerici emperyalist güçlerce güdülen çatışma politikasını eleştirdi. Gerilimin daha da artmasının önlenmesi ve uluslararası alanda istikrarın artırılması gerekliliğinin altını çizdi. Kurultayın bu konuya katkısına inancını belirtti.

G. Husak'tan sonra Dünya Barış Konseyi Başkanı Romesh Chandra, uluslararası kurultay hazırlık komitesi başkanı Edith Ballantyne söz aldı.

Çok sayıda tanınmış kişinin hazır bulunduğu Kurultay Başkanlık Divanı'nda Birleşmiş Milletler'in, diğer uluslararası örgütlerle barış ve demokrasi hareketlerinin temsilcilerinin yanı sıra, resmi hükümet temsilcileri ve parlamenterler de yer alıyorlardı. Birleşmiş Milletler Genel Sekreter Yardımcısı Vyachelav Ustinov, uluslararası hazırlık komitesi başkanı Edith Ballantyne, DBK Başkanı R. Chandra da divan da yer alanlar arasındaydı. TIP Genel Başkanı Behice Boran da divanda Türkiye'yi temsil etmekteydi.

Aynı gün saat 20.00'de Prag'da 200 bin kişinin katıldığı bir barış gösterisi yapıldı. Prag ...

Türkiye'yi Kurultay divanında Behice Boran temsil etti

Türkiye Kurultay'a çeşitli ilerici örgütlerden 25 Türk ve Kürt barışseverlerinden oluşan bir delegasyonla katıldı. Delegasyonda yer alan kişiler şunlardı:

Ahmet Kaçmaz (TSIP Genel Başkanı), **A. Muhtar Söküctü** (IGD Genel Sekreteri), **Behice Boran** (TIP Genel Başkanı),**Cemal Kıral** (Sendikacı), **Cüneyt Başbuğ** (IGD Dış ilişkiler sorumlusu), **Dursun Akçam** (Yazar), **Ekrem Özdemir** (Birlik Yolu), **Enis Coşkun** (Türkiye Barış Komitesi Genel Sekreteri), **Gültekin Gazioğlu** (TÖB-DER Genel Başkanı), **Hamdi Maskar** (FIDEF Saymanı), **Kemal Daysal** (DISK Yürütme Kurulu Üyesi), **Metin Gökalp** (KKDK Temsilcisi) **Mümin Özdemir** (Hukuk Doktoru), **Murat Tokmak** (Maden-Iş Sendikası Yürütme Kurulu Uyesi), **Nizamettin Kaya** (Kürt Halkevleri Temsilcisi), **Sertaç Bucak** (KOMKAR Temsilcisi), **Sıtkı Çelen** (KOÇKAK Temsilcisi), **Tektaş Ağaoğlu** (TSIP Politik Büro Üyesi), **Yaşar Arıkan** (Hür Cam-Iş Yöneticisi), **Yusuf Hasançebi** (Gerçek ile Dayanışma Temsilcisi), **Yücel Çubukçu** (Bank-Sen Yürütme Kurulu Üyesi), **Zülal Kılıç** (IKD Genel Sekreteri).

Ayrıca biri DIB-FAK temsilcisi olmak üzere üç delege daha delegasyonda bulundular. "Prag 83" Kurultayında Türkiye delegasyonundan TIP Genel Başkanı Behice Boran, Kurultay Başkanlık Divanı'nda yer aldı.

Yıllardan beri birbirimizi tanıyoruz dost. Eskiden olduğu gibi elini sıkabiliyor muyum? Hayır. Bunun sıkıntısını duyuyorum. Sanki parmağımın yitip gitmesinde suç benimmiş gibi utandığım oluyor. Gelgelelim koca hidrolikli tabancayı nasıl aynı güçle sıkarım. Şu parmağın görevi ayrı, şunun ki ayrı. İşverene çıktım, "işimi değiştirin" dedim, düşük ücretle bana iş gösterdiler.

Yanıt: Fıss!

- Ne kadar mı düşük? Anlatayım. Kaza geçirmeden önce ücret grubum 11'di. İşverenin bana gösterdiği ücret grubu 4. Bundan ne anlarsın? Demek ki bu elle ben ancak bu işte çalışabilirim. Pratik önerisinden çıkmıyor mu? Eğer hakça bir düzenleme olsaydı ben 4. grup işlerde çalışır, eski ücretimi alırdım. Ücretimi düşürecekleri için kabul etmedim. Nasıl kabul edersin? Ücret yarıya yakın düştü mü ne yiyecek bizim bebeler?.. Üç çocuğum var. Eşim çalışmıyor. Türkiye'de anama, babama yardım etmek zorundayım.

- Peki sendikaya gitmedin mi?

- Gitmez olur muyum? Geldiğim yıldan beri sendikalıyım ben. Tüm uğraşılarıma karşın işverenle anlaşmaktan başka yapılacak birşey olmadığını söylediler. Peki sizin işiniz burda ne? dedim. Yanıt: fıss!..

Bizim Schlägel und Eisen Maden ocağı sendikacıları mı ya da işçi temsilcileri mi?..

mez".

Aktif değiliz, şikayet etmeğe de hakkımız yok.

Orada işçiler, emekçiler sendikacılar herşeyi avucunun içine almış. Eksiklik yok mu var. Ama varsa, herkese hakça var. Kaldı ki, biz kalkıp bugünden yarına oragibi olalım da demiyoruz. Fakat sendikacılarımız biraz kıpırdasınlar. Bizim maden sendikacıları için söylüyorum, başkaları üstüne almasın. Eee peki nasıl olacak? Sendikamızda aktif olarak bu işi kıvırabiliriz. Aktif değiliz, şikayet etmeğe de hakkımız yok. Yerinin neresi olduğunu bilen bilinçli işçi arkadaşlarımızın her kademede sendika yönetimine gelmeleri zorunludur. Bu da uzun erimli bir çalışmayla olacak bir iştir.

Doğru söze ne denilir. Bardağımızdaki son yudum çayımızı da yudumlayıp kalkıyoruz. Güneş hala gökyüzünde parıldamakta. Çimenlerin üzerinden yavaş yavaş adımlıyoruz. Çiçekler ala, yeşile, kırmızıya, sarıya, bürünmüş. Yeşilliğin her tonu uzayıp gidiyor önümüzde. Yürüyoruz, yine dudaklarımızda türkümüz:

.....
Bizi yurttan edenin,
Evine şivan düşe...

Düşeceği de yok biz birleşmedikçe, birleşip gürül gürül üstlerine yürümedikçe, diyoruz. Güneş gibi bir umutla madencilerin kapkara evlerinin arasına dalıp gidiyoruz.

Recep Tığcı arkadaşları ile birlikte...

nin katıldığı bir barış gösterisi yapıldı. Prag kiliselerinin çan sesleri arasında başlayan gösteriye katılanlar, Parizka caddesinde yürüyerek şehrin tarihi "Eski Meydanı"nda toplandılar. Burada Sovyet kadın kozmonot Valentina Tereschkova, ABD'deki Berkley şehri belediye başkanı Gus Newport, Hindistan'dan J. Vajpaye, Ingiltere'den Lord Archibald Fenner Brockway sözaldılar.

Başta B.M. Genel Sekreteri Perez de Cuellar olmak üzere çok sayıda tanınmış kişi kurultaya kutlama mesajı gönderdi.

İzlenimler

Paris, Prag, Paix, Mir

Cüneyt BAŞBUĞ

Yükselen nükleer savaş tehlikesine kayıtsız kalmayan, kalmamanın ötesinde yeni bir savaşı önlemenin insanlığa karşı büyük bir sorumluluk olduğunun bilincinde olan barışseverler dünyanın dört bir yanında seferber oluyorlar. Barış, sınırlamaların ve sınırların, dini ve politik yargıların, düşünce ayrılıklarının üstünde birleştiriyor insanları. Çünkü termo-nükleer bir yıkım demek olan savaş Yunus Emre'den Voltair'e, Bolivar'dan Marx'a tüm yaratılanları yok edebilir. Ve Paris'ten Prag'a kentlerimiz sessiz taş yığınlarına dönebilir.

Ama kentler, kentlerimiz böylesi bir sonu istemiyor. 19 Haziran günü Paris Vincennes korusunda bir araya gelen yarım milyon insan bu istemlerini kararlı bir biçimde haykırırken, nükleer savaşın insanlığa getireceği felaketi de sergiliyordu. Sevmek sözcüğünün küçük, kırmızı bir kalple ifade edildiği "BARIŞI SEVIYORUM" belgisi altında toplanan 500 bin barışsever gün boyu süren tartışmalar, konserler, yürüyüşlerle yaşamak istediklerini dile getirdiler. Bebek arabaları, pankartlar, otobüsler, piknik sepetleri "J' ♥ LA PAIX" tümcesiyle donanmıştı.

Fransalı 100 aydının çağrısıyla oluşturulan eyleme, 19 Haziran Pazar gününe dek sağır-dilsiz olan kitle iletişim araçları, olayın büyüklüğü karşısında *artık sessiz kalmayarak* son zamanlarda yükselen barış hareketinin önemi üzerinde durmaya başladılar. Büyük barış eyleminde Fransa'da yaşayan, çalışan Türkiyeli emekçi örgütleri de etkin yer almıştı. *Fransa'da, Türkiye'de, dünyada barış için savaşalım* bildirileri gün boyu elden ele dağıtıldı.

19 Haziran Pazar akşamüstü saat 17.30'da onbinlerce balonun ve yarım milyon insanın coşku ve kararlılığının gökyüzüne salınmasıyla bir anlamda sona eren, fakat her geçen gün çok daha yoğun bir biçimde sürecek olan barış gösterisi tüm dünyaya milyonlarca Fransalı adına barış mesajını iletti...Ve *Barışı Seviyorum* yazılı balonların salınmasından tam otuzdokuz buçuk saat sonra aynı kıtada değişik bir politik sistemde yer alan bir başka başkentte, Prag'da, bir başka barış etkinliği başlıyordu: *Barış ve Yaşam İçin Nükleer Savaşa Karşı Dünya Kurultayı.*

Tüm sokakların ve evlerin MIR sözcüğüyle, barış güvercinleriyle süslendiği Prag'da da balonlar gökyüzüne salındı. Burada da bebek arabaları barış sözcüğüyle donanmıştı. Ve insanlar, onbinlerce Praglı, 21 Haziran akşamı gerçekleştirilen barış yürüyüş ve mitinginde aynen iki gün önce Fransız barışseverlerinin dile getirdiği gibi yaşamak ve yaşatmak istediklerini haykırdılar.

Paris ve Prag yakın tarihteki kaderleri birbirlerine benzeyen iki kent. Savaşı ve düşman işgalini yaşadılar. En yiğit evlatları nazi kurşunlarıyla katledildi. Ve bugün her iki kentte de halk kitleleri yeni bir yıkıma karşı çıkıyorlar. Ne dillerinin farklı olması, ne değişik politik sistemlere ait olmaları, ne kültürlerinin, tarihlerinin değişikliği böylesi dirimsel bir konuda seslerini birbirlerine eklemelerini engellemiyor.

Kurultay'ın ilk günlerinde edinilen izlenim şu ki, kentler ve kentlerde yükselen sesler birbirlerine eklendikçe, savaşı engellemenin, insanlığa esenli bir gelecek sunmanın olanakları yükselmektedir. Kurultay'ın birinci günü akşamı tüm yabancı delegelerin ve Prag halkının yığınsal mitinginde bu gerçek çok daha somut bir biçimde görünüyor.

Mitingde onbinlerce barışsevere seslenen kozmonot Tereşkova, "barış, sadece barış istiyoruz" diyordu. Gezegenimizin ve uzayın insan tarafından ve insan için, insanlığın mutluluğu ve esenliği için ortak kullanılması...Günün teknolojisi bu istemi çoktan bir düş olmaktan çıkardı ve yakın bir olanak olarak insanlığın önüne serdi.

10 gün önce ABD uzay adamlarının yaptığı Pioner uzay aracı güneş sistemimizi terketti. İlk kez insan yapısı bir araç güneş sisteminin dışına, uçsuz uzaya çıkıyor. Pioner aracında rastlanması olası canlılar için hazırlanmış, şekillerle insanı ve insan uygarlığının bugününü anlatan plaklar yerleştirilmiş. Gezegenimizin yıldızlar sistemindeki yeri de ekli bu plaklara.

Bu varsayım gerçekleşir mi bilinmez. Yıllar, yüzyıllar sonra belki...Düşlemesi bile nefis bir olasılığı. Yalnız o canlılar, Pioner'de yerleşmiş plakları çözdüklerinde dünya uygarlığı bir nükleer savaş sonucu yıkılmış olabilir.

"Barış ve Yaşam İçin Nükleer Savaşa Karşı Dünya Kurultayı" sürüyor. İnsanlar bir araya gelerek bu ikinci ve düşünmesi bile korkunç olanağı önlemeye çalışıyorlar. Kurultay bir hafta sonra sona erecek. Milyonlarca insanın temsilcisi olan delegeler ülkelerine, kentlerine dönecekler. Bir araya gelmiş, konuşmuş ve tartışmış olarak sürdürecekler savaşı. Kuşkusuz bir çok konuda görüş ayrılıkları olacaktır. Ama "nükleer bir savaşı önlemek için savaşmanın" gerekli olduğu konusunda görüş farklılığı olmayacaktır. Çünkü, Pioner'deki plakları çözen canlı, insan uygarlığının varlığını öğrendiğinde bu uygarlığın gerçekten varolmasının *tek önkoşulu* bu olacaktır.

Türkiye Postası 'ndan

Aynı konuda üç mektup

Bu sayımızda "Türkiye Postası'ndan" köşesini kendimiz yazmaktansa, aynı konuda gazetemize gönderilmiş üç mektubu yayınlamayı daha doğru bulduk.

1. Mektup

Türkiye Postası'nın bölgemizde yaşayan okurlarının sayısı, ister abone olsunlar ister elden alıyor olsunlar, belli ve sınırlıdır. Şayet her sayıdan 20-30 gazete bizlerin elinde kalırsa ve de bu durum her bölgede böyle olursa gelecekte maddi zorluklarla karşılaşılır, *Türkiye Postası*'nın değil devamı, kapanması tehlikesiyle karşı karşıya geliriz.

Dediğimiz gibi, bizim kapasitemiz, ulaşabildiğimiz insanların sayısı bellidir; ki bu sayının dışına çıkabilmemiz sizlere bağlıdır dostlar!

Gazetenin 6. sayısından bazı örnekler vermek istiyoruz:

İşçileri en yakından ilgilendiren "Oturma hakkı almak için ne yapmalıyız?" sorunu konusu büyük puntolarla baş sayfada, konu üzerinde biraz durularak, yan tarafında da aynı karikatür küçültülmüş olarak verilerek, geriye kalan haberlerin de iç sayfalarda olduğu gösterilerek yayınlanabilirdi kanısındayız.

Büyük şair Nazım Hikmet'in ölüm yıldönümüyle ilgili resim ve haber gazetenin iç sayfalarında yer alabilirdi. Yine Nazım'ın ölümünün 20.yıl posterinin *Türkiye Postası* okurlarına armağanı evet iyi, güzel, ama bir de bizlere ne getirir, ne götürür, kazanalım derken kaybetmez miyiz? Gazetemizi geniş yığınlara maletmeye çalışırken, çalışmalarımızı sınırlama, ya da bir set çekerek yapma durumuna düşmez miyiz? Nazım'ın kim olduğunu bilenler, gazeteyi alma-

OKUYUCU POSTASI

Ölüm roketlerine karşı, sele karşı mücadele misali

Geçtiğimiz haftalarda yoğun ve sürekli yağmur Federal Almanya'nın çeşitli kentlerinde sel baskınlarına yol açtı. Sel baskınından en fazla etkilenen kent de Köln oldu. Sular yükseldikçe panik arttı. "Bir iki karış daha yükselirse" korkusuyla dükkanlarının, evlerinin önünü kum torbalarıyla beslemekle yetinenler yanıldılar. Sular aldı başını gitti. İnsan boyuna yükseldi. Dükkan tabelaları sular altında kaldı. Tüneller, otobanlar kapandı, gemiler işlemez oldu.

Biliriz; sel, deprem, yıldırım düşmesi sonucu çıkan yangınlar vs. "doğal afet" olarak nitelendirilir. Doğrudur da. Sel "geliyorum" demedi. Bir hafta, on gün, gece-gündüz yağmur yağdı. Federal Almanya'nın gözü birden Köln'e çevrildi. Köln sakinleri televizyon ve radyo başından ayrılmadılar. Hava durumu raporları o günlerde onları en çok ilgilendiren konuydu. Suları engellemek için ellerinden geleni yaptılar. Kısacası, "savunmaya geçtiler" diyebiliriz. Görenler anlatıyor, sular çekildikten sonra Köln sokakları savaş alanı gibiymiş.

Bu olay bende çağrışım yaptı. "Acaba" dedim kendi kendime, "Köln'deki sel baskınına karşı canını dişine takıp sularla savaşanlar savaşa karşı da aynı çabayı gösteriyorlar mı?" Alman, Türk, Kürt, işçi, işveren, tüccar, katolik, müslüman, yahudi. Hiç bir ayırım yapmadan...Aynı günlerde emperyalist ülkelerin kocabaşları, Reagan'ın önderliğinde Williamsburg'da, NATO ülkeleri savunma bakanları ise Brüksel'de atom roketlerinin Batı Avrupa'ya yerleştirilmesi üzerine görüşüyorlardı. Gerçek ortada...Savaş delisi Reagan insanlığın ölüm fermanını hazırlıyor. Radyo ve televizyonlar da önce bunun haberlerini veriyor, sonra da Köln sel baskınını veriyordu o günlerde. Hiç mi düşünmedik sel ile savaş arasında bir bağıntı kurup kuramayacağımızı?

Ne yapıyoruz Reagan'ın bu planlarına karşı? Atom roketleri Köln'e, İstanbul'a, Duisburg veya Rize'ye düşünce ne kum torbası ne de itfaiye pompası para eder. Bunu hiç düşündük mü? Atom savaşına karşı direnmeyi, bence sulara karşı direnmekten ayıran en büyük özellik atom savaşının ancak ve ancak başlamadan engellenme şansı olmasıdır. Federal Alman emperyalizminin radyo ve televizyonları bize bunu doğal olarak hatırlatmayacaklardır. Yığınların savaşa karşı direnişini, sulara karşı gösterilen direniş gibi de vermeyeceklerdir. Hatta, hedef şaşırtacak, direnişe engel olmak isteyeceklerdir.

Biz ise yaşama hakkımızı ölçü almalıyız. Bunu farkettirmeyene farkettirmeliyiz. Nasıl ki Köln'de insanlar evlerinde rahat rahat oturup boğulmayı beklemedilerse, bizler de, onlar da bir atom savaşında kül olmayı eli kolu bağlı beklememeliyiz. Hele hele bu savaş planlarını yapanların kendiliklerinden amaçlarından vazgeçeceklerini hiç düşünmemeliyiz. Sele karşı direniş misali ölüm roketlerine karşı direnmeliyiz.

Hasan A.Yorulmaz

Sefaköy olayı

Memlekete izne gittiğimde bir komşumun anlattıklarını Türkiye Postası'na olduğu gibi aktarıyorum:

...davasından aranmakta olan Sefa Telli kardeşimdir. Bu ev Fransa'da çalışan bir hemşehrimizindir. Biz alt katta oturuyoruz. Sefa ve birkaç arkadaşı üst katta. Epeydir gelmiyorlardı. 6 aydan beri Sefa bize de uğramaz olmuştu. Biliyordu başına bir şeyler geleceğini, bize zararı dokunmasın istiyordu. Olaydan bir hafta kadar önce geldi, bize hiçbir şey söylemedi, başka tanıdıklara iş bulduğunu, sabıka kaydına ihtiyacı olduğunu söylemiş. Tedbirsizlik, onlar da iyilik olsun diye savcılığa gitmişler, savcılık, Sefa arananlar arasında olduğu için polise haber vermiş, polis de o iki kişi yanında, geldi. Gece saat 2-3 sıralarında üst kat zili çalındı. Biz pencereden polisleri gördük. Pijamaları ile Sefa kapıya çıktı. Hemen iki

rallik zamanından kalma özel ilişkileri olması. Acaba kendisi bu sayede bir takım ayrıcalıklardan mı yararlanıyor? Hani bizde (sözüm meclisten dışarı) "it iti ısırmaz" diye bir deyiş vardır. Bazı kötü niyetli kişiler Esener'e dokunulmamasını böyle bile yorumlayabilir ve çeşitli asılsız dedikodular yayabilir. Ben de zaten bu tehlikeyi gördüğüm için gazeteniz aracılığı ile sayın cunta başkanından bu konuya bir açıklık getirmesini rica ediyorum.

Mukbil Derin/Düsseldorf

Kim "Türk düşmanı"?

7 Mayıs tarihli *Tercüman* Gazetesi, Almanya'daki Türk düşmanlığı ve Türkiyeli işçilerin geri dönüşünün hızlanmasında "Türkiye pasaportlu" solcuların Türkiye aleyhinde yaptığı propagandanın da etkili olduğunu yazmaktadır. "Türkiye pasaportlu" değil de, Türkiye'mize saldırınca, ülkeden kovunca suçlular "Türkiye pasaportlular" mı oluyor? İşçilerimizin Avrupa'daki serbest dolaşım hakkından Mark karşılığı vazgeçenler, "işçilerimizi kimse zorla geri gönderemez, işçilerimizin tüm hakları alınacaktır" safsatasıyla ortalığı tozu dumana katanlar, *Tercüman*'ın sözcülüğünü yaptığı gerici cunta değil miydi?

Öyle yağma yok, burjuvazinin paralı kalemşörleri. Hem işçilerimizi bir lokma ekmek için el kapısına göndereceksin, onların hiç bir hakkını korumayacaksın, ondan sonra da iş suçlu bulmaya geldi mi kolay: solcular, komünistler, vatan hainleri, bölücüler falan filan.

Bunlar artık işe yaramayan basit ve ucuz yalanlardır.

Y.Özcan/Hollanda

Nazım köşesi

Türkiye Postası'nın sanat-kültür sayfası daha hareketli olmalıdır. Sabahattin Ali gibi bir sanatçı ölümünün 35. yılında böyle mi anılır? Sabahattin Ali

"Ya boşanırsanız"

Süresi dolan oturma iznimi uzattırmak için yabancılar dairesine gittim. İşsiz değilim, 7 yıldan beri de Federal Almanya'da bulunuyorum. Almancam iyidir. Zorluk çıkacağını hiç düşünmüyordum. Görevli memur, *"oturma izninizi uzatamayacağız"* dedi. *"Neden"* dedim.

-Ülkenize dönün!

-Vallahi çok sevdalısı değilim ülkenizin. Ülkemi de çok seviyorum. Ancak çocuklarımın okul durumu yüzünden bir süre daha kalmak zorundayız. Üstelik kocamın oturma hakkı var. Benimkini de uzatmak zorundasınız.

Görevli memur, çocukların durumunu dikkate bile almadı. Utanmaz bir tavırla:

-Kocanızdan ayrılmayacağınızı nereden bilelim?

-Canım evliyim ya?

na düşmez miyiz? Nazım'ın kim olduğunu bilenler, gazeteyi almadan önce baş sayfaya bir göz gezdiriyor, Nazım'ın resmini görünce gazeteyi almaktan vazgeçebiliyor.

Bu ve buna benzer haberlere, yazılara diğer geçmiş sayılarda da rastladığımızdan dolayı yığınlara daha çok ulaşabilmemiz açısından bu eleştirel önerilerimizi sizlere iletmeyi bir görev bilmekteyiz.

Idstein

2. Mektup

Türkiye Postası düzenli olarak elimize geçti. Biz de üstümüze düşen görevi yerine getirmeye çalışıyoruz. *Türkiye Postası* yığınların içinde ve yığınlara seslenen bir gazete olduğuna göre, bizim de önümüzde gazetemizi en son Türkiyeliye ulaştırmak sorunu duruyor. Şimdiye kadar yaptığımız çalışmalar verimini verdi. Örnek: 1. sayıdan 175 gazete istedik. Sonra hepimiz gördük ki, bu gazeteler az geliyor. O zaman kolları sıvadık. 175 gazete sayısını 400'e yükselttik. Bunların 300-350 adedi satılıyor. Bir çırpıda gazeteyi iki misline çıkarmak büyük başarıdır. Ama bununla yetinmeyeceğiz. Gazetemizi daha en son Türkiyeliye ulaştırıncaya kadar çalışacağız.

Ama bu sadece bizlerin özel çabalarıyla değil, Yazı Kurulu'nun bizlere yardımcı çabalarıyla sağlanır. Örneğin 6. sayıdaki ek (Nazım posteri) gazete okuyucuları tarafından büyük bir sevinçle karşılandı. Buna benzer eklerle gazetemizin etkinliği artacaktır.

Brüksel

3. Mektup

Türkiye Postası bölgemize istediğimiz miktardan biraz fazla geldi. Buna da sevindik. Bu fazlayı da okuyucusuna kavuşturduk.

Şimdi bizim bölgemize gelen *Türkiye Postası*'nın sayısının beşte bir arttırılarak gönderilmesini istiyoruz. Bu sayı arttırma işinin her yerde gerçekleşmesini ve bunun coşkulu bir yarışmaya dönüşmesini öneriyoruz.

Bad Kreuznach

Biz pencereden polisleri gördük. Pijamaları ile Sefa kapıya çıktı. Hemen iki polis onu elleri yukarıda duvara yapıştırıp aramaya başladı. Bu ara üst kattan bir kaç el silah sesi geldi. Meğer evin etrafı polislerle çevrili imiş, otomatik tabancalarla taranıverdi oralar. Polisler de, Sefa da yığıldı yere. Bizim camlara da geldi kurşunlar. Şans eseri biz sağız. Yattık yerlere, sonra ne oldu ne bitti kavrayamadık. Saat 3'e doğru kocamla beni de polisler aldı götürdü. 15 gün işkence ettiler, işkenceyi anlatamayacağım. Tosya'nın Kayı köyündeniz biz. Ertesi gün köyü de basmışlar, onlara neler yaptılar bilemiyoruz. Polisleri de Sefa'yı da gene polisler vurdu. Bir ay geçmeden Sefa'nın kardeşi ziraat teknisyeni Mustafa Telli de kahrından kalpten gitti. Kuruttular bizi, kuruttular. Ama yerlerini alacaklar var değil mi kardaş, değil mi?

Izinden dönen bir işçi/Karlsruhe

İt iti ısırmaz

Türkiye Postası aracılığı ile Milli Güvenlik Konseyi'ne bir soru sormak istiyorum. Belki Sayın Cumhurreisi ve Genelkurmay Başkanı Evren halkı aydınlatmak için yaptığı değerli konuşmalardan birinde bu konuyu da açıklığa kavuşturur. BTP'nin yasaklanıp, Demirel, Cindoruk ve diğer politikacıların Çanakkale'ye sürgün edilmeleri gerçekten Evren paşa ve omuzdaşlarının bugüne kadar ülkemize yaptıkları büyük hizmetlerin bir devamı. Hiç kuşkusuz milletimiz bu olağanüstü hizmetlerin karşılığını er veya geç mutlak verecektir. Bu konuda en ufak bir kuşkum yok. Benim anlayamadığım nokta, BTP'nin kurucusu ve genel başkanı olarak bu partinin bütün zararlı, bölücü ve yıkıcı faaliyetlerinin sorumluluğunu taşıyan sayın emekli orgeneral Esener paşa neden Çanakkale'ye sürgün edilmedi? Acaba sayın orgeneral Esener partisinin ne kadar zararlı ve tehlikeli işler çevirdiğini fark etmeyecek kadar saf mıdır? Öyleyse nasıl orgeneral olmuş? Ordumuzda böyle saf ve dünyadan habersiz orgeneral ve generallerin varlığı milli güvenliğimiz açısından sakıncalı değil midir?

Yoksa sayın Esener avukatların "cezai ehliyet" dedikleri şeyden mi yoksun? Üçüncü bir ihtimal de, sayın Esener'in şimdiki devlet büyüklerimizle orgene-

nın da etkili olduğunu yazmaktadır. "Türkiye pasaportlu" değil de, Türkiye'nin gerçek sahibi, ilericiler, yurtseverler, devrimciler, demokratlar, uğruna canlarını verdikleri, ülkesinin bağımsızlığı ve halkının mutluluğundan başka amaç ve uğraşları olmayanlar nasıl olur da ülkesinin ve halkının aleyhinde çalışıp dururlar.

Daha dün Kohl-Strauss gericilerinin iktidara gelişini zafer olarak kutlayan *Tercüman* değil miydi? Strauss'u "Bavyera Aslanı" diye ağzından salyalar akarak göklere çıkaran *Tercüman* değil miydi? Kohl-Strauss gerici kliğinin yabancı düşmanlığı politikası önceden belli değil miydi? Şimdi bunlar işçileri-

Ali gibi bir sanatçı ölümünün 35. yılında böyle mi anılır? Sabahattin Ali yalnız hikaye ve romancı değil, çok iyi bir şairdir de. "Dağlar ve Rüzgar" şiir kitabından yığınla şiiri günümüz sanatçıları tarafından bestelenmiş ve geniş ilgi görmüştür. Ayrıca her sayıda ünlü şairlerimizden bir iki şiir yayınlamanızın her açıdan çok iyi olacağına inanıyorum. Hatta daha ileri bir adım olarak, her sayı *"Nazım Köşesi"* adı altında Nazım'ın bir şiiri yayınlanırsa, hem gençlere bu büyük şairimizi tanıtmış olursunuz, hem de biz o şiirleri yeniden anımsar, bulunduğumuz ülkenin diline çeviririz.

Ali Kalan/Londra

den bilelim?

-Canım evliyim ya?

-Gelecek yıl boşanırsanız ne olacak?

Tepem attı ve:

-Vermek zorundasınız, dedim. Yoksa avukatıma başvuracağım.

Memur pasaportu aldı. 3 haftadan beri yanıt yok. "Acaba bana karşı mı sadece" diye düşünerek bir süre dairenin önünde bekledim. Gelenlerin hepsine çeşitli gerekçelerle zorluk çıkarıldığını gördüm. Bu baskının önümüzdeki günlerde daha da yoğunlaşacağı beklenmektedir.

Adının açıklanmasını istemeyen bir okur/Herten

İÇİMİZDEN BİRİ

İşsizlik: Benim suçum mu?

Mehmet ÜNAL

Idstein, Hessen eyaletinde birçok tepenin üstüne kurulmuş, yaşlı, küçük bir kent. Yeni konutların en fiyakalısıyla, eski yapıların en görülmeye değer olanları bu kentte toplanmış sanki. Idstein'da Türkiyeli emekçiler var. Bunlardan biri Tuncelili Ali Mutlu. Elli dört yaşındaki Ali Mutlu'nun ak saçlarının her telinde bir tecrübe olduğunu anlamak pek güç değil. 1970 yılında gelmiş Federal Almanya'ya. kendi deyimiyle: *"Onüç koca yıl"*.

Ilk geldiğinde bir kalorifer fabrikasında işe başlamış. *"Kalorifer gövdeleri öyle ağırdı ki"* diyor. Üç yıldır çalışıyor. Bir iş kazası. Kemikleri eziliyor Ali Mutlu'nun. Altı ay hastanede yatıyor. Taburcu ediyorlar. Bir ay çalışıyor. Tekrar altı ay hastane koğuşları... Git gel derken ezilen kemikleri bir türlü iyileşme göstermiyor. Hastalık, çalışma derken günün birinde işten çıkartıveriyorlar.

Gel zaman git zaman, ne ezilen kemikler düzeliyor ne de bir iş bulabiliyor. *"Yedibuçuk yıldır işsizim"* tümcesi dökülüyor dudaklarından, utanır gibi...

Sanki işsizlik kendi suçuymuş gibi. Anlatıyor:

- Bir yıl işsizlik parası veriyorlar. Tedavi de sürüyor bu arada. Ama bir türlü işyerine göndermiyorlar. Sonra? Sonrası malum; işçi bulma kurumunun doktoruna muayene ettirdiler. O yüzde seksen işgücü kaybım olduğunu söyledi. Ve böylece mesleksiz de olduğum için. Yok efendim ağır yük kaldıramazsın, oturarak çalışman gerekli gibi sözler söylediler. Peki öyle bir iş verin, deyince; güldüler alaycı alaycı."

- *Emekli olamaz mıydın?*

-Girişimde bulundum. Elli dört ay prim ödenmiş. Altmış ay olmadığı için hiçbir şansım yokmuş emekli olmak için. Mahkemeye başvurdum. Reddedildi. Tekrar başvurdum. Çünkü ben buraya sağlam geldim. Sakat ayrılamam. Buraya gelirken hem Türkiye'de hem burada işe başlamadan sıkı kontrolden geçirdiler. Şimdi böyle muamele ettirmem kendime.

- *Başka bir yardım alıyor musun?*

- Halen işsizlik yardımı alıyorum. Ancak geçim zor. Çalışmak istiyorum. Engelliyorlar. Şimdiye dek hiç bir işyerine göndermediler. Çalışmayınca moral diye birşey kalmıyor insanda. Huzurlu olmanın yolu çalışmaktan geçiyor. Mesela; çocuklarımın yanında bile, çalışmadığım için küçük düştüm. Bana hor bakıyorlar. Çalışmıyorsun, kazanmıyorsun, falan diyorlar. Bana iş vermemekle çocuklarımı bana düşman ettiler. Çok yara açtı işsizlik. Yedi buçuk yıl işsizlik, dile kolay...

GÜLDÜŞÜN

TSIP'li arkadaşlarımızın Türkiye'de gizlilik koşullarında yayınladıkları Gerçek gazetesinin Haziran sayısında yer alan "Ördek Paşa" başlıklı mizah yazısını, "Yazanın, dizenin, dağıtanın, bize kadar ulaştıranın eline sağlık" deyip aynen sunuyoruz.

Hikaye bu ya, "ördek Hamdi" kendisine "ördek" denilmesine çok kızar, diyen olmadığı zaman da ördek gibi ötüp can sıkıntısını giderirmiş. Bir gün kendisine "hava yağacak" diyen arkadaşını ağır yaralamış, sonra mahkemede bu davranışının sebebini "bana ördek dedi" diye açıklamıştı. Yargıç ise olayda "tahrik unsuru" bulunduğunu ancak günlerce kafa yorduktan sonra anlamıştı da "ördek Hamdi" beraat etmişti.

Kimse Evren paşayı suçlayamaz, çünkü o da "ördek Hamdi" gibi ağır tahriklerle yüzyüzedir. Partilerine amblem olarak "arı"yı seçenler Evren paşayı "saf" sanmışlar, onun, Süleyman'ın "arı mektebinden" mezun olduğunu ve "arının" Süleyman olduğunu bileceğini hesaba katmamışlardır.

Paşayı "arı" kılığına girip sokamayacağını anlayanlar bu kez çok daha haince bir yola başvurmuş, kendilerine amblem olarak "el"i seçmişlerdir. Gidi kurnazlar...Ama bunlar sandık mühürlerinin demirden yapıldığını unutmuşlardı. Yarın sandık başında mühürdeki "demir"le, oy pusulasındaki "el"in yan yana gelip "Demir-el" olacağı belliydi. Gerçi paşa BTP'yi kapatmak yerine sandık mühürlerini yeniden ve bakırdan yaptırmayı da düşünmüştü ama bu pahalı olurdu.

Ya bu hain çetenin "tapulu arazi üzerine gecekondu yapılamaz" iddiasına ne demeli? Bunlar "hukuk profesörü" paşadan daha iyi mi bileceklerdi? Paşa bütün bunları önceden görebildiği için "imar affı" çıkarmamış mıydı?

Paşanın gece gündüz uyanık bulunması lazımdır. Yarın bu mel'unların "ağaç" amblemiyle ortaya çıkmayacakları ne malum. Ağaç - mobilya - Yahya...Peki ya amca?

Ya önce "altı taneli ve yapraklı zeytin dalı" ile ortaya çıkıp, sonra paşayı belki kandırırız diye amblemlerine 5 zeytin ve 7 yaprak koyanlara ne demeli? Herhalde Evren paşayı 5 ile 7'nin arasında 6 olduğunu bilmeyecek kadar "saf" sanıyorlar. Paşanın altıya kadar sayabildiğini yakında anlarlar.

Uyanık ol paşa!

Türkiye'nin siyaset pazarı için Nasreddin Hoca'nın kimi fıkraları biçilmiş kaftan. Ikisini seçip sunuyoruz. Yarası olan gocunsun...

Veto edilmeden istifa eden siyasi parti yöneticileri için

Nasreddin Hoca eşekten düşmüş Kasabalı basmış kahkahayı hocayla alay etmeye başlamışlar:

- Hoca düştü... Hah hah ha Hoca eşekten düştü...

Hoca hiç bozuntuya vermemiş:

-Dert etmem komşular demiş, **hiç dert etmem. Düşmeseydim zaten inecektim...**

Cunta demokrasisi için

Hoca, eşeğini pazara götürüp satmak istemiş. Ama yolda bir bakmış eşeğin kuyruğu pek çamurlu. Beğenmezler filan diye düşünmüş, eşeğin kuyruğunu kesip heybeye yerleştirmiş.

Pazarda birinin, Hoca'nın eşeğini gözü tutmuş. Bir yandan pazarlık ederken bir yandan da eşeğin orasını burasını gözden geçirirmiş. Bir de bakmış eşeğin kuyruğu yok. Şaşırmış:

-Aman Hocam demiş, **bu eşeğin kuyruğu yok...**

Hoca pek pişkin:

Sen, demiş pazarlığına bak. Eşeğin kuyruğu heybede...

Ahmak serçe ve dört ders

Bir ahmak serçe erken gelen bahara aldanmış, başlamış daldan dala konup cik cik ötmeye. Öttükçe keyiflenmiş, keyiflendikçe ötmüş ve başlamış yükseklere, daha da yükseklere uçmaya. Uçtukça yükselmiş, yükseldikçe uçmuş...Derken birdenbire buz gibi bir bulutun içinde bulmuş kendini. O saniyede donmuş ve bir taş gibi yere düşmüş. Yerde kaskatı yatarken bir inek gelmiş tam da üstüne pislemiş. Inek pisliğinin sıcaklığında serçe gevşemiş. Buzları çözülmüş ve yeniden dünyaya gelmenin keyfi ile gene ötmeye başlamış. Serçenin sesini duyan bir kedi koşup gelmiş. Bir pençede serçeyi inek pisliğinin içinden çıkarıp yutmuş, bir güzel yemiş...

Fıkradan çıkarılacak birinci ders: Havaya aldanıp çok yükseklere çıkma, donarsın.

Ikinci ders: Her üstüne pisleyen mutlaka düşmanın değildir.

Üçüncü ders: Boğazına kadar pisliğe bulanmışken sakın ola ki ötme.

Sonuncu ders: Seni pislikten çekip çıkaran herkes dostun değildir.

Nasreddin Hoca ve diyalektik

Köyün ham sofu imamı, geniş hoşgörüsünden, kalendermeşrep tavırlarından, yakıcı mizahından dolayı Nasreddin Hoca'yı pek sevmez, durmadan takılırmış. Gene bir gün Hoca'yı bir sohbette kıstırmış:

-Bak hocam, demiş, sen artık iyiden iyiye Allahı inkara yelteniyorsun. Geçenlerde her şey değişir, hiç bir şey olduğu gibi kalmaz demişsin.

Hoca, Anadolu toprağının binlerce yıllık felsefi geleneğinden süzülmüş bir özdeyişi yineleyip yargısında direnmiş:

-Öyledir Imam Efendi, demiş, hiçbir şey olduğu gibi kalmaz. Kimse aynı ırmakta iki kez yıkanamaz. Her şey değişir...

Imam köpürmüş:

-Bre dinsiz Nasreddin, diye gürlemiş, kitab-ı mukaddesi inkar edersin. Allah yaratır ve o yaratılan bir daha asla değişmez.

Hoca çelebice gülmüş:

-Değişir Imam efendi, değişir. Her şey durmadan değişir...

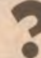
Imam bakmış köpürmekle olmayacak, aklınca Hoca'yı küçük düşürmeye yönelmiş:

-Eh Nasreddin Hoca, demiş, eğer senin dediğin gibiyse, sen bir gün öleceksin. Seni ah ile vah ile gömeceğiz. Üstünü toprak örtecek. Mezarda etlerin çürüyecek. Toprağa karışacak. Mezarının üstünde biten otlar senin etlerinden beslenecek. Büyüyecek. Boy atacaklar. Sonra bir gün bir inek gelecek. O otları yiyecek. Derken o inek elbet mezarının civarına bir güzel pisleyecek. Sonra ben geleceğim. O koskoca tezek yuvarlağına bakıp bakıp *"Hey gidi Hoca Nasreddin hey"* diyeceğim, *"amma da değişmişsin..."*

Dinleyenler gülüşmüşler. Nasreddin Hoca istifini bile bozmadan gülmüş:

-Tamam Imam efendi, demiş, beni mat ettin. Senin ilmin benden üstünmüş. Sözüne inandım. Alemde hiç bir şey değişmezmiş. Her şey şimdi nasılsa öyle kalırmış. Nitekim Allah gecinden versin, bir gün sana da emri hak vaki olacak. Ah ile vah ile seni götürüp mezara koyacağız. Üstünü toprakla örteceğiz. Mezarda senin etlerin çürüyecek. Sonra mezarının

BİLMECE-BULMACA-SATRANÇ

Bulmaca

SOLDAN SAĞA: 1- Allende döneminde devrimci hükümetin büyükelçiliğini yapmış, Nazım Hikmet'in arkadaşı, çağdaş şiirin en büyük ustalarından biri ve Şili halkının övüncü bir sanatçı; 2- Petrolden elde edilen yakıtların genel adı - Müzikte bir nota; 3- Derme çatma ev,

Satranç

Bugüne kadar, oynamaya ve oynanmış partileri takip etmeye yetecek düzeyde satranç öğrendik. Bu sayımızla birlikte, oyun analizleri ve problemler vermeye başlıyoruz.

Satranç öğretiminde uygulanagelen alışılmış yöntem, oyunu **Açılış**, **Oyun Ortası** ve **Oyun Sonu** diye üç kısma bölerek, her kısmı ayrı ayrı analiz etmek ve okuyucunun bu kısımlarda ustalık kazanmasını sağlamaktır. Ancak bundan sonra, okuyucu kendi başına bir oyunu baştan sona oynamaya hazır hale gelir. Oysa, birçok amatör bu uzun çaba için ne zamana, ne de yeterli sabra sahiptir. Bu nedenle biz, oynanmış oyunları çözümleyerek okuyucunun her üç kısımda giderek ustalık kazanmasına yardımcı

len yakıtların genel adı - Müzikte bir nota; 3- Derme çatma ev, kulübe - Ağacın gövdesi ile yapraklar arasında kalan bölümleri; 4- **Tersi** Türk parasının kısa yazılışı - Bir sözcüğü şifrelemek; 5- Oturma, barınma; 6- Kol kasları - "Abdullah"ın halk ağzında kısaltılmış biçimi; 7- Üç kere seksen; 8- Sevgili - Olağandan daha büyük - Keten ya da kenevirden yapılan sicim, urgan, halat gibi türleri olan bir bağ aracı; 9- Alet, vasıta - Vahşi bir hayvan; 10- Nazi döneminde bir askeri örgütlenme - Mısır'da firavunlar döneminde öküz başlı bir tanrı - Savaşta yenilince Osmanlılara sığınmış ve uzun süre Tekirdağ'da yaşamış olan bir Isveç kralı; 11- Arabistan'da bir devleti ellerinde tutan, gerici bir aile - Elektrik depo eden ve taşınabilir bir araç; 12- Macaristan Hava Yolları - Yeter.

YUKARIDAN AŞAGIYA: 1- Çağdaş resim sanatının en ünlü ressamlarından, anti-faşist bir Ispanyol sanatçısı; 2- Tarihte devlet kurmuş bir kavim - Dere, çay, ırmak gibi suların genel adı; 3- Bir tabureye tüneyerek içki içilen tezgah - Karı ya da kocanın eşini aldatması - **"Ümit et"** anlamında bir emir; 4- **Tersi** Avrupa'da bir erkek adı - **Tersi** Ege bölgesinin kıyı kesimlerinde çokça tüketilen ıhlamur lezzetinde bir içecek; 5- **Tersi** Uzakdoğu'da bir başkent - Şöhret - Radyo, teyp, el feneri gibi araçlara enerji sağlayan küçük elektrik deposu; 6- Mevlutta tanrıya yakarış bölümü - Becerikli kişi karda yürür ama onu belli etmez - Çekilen eza, cefa, üzüntü; 7- Ilave, takı - **Tersi** Ilçeden daha büyük bir yönetim birimi - **Tersi** Belgeler; 8- **Tersi** At ile eşeğin çiftleşmesinden doğan kısır bir yük hayvanı - Aynı soy ve kandan gelen insan toplulukları; 9- Ar, haya duygusu - Eski dilde su - **Tersi** Şiir yazarı; 10- **Tersi** "Olur, yaparım, çok uygun" anlamında bir söz - Afrika'da bir dağ; 12- Kırmızı - Çözümlenecek bir konu için kendine bir **"dayı"** bulmuş kişi.

Bilmece

Aşağıdaki heceleri yalnızca birer kez kullanarak sorulara karşılığı olan sözcükleri bulunuz. Bulacağınız sözcüklerin başharfleri sırasıyla okunduğunda, geçenlerde ölen, çağımızın en büyük sanatçılarından bir kadın romancının adı ve soyadı çıkacaktır.

A - A - BAL - DI - EN - EN - ER - GA - GELS - HI - KA - KIL - LA - LA LAH - MA - MA - MIŞ - MI - NE - NEM - PA - RI - RI - RO - RUT - SA - SA - SI ŞA - TA - TUL - VER - YA - YE - ZAR

1- Iran'da iktidarı elinde tutan mollaların ortak kullandıkları dinsel rütbe belirten sıfatları
2- Cura çalan ve yaşayan halk ozanlarımızın en ustalarından biri
3- Doğu Anadolu'da, doruklarında tarihsel kalıntılar da barındıran bir dağ
4- Erkek egemenliğine dayanan toplum biçimi
5- Birinci Dünya Savaşı'nda Ittihatçı liderlerin bağışlanmaz askeri hataları sonucu onbinlerce Osmanlı askerinin telef olduğu bir savaşa sahne olmuş bir Doğu Anadolu kasabası
6- Karl Marx ile birlikte bilimsel sosyalizm öğretisini üreten büyük düşünür, politikacı, bilim adamı ve devrimci
7- Italya'nın ulusal kahramanlarından ve Italyan devletinin kurucularından bir yurtsever
8- Yeryüzünün en yüksek tepesi Everest'in bulunduğu büyük bir sıradağ
9- Osmanlı Imparatorluğu'nu Alman emperyalizminin safında savaşa sürükleyen Ittihat Terakki Partisi liderlerinin en ünlüsü (iki kelime)
10- Avrupa'da bir başkent ki bir Latin özdeyişinde bütün yollar ona çıkar
11- Portekiz'de on yıllarca iktidarı elinde tutmuş, Iberik yarımadasında faşizmin egemenliğini yıllarca sürdürmesini sağlamış kanlı bir diktatör

çaba için ne zamanı, ne de yeterli sabra sahiptir. Bu nedenle biz, oynanmış oyunları çözümleyerek okuyucunun her üç kısımda giderek ustalık kazanmasına yardımcı olacak bir yol seçiyoruz.

Satranç literatüründe genel kabul gören bir sınıflama oyunları, kullanılan açılış hamlelerine göre, üç başlık altında toplar:

I. Açık oyunlar: 1.e2-e4 e7-e5 ile başlayan oyunlar

II. Yarı-açık oyunlar: 1.e2-e4 hamlesine, **e7-e5** hamlesiyle cevap verilmeyen bütün oyunlar

III. Kapalı oyunlar: 1.e2-e4 hamlesiyle başlamayan bütün oyunlar

Bu genel sınıflamadaki her bir kategori de kendi içinde değişik adlarla anılan savunma veya saldırı sistemlerine ayrılır.

Bu sayıdan başlayarak, her bölümü, çeşitli örnekler aracılığıyla inceleyeceğiz.

Örnekleri seçerken, amatörlerin ve hâttâ usta oyuncuların öğrenmesi gereken tuzaklara ağırlık veriyoruz. Böylece okuyucu, oyunun herhangi bir anında ortaya çıkabilecek kazanç veya mat durumlarından yararlanma olanağına sahip olacak ve sıkıcı etüdlerle terlemek yerine, eğlenceli ve canlı oyunlarla teorik bilgisini de geliştirebilecektir.

I. Açık Oyunlar:

1. Ispanyol Partisi: (Ruy Lopez açılışı)

Ilk kez Ispanyol satranç ustası Lopez tarafından "Libro del Axedrez" (1561) adlı kitabında incelenen bu oyun satranç literatüründeki en iyi bilinen ve ilk 20 hamlesi hemen bütün varyantlarıyla çözümlenmiş bir açılıştır. Bu nedenle turnuvalarda, beraberlik amaçlandığında bu açılışa başvurulur. Bu açılışın karakteristik hamleleri aşağıdaki örnekte görülen beyazın **3.Ff1-b5** hamlesi de dahil olmak üzere ilk üç hamledir. Siyahın 3. hamleye verdiği değişik cevaplarla, Ispanyol Partisi'nin, özellikle eski ustaların oyunlarında sık rastlanan, değişik devam yolları ortaya çıkar.

Notasyon:

Numaralar hamle sayısını, numaradan sonraki ilk hamle beyazın hamlesini gösterir. **e2-e4,e2** de bulunan piyonun **e4** karesine getirildiği anlatılır. **V:g5+** notasyonu vezirin **g5** karesinde bulunan düşman taşı yiyerek (:) yerine oturduğunu ve şah (+) dediğini gösterir. **(!)** kuvvetli hamle, **((!!)** çok kuvvetli hamle, **(?)** kötü, **(??)** çok kötü hamle, **(?!)** riskli bir hamle anlamına gelir.

Örnek 1

1.e2-e4,e7-e5 2.Ag1-f3, Ab8-c6 3.Ff1-b5,Ag8-e7 4.c2-c3,d7-d6 5.d2-d4,Fc8-d7 6.0-0, Ae7-g6 7.Af3-g5,h7-h6? Kötü bir hamle. Siyah 7. **.....Fe7** oynamak zorundaydı. **8.Ag5: f7!,Şe8:f7 9.Fb5-c4+,Şf7-e7 10.Vd1-h5,Vd8-e8** (Eğer **10....Fe8** oynarsa:**11.Fg5+,h:g5 12.V:g5+,Şd7 13.Vf5+,Şe7 14.Ve6+** ve Mat) **11.Vh5-g5+,h6:g5 12.Fc1:g5+** ve Mat (Şekil 1)

Örnek 2

1.e2-e4,e7-e5 2.Ag1-f3,Ab8-c6 3.Ff1-b5,d7-d6 4.d2-d4,Fc8-d7 5.Ab1-c3,Ag8-e7? 6.Ff5-c4,e5:d4 7.Af3:d4,g7-g6 8.Fc1-g5,Ff8-g7 9.Ac3-d5,Fg7:d4? (Şekil 2) **10.Vd1:d4! 0-0** (**10....A:d4** oynarsa:**11.Af6+Şf8 12.Fh6+**ve Mat) **11.Ad5-f6+,Şg8-h8 12.Af6-g4+, Ac6:d4 13.Fg5-f6,Şh8-g8 14.Ag4-h6+**ve Mat

Dikkat edilirse, Varyantların birinde **At f6** karesindeyken **h6** daki Fille; ikincisindeyse **Fil f6** dayken **h6** daki Atla mat yapılıyor.

Şekil 1: Son durum

Şekil 2: 9.hamleden sonra...

senin etlerin çürüyecek. Sonra mezarının üstünde otlar bitecek. Bu otlar senin çürüyen etlerinden beslenecek. Içlerinde yürüyen özsu senin bedeninden çıkmış olacak. Bir gün bir inek gelip o otları yiyecek. Bu inek mezarının az ötesine dediğin gibi pisleyecek. Sonra ben geleceğim. O koskoca tezek yuvarlağına bakacağım, bakacağım ve *"Hey gidi Imam efendi, hey"* diyeceğim, *"hiç, ama hiç değişmemişsin"*.

CUNTA SÖZLÜĞÜ

Yıl: Bir yılda 364 gün vardır. Yıl 12 aya bölünmüştür. Bu aylardan Şubat ve Mayıs ayları dışında kalanlar normal aylardır. Şubat ayı kısadır, 28 çeker; dört yılda bir de 29. Mayıs ayı ise 30 çeker. 30 Nisan'dan sonra **2 Mayıs** gelir ve 31 Mayıs'a kadar sürer.

Nota: Müzikte sesleri gösteren işaretler olup toplam olarak altı tanedirler: Do, re, mi, fa, la, si. Bunlardan **fa** ile **la** arasına herhangi bir nota sokmak isteyen **"sol"**cular hakkında Türk Ceza Kanunu'nun 141 ve 142. maddeleri 141 ve 142 defa ağırlaştırılarak uygulanır...

Rüşvet: Yurttaşların işlerini yaptırmak için resmi görevlilere ödemeleri gereken para veya mallara rüşvet denir. Devletin **sivil** görevlilerinin rüşvet almaları fevkalade ahlaksızca ve vatan hainliği ile eşdeğer bir suç olup, rüşvet alan **sivil** memurlarla sonuna kadar mücadele edilecektir.

Kol: Insanların eşyaları tutmalarına yarayan organları olup herkeste ikişer adet bulunur. Birincisine **sağ kol** denir. Öteki ise **ikinci sağ kol**'dur.

Futbol: Onbirer kişilik iki takımla oynanan ve topa ayakla vurup karşı kaleye gol atmaya dayanan bir spor yarışmasıdır. Takımlar şu oyunculardan oluşur: Kaleci, sağ bek, **ikinci sağ bek**, sağ haf, santrhaf, **üçüncü haf**, sağ açık, sağ iç, santrafor, **141 iç, 142 açık.**

Nefes: Insanın ciğerlerine oksijen doldurmak için havayı içine çekmesine denir. Türkçesi **Sağuk**'tur.

Şöför: Minibüsünün ya da kamyonunun arkasına **"Sağlamayı zevk edindim, solda neşe ne arar?"** diye yazan sürücülere **yurtsever şöför** denir. Öteki şöförlerin araba kullanması yasaklanmış olup, arabalarına el konacaktır.

Büyük işçi direnişinin 13. yıldönümünde...

15-16 Haziran Avrupa'da çeşitli toplantılarla kutlandı

15-16 Haziran büyük işçi direnişinin 13. yıldönümü, Avrupa'nın birçok ülkesinde Türkiyeli göçmen işçiler, onların demokratik yığın örgütleri ve politik sığınmacılar tarafından coşkuyla kutlandı. 15-16 Haziran kutlamalarına pek çok yabancı kişi ve kuruluş destek vererek Türkiye işçi sınıfıyla dayanışmasını belirtti.

Troisdorf'da

17 Haziran Cuma günü 350'ye yakın Türkiyeli ailenin yaşadığı Troisdorf kentinde FİDEF'e bağlı Türk İşçi Derneği'nin düzenlemiş olduğu 15-16 Haziran büyük işçi direnişinin 13. yıldönümünü kutlama gecesinde 100'ü aşkın insan aileleriyle birlikte katıldı. FİDEF Genel Başkanı Hasan Özcan, DGB Siegburg ve çevresi sorumlusu Henri Luhman, SPD gençlik örgütünden bir sorumlu ve Yunanistanlı bir sendikacının birer konuşma yaptıkları kutlama gecesi, zengin kültür programıyla son buldu.

Esslingen'de

Esslingen kentinde DGB ve IGM'nin ortaklaşa düzenledikleri "Türkiye Demokrasi Güçleri ve DİSK'le Dayanışma Gecesi" 12 Haziran Pazar günü yapıldı. 15-16 Haziran'ın 13. yıldönümünün de kutlandığı gecede, IG-Metall sendikası Stuttgart şubesi Yürütme Kurulu üyesi Günther Wickert, DGB Esslingen Bölge Başkanı Thomas Bittner ve DİSK Yönetim Kurulu üyesi ve Bank-Sen Genel Başkan Yardımcısı Turhan Ata birer konuşma yaptılar.

Hollanda'da

Hollanda'da FNV/Dienstenbond'un merkez binasında çalışmalarını sürdüren DİSK/Bank-Sen Dış Bürosu, 15-16 Haziran işçi direnişinin 13. yıldönümünü kutlamak amacıyla bir gece düzenledi. 15 Haziran'da sendika binasında yapılan kutlama gecesine HTÖB, HTKB, BİRKOM ve HTİB temsilcileri, Türkiyeli işçiler ve politik göçmenler katıldı. Gecede bir konuşma yapan Bank-Sen Genel Başkanı Metin Denizmen, "önümüzdeki dönemin demokrasi ve gaspedilen hakların geri alınması mücadelesi olacağını" söyleyerek, "birlikte mücadelenin başarının ön şartı olduğunu" belirtti.

Stuttgart'ta yapılan 15-16 Haziran toplantısında DGM, DİSK ve IGMetall temsilcileri birarada

Maden-İş'in açıklaması

DİSK'e bağlı Maden-İş Sendikası Yürütme Kurulu, 15-16 Haziran büyük işçi direnişinin 13. yıldönümü dolayısıyla bir açıklama yaparak, Türkiye işçi sınıfını kutladı. Yapılan açıklamada, "DİSK'in açılması, yöneticilerinin serbest bırakılması, yurt dışındaki yönetici ve üyelerinin ülkeye dönebilmeleri, DİSK ve bağlı işkolu sendikaları hakkında tüm mahkeme ve kovuşturmalara son verilmesi için mücadelenin yükseltilmesi" istenerek, "başarının yolunun işçi sınıfının sendikal birliğinden geçtiği" belirtildi.

DSF'nin çağrısı

15-16 Haziran büyük işçi direnişinin 13. yıldönümü dolayısıyla Dünya Sendikalar Federasyonu (DSF) bir deklarasyon yayınlayarak, bütün sendikaları DİSK'le dayanışmaya ve dayanışmalarını yükseltmeye çağırdı. DSF'nin yayınladığı bildiride, "Dünya Sendikalar Federasyonu Türkiye'deki işçileri ve sendikaları 15-16 Haziran'ın yıldönümünde içtenlikle selamlar, onların yasal haklarını alma, askersel rejimin tutukladığı sendikacıları serbest bırakma, kısıtlanmış sendikal ve demokratik hakları garantiye alma mücadelelerine tam dayanışmasını bildirir" denildi.

TUC, Türkiye sendikal hareketiyle dayanışma içinde

14 Haziran günü yayınlanan ortak deklarasyonda, DİSK yöneticilerinin serbest bırakılması istendi

İngiltere'de kurulu "Türkiye'de Sendikal Haklar ve Demokrasi İçin Dayanışma Komitesi"nin davetlisi olarak DİSK Yürütme Kurulu üyesi Kemal Daysal, Bank-Sen Genel Başkanı Metin Denizmen, DİSK GYK üyesi ve Maden-İş Genel Başkan Vekili Murat Tokmak ile Petkim-İş Yürütme Kurulu üyesi Eşref Okumuş'tan oluşan bir delegasyon 15-16 Haziran'ın yıldönümünün kutlanması ve İngiltere Sendikalar Konfederasyonu (TUC) ile görüşmeler yapmak üzere İngiltere'ye geldiler. Delegasyona İngiltere'de bulunan sendikacılardan Cahit Baylav, Abdullah Yılmaz ve Nafiz Bostancı eşlik ettiler.

14 Haziran 1983 tarihinde TUC Genel Sekreteri Len Murray, Uluslararası Daire Başkanı ve sendikanın öteki yetkilileri ile delegasyon arasında bir toplantı yapılarak "ortak deklarasyon" hazırlandı. TUC'un Türkiye sendikal hareketiyle tam bir dayanışma içinde bulunduğu vurgulanan ortak deklarasyonda, "Türkiye'de gerçekten demokrasiye geçişin önkoşulu DİSK yöneticilerinin serbest bırakılması, politik nedenlerle tutuklu bulunan herkesin özgürlüğe kavuşması, DİSK'in üstündeki yasağın kaldırılması ve temel sendikal hakların tanınmasıdır" denildi.

Frankfurt Türk Halkevi'nde İKD'nin kuruluş yıldönümü kutlandı

Toplantının temel belgisi Türkiye'deki tutuklu kadınlarla dayanışmanın yükseltilmesiydi

Frankfurt Türk Halkevi Kadınlar Kolu 3 Haziran günü İlerici Kadınlar Derneği'nin 8. kuruluş yıldönümünü dernek lokalinde düzenledikleri bir toplantı ile kutladı. Bu yılki kutlamada temel belgi olarak "Türkiye'deki tutuklu kadınlarla dayanışmayı yükseltelim" belgisi yükseltildi.

Toplantı İKD Marşı ile açıldı ve daha sonra barış ve demokrasi savaşımında yaşamlarını yitirenler için saygı duruşu yapıldı. Toplantıda daha sonra konuşmacılar "İKD'nin kuruluşunu ve etkinliklerini" "İKD'nin kapatılış dönemindeki koşulları ve nedenleri" ve "cunta döneminde kadınların durumunu" içeren konuşmalar yaptılar. Toplantının sonunda İKD tarafından çıkarılmış olan "Türkiyeli politik kadın tutuklularla dayanışmayı yükselt" belgisini taşıyan afiş açık arttırmaya çıkarıldı. Toplantıda 159 Mark'lık bağış toplandı ve İKD Dış Bürosu'na gönderildi.

İsveç'te Türkiye'deki idam ve işkencelere karşı toplantı yapıldı

Kısa adı ISTIB olan Isveç Türkiyeli İlericiler Birliği ile Kürdistan Demokratik İşçi Birliği (YKDK), Türkiye'deki idam ve işkenceler konusunda Birleşmiş Milletler İnsan Hakları Komisyonu'nda, Avrupa Konseyi'nde ve diğer uluslararası kuruluş-

Geleneksel Yabancılar Şenliğine 80 bin kişi katıldı

KISA... KISA...

KISA... KISA...

Brüksel'de

18 Haziran tarihinde Brüksel'de bin kişinin katıldığı "Barış ve Sosyalizm İçin Emperyalizme Karşı Dayanışma Gecesi" düzenlendi. Geniş bir örgütlenme ile gerçekleştirilen geceye, ulusal kurtuluş örgütleri olarak Filistin Kurtuluş Örgütü, Salvador FDR/FMLN, Irk Ayırımına ve Sömürgeciliğe Karşı Komite, Afrika Ulusal Kongresi, Barış Örgütü VREDE, Belçika-Kamboçya ve Belçika-Vietnam Dostluk Dernekleri ve Türkiye adına da BTIB (Belçika Türkiyeli İşçiler Birliği) katıldı. BTIB temsilcisi toplantıda bir konuşma yaparak, barış savaşımının önemine değindi ve barış için savaşımın emperyalizme karşı savaşımdan ayrı bir şey olmadığını söyledi.

Münster'de

10 Haziran tarihinde Federal Almanya'nın Münster kentinde Nazım Hikmet'in 20. ölüm yıldönümü nedeniyle bir kültür ve bilgilendirme gecesi düzenlendi. Yaklaşık üçyüz kişinin katıldığı gecede, Nazım Hikmet'in yaşamı ve savaşımı anlatılarak, birçok şiiri Türkçe ve Almanca olarak okundu.

Ulm'de

18 Haziran tarihinde Federal Almanya'nın Ulm kentinde "Uluslararası Dostluk Şenliği" yapıldı. Jugendhaus'un düzenlediği şenliğe Alman, Türk, Kürt, Yunan, Ispanyol, Italyan, Eritre ve Yugoslav uluslarından çeşitli organizasyonlar katıldı. FIDEF'in iki standla katıldığı şenlikte, *Türkiye Postası*'nın satışı ve tanıtılması da yapıldı.

Norveç'te

Norveç Sosyalist Gençlik Örgütü ve Komünist Gençlik Örgütü, Türkiye ilerici gençliğiyle dayanışma için bir gece düzenledi. Geceye konuşmacı olarak davet edilen Ilerici Gençler Derneği yöneticilerinden Bülent Metin, cuntanın baskıları ve hazırlanan polis rejimi hakkında dinleyicileri bilgilendirdi. Norveç gençlik örgütü temsilcileri de yaptıkları konuşmalarda, IGD'nin çalışmalarına büyük değer biçtiklerini belirterek dayanışmalarını bildirdi.

Bochum'da "Kemnade Yabancılar Şenliği"

Pek çok Türk ve Kürt sanatçının yer aldığı Festival'e, kitle örgütleri ve kilise temsilcilerinin yanısıra, Türkiyeliler de yoğun olarak katıldılar

17-18 ve 19 Haziran tarihlerinde Federal Almanya'nın Bochum kentinde yapılan Kemnade şenliğine 80 binin üzerinde katılım oldu. Her yıl olduğu gibi, bu yıl da çeşitli ulusları temsilen kitle örgütlerinin ve Bochum kenti şehir idaresi ve müze yetkililerinin ortaklaşa hazırladıkları yabancılar bayramına Türkiyelilerin yoğun katılımı dikkati çekti. Melike Demirağ, Cem Karaca, Heval ve daha pekçok Türk ve Kürt sanatçısının katıldığı festivalde, yabancıların sorunları üzerine yapılan tartışmaya Türk-Danış, kitle örgütleri, kilise temsilcileri ve Federal Parlamento yabancılar sorumlusu bayan Funcke katıldı.

Şenlikte Heval de sazını ve sözünü yükseltti

Konseyi'nde ve diğer uluslararası kuruluşlarda ele alınmasını sağlamak amacıyla girişimlerde bulunacak. Bu amaçla ortak çalışmalar yapan iki örgüt, 15 Haziran tarihinde ortak bir toplantı düzenlediler. Birer temsilcinin konuştuğu toplantıda, işkenceler sonucu son olarak Mustafa Hayrullahoğlu ve TÖB-DER saymanı Abdullah Gülbudak'ın yaşamlarını yitirdikleri vurgulanarak, idamların ve işkencelerin durdurulması için harekete geçilmesi istendi.

Öte yandan Dünya Çocuk günü 5 Haziran tarihinde Isveç'in başkenti Stockholm'de Türkiyeli göçmenlerin yoğun olarak oturduğu Hallunda mahallesinde kutlandı. Göçmen kadınların girişimiyle düzenlenen toplantıya altmışın üzerinde çocuk ve kırkın üzerinde kadın katıldı.

BATI BERLİN'DE GERİCİLİĞİN PROVOKASYONU ÖNLENDİ

● **Polis antifaşistlere saldırdı. Tanıklar bir takım kişilerin polise taş attıklarını, daha sonra aynı kişilerin yürüyüş kolundakilere taslar fırlattıklarını belirttiler**

Batı Berlin'de, Konservative Aktion adlı gerici örgütün, komşu sosyalist ülkelere, yumuşama politikasına, barış hareketine ve yabancılara karşı yapmayı planladığı gösterilere karşı 15 bin anti-faşist yürüdü.

Bilindiğigibi, başında CDU üyesi ve CIA ile iyi ilişkileri olduğu bilinen Ludek Pachmann adlı gericinin bulunduğu neo-naziler Federal Almanya'dan Batı Berlin'e gelerek kışkırtıcı, ırkçı gösteriler yapmayı planlamışlardı. 17-19 Haziran tarihleri arası için öngörülen bu eylemlere karşı çok sayıda parti ve anti-faşist örgütün düzenlediği yürüyüş sonucu neo-naziler yabancılara bildiri dağıtmayı planladıkları Kreuzberg'e bile giremediler. "Kapanış mitingi" dedikleri son gösterilerine- Federal Almanya'dan "takviye" getirmelerine ve CDU Senatosu'nun tam desteğine karşın- 150 kişiyi ancak toplayabildiler.

18 Haziran Cumartesi günü çok sayıda yabancı örgütün de katılımıyla yapılan anti-faşist yürüyüş son derece düzenli ve disiplinliydi. Taşınan pankartlarda "Faşistler Batı Berlin'den Defolun!", "Lummer Karnamesine Hayır!", "Yabancı Düşmanlığına Karşı Birlikte Olalım" gibi belgilerin yanısıra, gericilik, yabancı düşmanlığı ve demokratik hakların kısıtlanmasıyla, NATO'nun silahlanması arasındaki bağı gösteren belgiler de vardı.

Yürüyüş kolu, neo-nazilerin Türkiyelilere "geri dönün" yazılı bildirileri dağıtmayı planladıkları Kreuzberg semtine girdiğinde polisin provokasyonuyla karşılaştı. Polis anti-faşistlere coplar ve gözyaşartıcı bombalarla saldırdı. Tanıklar, birtakım kişilerin polise taş atmaya başladıklarını, daha sonra aynı kişilerin yürüyüş kolundakilere taş attıklarını gözlemlediklerini; polisin, yürüyüş kolunun dağıldığı ara sokaklarda bile anti-faşistlere saldırdığını bildiriyorlar. Bu provokasyon sonucu çok sayıda yaralanan oldu, polis 203 kişiyi götürdü.

Anti-faşist yürüyüşü düzenleyen komite, 20 Haziran günü yaptığı basın toplantısında hastanelerde halen 43 yaralının bulunduğunu ve 12 kişi hakkında da tutuklama kararı çıktığını açıkladı. Komite ayrıca CDU Senatosu'nun, polisin gericileri korumasını ve anti-faşist yürüyüşe yapılan saldırıyı protesto amacıyla 23 Haziran günü bir miting yapma kararı aldı. Saat 17'de Fehrbellıner Platz'da başlayan miting, aynı zamanda 18 Haziran günü polisin saldırısı sonucu yapılamayan kapanış mitingi de olmuş oldu. Mitingde konuşma yapan Alternative Liste Kreuzberg Belediye Meclisi üyesi Anette Ahme, "tüm küçük anlaşmazlıkları bir yana bırakıp tüm gücümüzle demokratik hakları korumalı ve NATO roketlerinin yerleştirilmesine karşı savaşmalıyız" dedi.

Büyük bir coşku içerisinde geçen mitinge 15 bin anti-faşist katıldı (Aşağıda)

Polis saldırısında yaralanan bir gösterici ambulansa götürülüyor (Yanda)

(Fotoğraflar: L.Özgül)

